gemeente Twenterand

Programmabegroting 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 4
Inleiding Programmabegroting 2025 5
Verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025 12
Programma Sociaal Domein 29
- Doelenboom Sociale Zaken 31
- Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning 35
- Doelenboom Gezondheid en preventie 38
- Doelenboom Onderwijs 42
- Doelenboom Jeugd 45
- Doelenboom Transformatie Sociaal Domein 50
- Wat mag het kosten programma Sociaal Domein 54

Programma Ruimte 55
- Doelenboom Openbare orde en veiligheid 57
- Doelenboom Openbare ruimte en verkeer 59
- Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH 61
- Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH 66
- Wat mag het kosten programma Ruimte 68

Programma Economie en vrijetijdsbesteding 69
- Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme 71
- Doelenboom Economie en werkgelegenheid 73
- Doelenboom Sport 76
- Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding 81

Bedrijfsvoering 82
- Wat mag het kosten Bedrijfsvoering 83

Beleidsindicatoren 84

Paragrafen 85
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 86
- Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 96
- Paragraaf Financiering 100
- Paragraaf Bedrijfsvoering 103
- Paragraaf Openbaarheid Woo 105
- Paragraaf Verbonden Partijen 106
- Paragraaf Grondbeleid 115
- Paragraaf Lokale Heffingen 117

Overzicht van baten en lasten 125
Financiële positie 136
Meerjarenraming 2026-2028 138
Bijlagen 140
- Investeringslijsten 2025-2028 141
- EMU-saldo begroting 2025 143
- Beeld structureel begrotingssaldo 144
- Staat van reserves en voorzieningen begroting 2025-2028 145
- Overzicht taakvelden 163
- Geprognosticeerde balans 2025 - 2028 166
- Overzicht subsidies 2025 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen 168
- Lijst met verklarende afkortingen 169
- Ondertekening Programmabegroting 2025 173

Inleiding Programmabegroting 2025

Inleiding Programmabegroting 2025

Hierbij presenteren wij u de programmabegroting 2025. Deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2025 en de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2024. De begroting heeft een positief saldo van € 469.288. Meerjarig is er voor onze gemeente geen sluitende begroting als gevolg van het zogenaamde “ravijnjaar 2026”.
Ondanks dat er nog steeds onduidelijkheden zijn, moet er rekening worden gehouden met een structureel begrotingstekort in de orde van grootte van € 5,4 miljoen (tekort jaarschijf 2028). De gemeente Twenterand staat dus voor een zeer grote opgave waarbij het college wil voorkomen dat keuzes enkel financieel gedreven zijn. Bij schaarste aan middelen gaat het in essentie om scherpe(re) politieke keuzes. Daarop heeft het college de denklijn “strategische gemeente” geformuleerd. Bij het maken van die keuzes vallen we terug op ons bestuurlijk gekozen scenario: *“Twenterand, economisch sterk met een sociaal kloppend hart”.*
Om tot goede, evenwichtige keuzes te komen is de inbreng en betrokkenheid van de raad evident. In de eerste plaats vanwege de kaderstellende rol en de bevoegdheid van budgetallocatie door de raad. Daarnaast is er de overtuiging dat door het bevorderen van integraliteit en samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie dit de kennis en creativiteit over en weer vergroot. Hierdoor is er meer kans op synergievoordelen en dat oplossingen ook voor de langere termijn houdbaar zijn. Daarnaast is er ook de volksvertegenwoordigende rol van de Raad als gekozenen door onze inwoners. Het college heeft de raad daarom uitgenodigd om aan dit traject deel te nemen. Inmiddels heeft de raad het amendement “Begroting 2026 sluitend en doorkijk naar toekomst” aangenomen en besloten dat raadsleden geen onderdeel uitmaken van voorbereidende werkgroepen/commissies, maar de gehele raad gedurende het proces wel betrokken (informeren en consulteren) blijft.

Landelijke ontwikkelingen

Om niet te vroeg onnodige en onomkeerbare bezuinigingen door te voeren zijn veel gemeenten – zo ook Twenterand – tot dusver terughoudend geweest in het nemen van maatregelen. Niet in de laatste plaats omdat in het afgelopen jaar onbekend was hoe een nieuwe regering met het ravijnjaar om zou gaan. Inmiddels heeft de VNG het volgende begrotingsadvies afgegeven: *“prepare for the worst and fight for the best”.* Als de gemeente hier niet tijdig op anticipeert betekent dit dat zij vanaf begrotingsjaar 2026 onder preventief toezicht van de provincie komt. Investeringen waar geen wettelijke verplichting aan ten grondslag ligt zullen dan uitgesteld moeten worden. Recent is de miljoennota verschenen. Ondanks de oproep van de gemeenten (middels de VNG) voor voldoende financiën om verschraling van voorzieningen te voorkomen, is het teleurstellend dat we in de Miljoenennota nog weinig van een oplossing voor gemeenten terugzien.

Koers

Deze begroting kent dezelfde koers als de vastgestelde kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendementen. Ongeveer 95% van de teksten is gelijk aan de teksten in de kadernota. Er is daarnaast gecheckt op actualiteit en soms -wanneer bestuurlijk relevant voor 2025- is verwezen naar relevante moties die tijdens de kadernota-behandeling zijn aangenomen.
In het collegeprogramma is het toekomstbeeld voor de gemeente omschreven:
“Mensen verblijven graag in Twenterand door de goede voorzieningen. Ook komen mensen er graag als toerist of om zich er met hun bedrijf te vestigen. Er is een bloeiende detailhandel, elke kern heeft een eigen karakter en ontwikkelt haar eigen kracht. Er is bedrijvigheid en een sterke agrarische sector waarin ondernemersgeest en duurzaamheid op maat zijn gecombineerd.”
Dit toekomstbeeld blijft in essentie ongewijzigd, maar de financiële situatie dwingt ons tot scherpe strategische keuzes. De Integrale Beleidsnota (IBN) sociaal domein en de Maatschappelijke Agenda (MAG), het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 en de startnotitie economische visie geven daaraan al goede richting. Vanwege de verwachting dat er in het komende jaar een aantal fundamentele keuzes gemaakt moeten worden is er in deze begroting in het algemeen gekozen terughoudend om te gaan met voorstellen waarbij nieuwe, structurele middelen benodigd zijn. Vanuit die gedachte is er gekozen nu ook geen additionele structurele middelen betreffende het personeel voor te stellen.

Programma's

De begroting wordt overeenkomstig het coalitieakkoord in drie programma’s uitgewerkt. Voor de inhoudelijke ontwikkelingen en perspectieven verwijzen wij u naar de diverse inleidingen van deze programma’s.

Financiën

Zoals gezegd: deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2025. Uiteraard zijn ook de structurele effecten uit de bestuursrapportage 2024 meegenomen in deze begroting. Omdat de afwijkingen ten opzichte van de kadernota voornamelijk bestaan uit effecten vanuit de berap is de tegel "afwijkingen ten opzichte van de kadernota" niet opgenomen in deze begroting. In de financiële tabel worden alle afwijkingen benoemd, ingedeeld naar financiële afwijkingen, afwijkingen vanuit de berap en afwijkingen door nieuwe voorstellen (uitbreiding griffie, OMD vervoer, inflatiecorrectie OZB en gas/water/elektra).
Het saldo van de Kadernota 2025 is het vertrekpunt voor het financieel overzicht. De financiële consequenties vanuit de Kadernota kunt u weervinden in de tegel “verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025”. Deze worden niet herhaald in onderstaande tabel.

Financieel overzicht: verklaring verschil Kadernota en begroting

BEGROTING 2025	2025		2026		2027		2028	
Saldo Kadernota 2025		45.343 v		- 2.892.742 n		- 3.845.918 n		- 3.629.899 n
Financiële afwijkingen:								
Aangenomen amendementen (innovatiebudget, accountantskosten en opleidingsbudget)	55.000 v		75.000 v		135.000 v		145.000 v	
Algemene uitkering Deze bedragen zijn conform de raadsbrief gevolgen meicirculaire 2024.	939.000 v		1.099.000 v		1.337.000 v		3.396.000 v	
Inflatie Voor 2025, 2026 en 2027 betreft dit de correctie op de inflatie zoals die was verwerkt in de meerjarenbegroting 2024 en verder. Voor 2028 was nog geen inflatie meegenomen omdat dit een nieuwe jaarschijf is. Dat maakt dat de omvang van 2028 hoger is dan de jaren ervoor. Per saldo kan gesteld worden dat (op de lange termijn) de compensatie voor inflatie in de algemene uitkering niet toereikend is.	- 409.719 n		-763.621 n		- 1.508.041 n		- 4.626.047 n	
Kapitaallasten Verschuiving in geraamde jaarlasten door het later gereedkomen van investeringen.	362.333 v		116.685 v		-378.096 n		-315.127 n	
Lagere rente langlopende leningen Minder langlopende leningen i.v.m. hoog schatkistsaldo	110.000 v		121.073 v		114.585 v		134.329 v	
Voordeel op SPUK sport Hogere toerekening kosten sport (i.v.m. btw) aan de rijksbijdrage SPUK	47.314 v		110.022 v		73.441 v		73.441 v	
Hogere toerekening kosten GBTwente aan kostendekkende producten conform begroting GBTwente	104.138 v		91.325 v		64.636 v		35.069 v	
		1.208.066 v		849.484 v		-161.475 n		- 1.157.335 n
		1.253.409 v		- 2.043.258 n		- 4.007.393 n		- 4.787.234 n
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:								
Sociaal:								
Leerlingenvervoer Bijstelling budget op basis van de nieuwe vervoersopdracht	- 300.000 n		-300.000 n		-300.000 n		-300.000 n	
Vrouwenopvang Indexering is hoger dan oorspronkelijk begroot.	-10.000 n		-10.000 n		-10.000 n		-10.000 n	
		-310.000 n		-310.000 n		-310.000 n		-310.000 n
Ruimte:								
Software Structurele kostenverhoging abonnement voor groen riolering, verlichting en civiele kunstwerken	-20.000 n		-20.000 n		-20.000 n		-20.000 n	

(bruggen)								
Versterken VTH samenwerking Het beschikbaarstellen van 0,1 FTE voor 3 jaar (conform berap)	-12.000	n	-12.000	n	0		0	
		-32.000 n		-32.000 n		-20.000 n		-20.000 n
Economie en vrijetijdsbesteding:								
Schoonmaakkosten sporthal Kosten van uitbesteding		-45.000 n		-45.000 n		-45.000 n		-45.000 n
Bedrijfsvoering:								
Representatiekosten	-15.000	n	-15.000	n	-15.000	n	-15.000	n
Licentiekosten SurePay Nieuw controlesysteem op uitgaande betalingen en banknummers	-15.000	n	-15.000	n	-15.000	n	-15.000	n
Lagere huuropbrengst gemeentehuis Verbouw is nog niet klaar, verhuur in geraamde omvang is nog niet mogelijk	- 175.000	n		n		n		n
Vennootschapsbelasting op reclame opbrengsten	-10.000	n	-10.000	n	-10.000	n	-10.000	n
Schoonmaakcontract gemeentehuis	-25.000	n	-25.000	n	-25.000	n	-25.000	n
Renteontvangst Voordeel door hoog saldo rekening courant	200.000	v	200.000	v	200.000	v	200.000	v
Rente hypotheken aan ambtenaren Er is veel afgelost waardoor lagere rente opbrengsten	-75.000	n	-75.000	n	-75.000	n	-75.000	n
		-115.000 n		60.000 v		60.000 v		60.000 v
Nieuwe voorstellen:								
0,5 fte uitbreiding adm. ondersteuning griffie Conform besluit werkgeverscommissie raad	-35.000	n	-35.000	n	-35.000	n	-35.000	n
OMD vervoer Kostenstijging i.v.m.abusievelijk vergeten opstaptarief in rekenmodel, door complexiteit situatie ivm nieuwe aanbesteding	-56.000	n	-56.000	n	-56.000	n	-56.000	n
OZB inkomsten Hogere inkomsten vanwege inflatiecorrectie niet-woningen	57.160	v	60.303	v	63.510	v	190.540	v
Gas/water/elektra Stijging tarief door nieuwe inkoop (betreft een totale stijging over alle objecten in onze begroting)	- 250.000	n	-250.000	n	-250.000	n	-250.000	n
		-283.840 n		-280.697 n		-277.490 n		-150.460 n
Diverse wijzigingen		1.719 v		-12.534 n		-99.285 n		-160.470 n
Saldo meerjarenbegroting 2025		469.288 v		- 2.663.489 n		- 4.699.168 n		- 5.413.164 n

Aangenomen moties en amendement Kadernota 2025

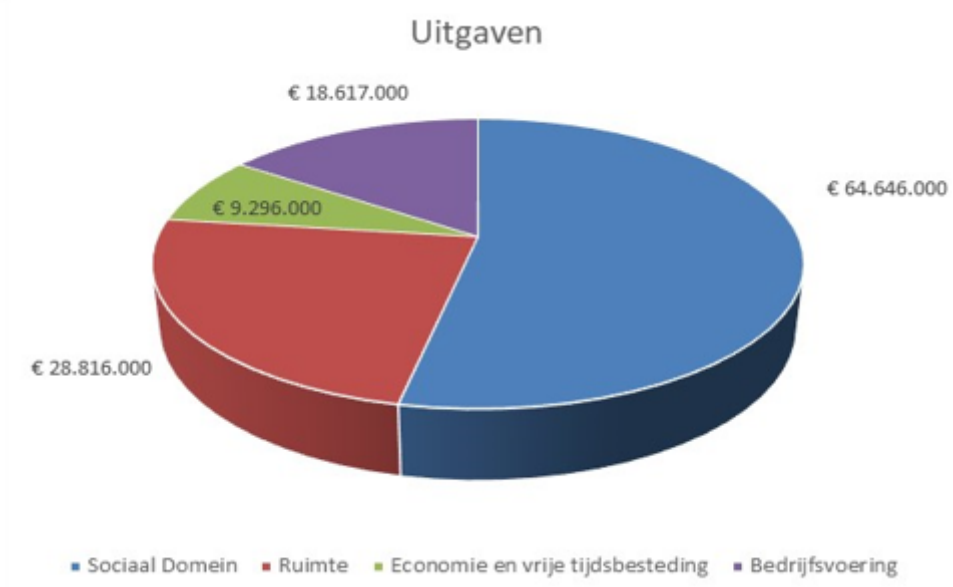
Voor het volledige overzicht wordt onderstaand nog even kort de aangenomen moties en amendementen van de kadernota 2025 herhaald. Dit zijn de moties/ amendement, die verwerkt zijn in deze begroting:
Amendement A09 Structurele besparingen “wijziging richting begroting 2025”
Motie M15 Uitbreiding en verbetering dorpsommetjes en wandelroutes
Motie M16 Focus innovatiefonds op afremmen / voorkomen Wmo-gebruik
Motie M17 Realiseren centraal gelegen pumptrackbaan / skatevoorziening
Motie M18 Krediet voor aanpak Aquapark De Zandstuve incl. binnenterrein
Motie M19 Roelofsbrink Den Ham locatie groene inclusieve speeltuin
Motie M20 Bijdrage aan beschikbaar stellen speelgoed Stichting Speelgoedbank
Motie M21 Ondernemershuis Twenterand
Motie M23 Centrum Vroomshoop en Kennedyschool (nieuw)
Motie M24 Watertappunten in elke kern
Motie M25 Meer heggen in ons buitengebied maakt onze gemeente nog mooier
Motie M26 procedure voor het plaatsen van zorgunits / - aanbouw t.b.v. zorg aan familie
Motie M27 Bereikbaarheid en Lobby OV station Geerdijk
Motie M28 Steun in de rug voor ANBI / Non-profit instellingen
Motie M29 Het gebied Engbertsdijksvenen toegankelijk houden voor recreatie
Motie M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis
Motie M39 Verstrekken gratis krant
Motie M 42 Onderzoek verkeersveilige toegankelijkheid sportpark het Midden

Risico's

We bevinden ons ten tijde van het opstellen van de begroting in onzekerheid over de koers van het nieuwe kabinet, Publieke organisaties, waaronder gemeenten, hebben zich de afgelopen jaren ingezet op ontwikkelingen binnen bepaalde beleidsterreinen, die door het nieuwe kabinet niet altijd worden doorgezet. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het schrappen van de stikstofplannen, het zogenoemde Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Daarnaast spelen ook nog altijd de risico's die gepaard gaan met de krappe arbeidsmarkt . Vacatures zijn steeds moeilijker in te vullen. Over deze en andere risico’s leest u meer in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 14.409.647 en de risico’s vereisen een weerstandsvermogen van € 6.605.000. Dat betekent een dekkingsratio van bijna 2,20 en dat ligt ver boven de norm van 1.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk.
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.

Verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025

Toelichting

De volgende onderwerpen zijn bij de behandeling van de Kadernota 2025 in de raad vastgesteld en verwerkt in deze Programmabegroting 2025.

Onderwerpen die tekstueel zijn opgenomen, maar niet financieel verwerkt zijn, zijn hierin niet meegenomen

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Sociaal Domein

Activiteiten

- Verwerkt besluit: Verstrekken Inkomensvoorzieningen

Omschrijving
Kwaliteitsborging sociaal domein middels continueren functie kwaliteitsmedewerker sociaal domein
In verband met het feit dat de kwaliteitsmedewerker sociaal domein afgelopen januari gebruik heeft gemaakt van een RVU-regeling en boventallig is geworden doen we dit voorstel. Binnen de organisatie zijn geen middelen meer beschikbaar, maar tegelijkertijd blijven er wel de nodige werkzaamheden – ook vanwege aanhoudende eisen van rijkswege - met een cruciaal karakter in het sociaal domein.
Hierbij moet worden gedacht aan werkzaamheden op het gebied van: het beschrijven/actualiseren/controleren/toetsen van (werk)processen in het sociaal domein (4-ogen principe); verrichten steekproeven m.b.t. gevolgde werkwijzen, toetsing aan wet- en regelgeving; verplichte aanleveringen richting ministeries (denk bijv. aan Beeld van de Uitvoering, Loonaangifte); verplichte werkzaamheden in het kader van SUWINET (het systeem wat wordt gebruikt voor o.a. controle op rechtmatigheid binnen de Participatiewet). Wanneer de functie niet zou worden ingevuld worden de nodige risico's gelopen, waaronder het niet voldoen aan wet- en regelgeving (met bijv. boetes tot gevolg) en het negatieve oordelen vanuit verplichte audits en zelfs het afsluiten van SUWINET. Tevens is deze functie noodzakelijk wegens inzet van deze medewerker voor het bestrijden van fraude, mede naar aanleiding van de recente ervaringen op dit gebied. Binnen (de reguliere formatie van) het sociaal domein is geen ruimte, gelet op de reeds bestaande formatie en werkdruk, om deze werkzaamheden te verrichten. Daarom wordt voorgestelde om jaarlijks 20 uur aan formatieve ruimte op te nemen voor de kwaliteitsmedewerker sociaal domein. Deze kosten bedragen € 45.000 structureel.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Kwaliteitsmedewerker Sociaal Domein	s	€ 45.000	n

Borging dienstverlening Aanvragen levensonderhoud

Gemeente Almelo heeft besloten om niet langer de dienstverlening op het gebied van Aanvragen Levensonderhoud (ALO) te verrichten voor een aantal omliggende gemeenten. Om de dienstverlening in Twenterand te kunnen verrichten is het noodzakelijk om hiervoor formatie op te nemen. Het spreekt vanzelf dat we moeten voldoen aan onze wettelijke plicht de aanvragen tijdig af te handelen conform ons beleid en daarom is het onvermijdelijk dat voor deze extra werkzaamheden ook gekeken is naar voldoende formatie bij consulenten en backoffice. Uiteindelijk wordt na uitgebreide afweging voorgesteld 18 uur formatie voor een inkomensconsulent en 18 uur voor een werkconsulent op te nemen. Deze kosten bedragen € 70.000 structureel. Hierin is onze bijdrage voor de dienstverlening aan Almelo verrekend. Wanneer er niet gekozen wordt om de formatie in te vullen, dan komen er wachtlijsten (met overschrijding van termijnen), zal er onvoldoende gescreend kunnen worden op mogelijkheden tot matching en doorgeleiding naar werk, met als gevolg dat er meer instroom zal zijn naar uitkeringen. Daarnaast zal er ook onvoldoende ruimte zijn om te beoordelen in hoeverre iemand recht heeft op een uitkering en bestaat dan ook risico dat inwoners een uitkering zullen ontvangen terwijl zij er mogelijk niet altijd recht op hadden. Dit heeft naast het verstrekken van onterechte

uitkeringen ook financiële effecten tot gevolg en zorgt voor extra werkzaamheden (denk bijv. aan werkzaamheden in het kader van terugvorderingen).

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Borging dienstverlening Aanvragen levensonderhoud	s	€ 70.000	n

- Verwerkt besluit: Garanderen ondersteuning door beschikbaar stellen en toewijzen van maatwerkvoorzieningen

Omschrijving
Voorstel: Huishoudelijke Ondersteuning
De prognose voor 2025 en verder laat een toename zien van de kosten voor de HO. Dit wordt deels verklaard door de vergrijzing en een stijgend aantal inwoners wat afhankelijk is van HO. Daarnaast merken we financiële effecten van gewijzigd beleid. Per 1 februari 2024 hanteren we het vernieuwde Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning van Bureau HHM bij het indiceren van HO. De indicatie wordt op een objectieve en onafhankelijke wijze vastgesteld, hetgeen een waarborg is voor rechtszekerheid voor inwoner. De Centrale raad van Beroep (CrvB) onderschrijft dat het normenkader van bureau HHM voldoet aan eisen die gesteld worden aan normtijden. Het toepassen van dit normenkader leidt tot hogere indicaties. Een groeiend aantal cliënten en hogere indicaties leiden dus tot hogere kosten binnen de HO. Om de financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit wordt een structurele ophoging van het budget voorgesteld van € 400.000,-

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Huishoudelijke ondersteuning	s	€ 400.000	n

- Verwerkt besluit: Samenwerking Samen Twente

Omschrijving
Vanuit de SamenTwente zijn er bij de Twentse gemeenten extra financiële bijdragen gevraagd. Een aantal bijdragen zijn onvermijdelijk vanwege veiligheid en het continueren van essentiële dienstverlening. Voorbeelden van deze onvermijdelijke bijdragen zijn informatieveiligheid, -management en privacy. Verhogingen van bijdragen bij VTT, Milieu en Gezondheid en Forensische geneeskunde zijn voor de komende 2 jaar incidenteel toegezegd. Incidentele dekking van de ontwikkelingen sluit aan bij de wens van het college en het besluit van het Algemeen Bestuur van SamenTwente om deze tijdelijk te continueren. Op verzoek van het Algemeen Bestuur SamenTwente loopt nu dit jaar een kerntakendiscussie gezien de grote budgetwens rondom SamenTwente en de situatie dat gemeenten een ravijnjaar tegemoet gaan.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Verhogingen van bijdragen Samen Twente (2025 en 2026)	i	€ 250.000	n

- Verwerkt besluit: Inkoop jeugd 2025

Omschrijving
Vanaf 1 januari 2025 wordt gestart met een nieuw regionaal inkoopmodel voor Jeugd en WMO. Uit de impactanalyse blijkt dat dit tot €991.000,- meerkosten voor Twenterand leidt bij gelijkblijvende instroom. De meerkosten komen deels voort uit de herijking van de reële tarieven en CAO-stijgingen. Er is bij de begroting 2024 al rekening gehouden met de prijseffecten van het reële tarievenonderzoek. Daarnaast komt de impact voort uit de landelijke opdracht om grote residentiële voorzieningen af te bouwen en toe te werken naar kleinschalige woon- en verblijfsvoorzieningen. Deze ombouw heeft een verhogend effect op de tarieven. Daarom is het noodzakelijk om de instroom te verminderen en de trajectduur (zorginzet) te verkorten. Om dit kansrijk te laten zijn, wordt er ingezet op de ontwikkeling en inzet van ambulante alternatieven voor verblijf.

Eigen initiatieven in Twenterand zijn hierbij van belang, maar we zullen dit ook regionaal oppakken in de Samenwerkingsagenda. Voorbeelden van eigen initiatieven zijn het lokaal ontwikkelen van passende woonvormen voor jongeren (18-/ 18+) met een lichte begeleidingsvraag of de inzet van extra gezinswerk. Ook is het noodzakelijk om de sociale basis te versterken en om invulling te geven aan normaliseren en het ontmoedigen van claimgedrag. Dit is ook een belangrijk thema in de IBN. Dit zijn trajecten die pas op de lange termijn resultaat opleveren, maar wel noodzakelijk om de menselijke maat en continuïteit te kunnen blijven bieden aan onze inwoners. Daarnaast worden er mogelijkheden onderzocht om nieuwe werkafspraken met externe verwijzers voor jeugd te maken.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Inkoop jeugd 2025	s	€ 700.000	n

- Verwerkt besluit: Afspraken maken en beheren met instellingen, zorgaanbieders, huisartsen en Raad voor kinderbescherming

Omschrijving
POH Jeugd
Sinds 2017 zijn praktijkondersteuners actief in huisartsenpraktijken (POH) op het gebied van jeugd geestelijke gezondheid (jeugd-ggz). Het doel is laagdrempelig, dicht bij huis informatie te bieden en hulpvragen te beantwoorden rondom opvoeden en opgroeien. We streven ernaar om tot een zo groot mogelijk dekking van het aantal deelnemende huisartsen te komen. Dit is ook is in lijn met de Hervormingsagenda jeugdzorg en de Regiovisie Jeugdzorg Twente. Het budget is niet meegegroeid met het toenemende aantal huisartsen. De administratieve verwerking bleek niet aan te sluiten bij werkelijke kosten en collegebesluiten.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
POH Jeugd	s	€ 56.700	n

- Verwerkt besluit: Borgen besparingen verwijsprocessen middels 2e Coördinator Externe Verwijzers (CEV).

Omschrijving
Borgen besparingen verwijsprocessen middels 2e Coördinator Externe Verwijzers (CEV).
Twenterand was de eerste gemeente die jaren geleden gestart is met de functie Coördinator Externe Verwijzer (CEV). Uit de cijfers van afgelopen jaren blijkt hoe succesvol deze inzet is doordat er flinke 47 besparingen ingeboekt konden worden. Inmiddels hebben bijna alle Twentse gemeenten ons voorbeeld gevolgd. In de structurele formatie zit 32 uur. Sinds september 2023 is 24 uur extra formatie toegevoegd voor de duur van 2 jaar. De CEV heeft contacten met (huis)artsen, praktijkondersteuners en Gecertificeerde Instellingen. Zij ondersteunen zo bij het vinden van passende voorliggende of geïndiceerde zorg maar ook bij het inzetten van doel- en rechtmatige zorg. Besparingen worden behaald doordat de CEV contacten heeft met deze partners en hierdoor efficiëntere zorg in kan zetten; voorliggend waar passend, geïndiceerd waar nodig. Veelal blijkt in contact met de CEV dat externe verwijzers te hoge indicaties afgeven qua omvang maar ook qua zorgzwaarte. Door het bespreken van de casuïstiek kan de juiste zorg voor de inwoner worden gerealiseerd en kunnen kosten bespaard worden. In 2023 is er afgerond € 315.000,- (bron: CEV jaarverslag 2023, backofficelijst incl. casuïstiek) bespaard. De CEV-functies verdienen zich daarmee ook terug. Structurele urenuitbreiding (de nu ingezette tijdelijke 24 uur) zal tot duidelijke besparingen blijven leiden. Dit is al in de ramingen verwerkt. Het niet structureel maken van deze 24 uur zal onvermijdelijk leiden tot hogere zorgkosten. In dat geval zal de begroting met minimaal €150.000 verhoogd moeten worden. Inzet van 24 uur extra op structurele basis betekent voor de loonsom een uitbreiding van € 58.000.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
2e Coördinator externe verwijzers (CEV)	s	€ 58.000	n

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Ruimte

Activiteiten

- Verwerkt besluit: Uitvoeren actieplan ondermijning

Omschrijving
In 2024 is een actieplan ondermijning opgesteld, waarin acties m.b.t. ondermijning worden geborgd en planmatig worden weggezet. De verbeteracties uit de weerbaarheidsscan staan hierin verwerkt, net als de regionale doelstellingen ("basis op orde") waaraan de gemeente zich heeft gecommitteerd. Om deze zogenaamde "basis op orde" te krijgen, is extra capaciteit voor ondermijning een noodzakelijkheid. Voor de wettelijke taak 'Ondermijning' is 24 uur extra structurele capaciteit nodig. Daartoe is een budget nodig ter hoogte van € 75.000,-.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitvoeren actieplan ondermijning	s	€ 75.000	n

- Verwerkt besluit: Twenterandse bijdrage VRT

Omschrijving
De Twenterandse bijdrage voor de VRT is voor 2025 begroot op € 2.641.656. Dit betekent een stijging van onze gemeentelijke bijdrage van ruim 8% die volgens de Veiligheidsregio te wijten is aan loon- en prijsindexeringen. In de meerjarenbegroting van de gemeente Twenterand is voor 2025 rekening gehouden met een bijdrage van € 2.497.447. Dit is een stijging van 2% ten opzichte van vorig jaar. Dit betekent dat er een structureel tekort is van € 144.000

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Twenterandse bijdrage VRT	s	€ 144.000	n

- Verwerkt besluit: Wegen Hammerflier

Omschrijving
Vanwege bodemopbouw is een extra investering van € 500.000 euro in 2025 en €500.000 euro in 2026 naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan) noodzakelijk (Bakkersweg in 2025, Polderweg en Hammerflier in 2026). Vanwege bodemopbouw in combinatie met klimaatverandering (oxidatie van veen) worden deze wegen sneller slechter dan tot voor kort voorzien, daarom zijn de kosten voor het verkeersveilig houden van deze wegen hoger dan bij reguliere wegen. Daarom is de genoemde investering nodig.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Wegen Hammerflier 2025	i	€ 500.000	n
Wegen Hammerflier 2026	i	€ 500.000	n

- Verwerkt besluit: Noorderweg

Omschrijving
Vanwege de bodemopbouw is een extra investering nodig van € 300.000 euro in 2025 naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan). Voor de Noorderweg is een aparte adviesnota geweest i.v.m. problematiek Kanaal Almelo-De Haandrik. Hierin is expliciet vermeld dat er drie gedeelten van de Noorderweg die verzakt zijn, als pilot zijn/worden uitgevoerd. Dit om te onderzoeken of dit ook een

goede aanpak is voor toekomstige verzakkingen. Als pilot werkt is de investering van 300.000 euro nodig voor het aanpakken van de andere verzakkingen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Noorderweg	i	€ 300.000	n

- Verwerkt besluit: Uitvoeringsprogramma VTH- speerpunten ODT

Omschrijving
Ontwikkelingen milieutaken, de ODT en de gevolgen. Diverse ontwikkelingen eisen structureel een hogere jaarlijkse bijdrage aan de ODT. Dat zijn de gevolgen van het resultaat uit het onderzoekstraject 'Herijking financiering ODT'. Daaruit is gebleken dat het noodzakelijk is om financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit ten einde een gezonde en duurzame (meerjaren)begroting voor de gemeente en de ODT te realiseren. Daarbovenop komen de recentelijke aanbevelingen van de commissie Van Aartsen die door de minister zijn overgenomen. Een belangrijk deel van die aanbevelingen richten zich op het robuust maken van de Omgevingsdiensten zodat ze blijvend kunnen voldoend aan de VTH-kwaliteitseisen waar het gaat om capaciteit, kennis en vaardigheden. Dat zorgt samen er voor dat Twentebreed de jaarlijkse bijdrage aan de ODT in stappen naar een hoger realistisch niveau wordt gebracht om alle wettelijke milieutaken door de ODT -conform de eisen - uit te kunnen laten voeren. Bovendien gaan er vanuit onze gemeente meer opdrachten naar de ODT vanwege het feit dat de gemeente zich ontwikkelt in woningbouw (denk bijvoorbeeld aan Vriezenveen Zuid) en bedrijven, gewijzigde regelgeving in relatie tot klimaatdoelen, stikstof bodem(PFAS) en energietransitie. De energietransitie vergt binnen dit alles ook inzet. Dat gaat met SPUK-gelden voor energiemaatregelen die de overheid beschikbaar stelt en door de gemeente met een gelijk deel moet worden aangevuld. Eis is dat de SPUK-gelden besteed worden, omdat deze gelden anders teruggestort moeten worden.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelingen ODT	s	€ 72.000	n
Energiemaatregelen ODT 2026	i	€ 26.000	n
Energiemaatregelen ODT 2027	i	€ 27.000	n

Het bedrag loopt op naar € 155.000 in 2028 in verband met de versterking VTH-stelsel en de verplichtingen in relatie tot de resultaten van de commissie Van Aartsen, zoals is gebleken uit de conceptprogrammabegroting 2025 van de ODT.

- Verwerkt besluit: Kanaal Almelo - De Haandrik

Omschrijving
De problematiek rondom het kanaal Almelo-De Haandrik zal ook in 2025 onze aandacht blijven vragen. We weten niet precies wat er op de gemeente afkomt. Er is nog veel onduidelijk en onzeker. De werkzaamheden lopen door en er moeten bijeenkomsten worden georganiseerd. Voor specialistische taken, juridisch advies en vergunningverlening schakelen wij indien nodig externe expertise in. Dit geldt ook voor de projectleiding en communicatie.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Kanaal Almelo - de Haandrik	i	€155.000	n

- Verwerkt besluit: Woningbouwversnelling

Omschrijving
Op het gebied van woningbouw komt er veel op de gemeente af qua verplichtingen en gemaakte afspraken. Om overzicht te krijgen en beter te kunnen sturen op de woningbouw is het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 opgesteld. Hierin zijn de ambities van het college qua woningbouw verwerkt en wordt ingezet op de realisatie van 1200 woningen , conform het

woningbouwbehoefteonderzoek van Tellers & Benoemers, zoals ook door uw Raad vastgesteld. Het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 is in april 2024 door het college vastgesteld. De raad is middels een raadsbrief over het Programmaplan geïnformeerd.

Voor de uitvoering van het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 is verdeeld over de jaren 2025/2026/2027 een bedrag benodigd van € 3.060.000,-. Hiervan is reeds € 250. 000,- gedekt.
In de kadernota wordt gevraagd:
* 2025: € 1.150.000,- dekking uit reserve
* 2026: € 830.000,- dekking uit reserve
* 2027: € 830.000,- dekking uit reserve

Dit bedrag van € 2.810.000 wordt gedekt uit de reeds gevormde reserve versnellen woonopgave. Deze reserve is gevoed vanuit het overschot van de jaarrekening 2023 .

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Woningbouwversnelling 2025	i	€1.150.000	n
Woningbouwversnelling 2026	i	€ 830.000	n
Woningbouwversnelling 2027	i	€ 830.000	n

- Verwerkt besluit: Opstellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Omschrijving
De Klaampe
Als gemeente Twenterand zijn we eigenaar van het vastgoed Kulturhus de Klaampe in Westerhaar. Sinds de oplevering van het gebouw zijn er al klachten over het binnenklimaat. Het is te heet in de zomer en te koud in de winter. De afgelopen jaren is gebleken dat binnen de huidige gebouwinstallatie deze problemen niet op te lossen zijn. Dit vraagt nieuwe installaties voor het complex, voor verwarmen koelen en ventilatie, en daarvoor is budget nodig, (het huidige onderhoudsbudget van gebouwenbeheer voor de Klaampe is gericht op onderhouden van de bestaande installatie).
Hierbij komt dat wij als eigenaar de plicht hebben om het pand in goede staat van onderhoud te houden en te werken aan verduurzaming. We moeten ons houden aan de wettelijke plicht voor maatschappelijk vastgoed om in 2030 55% CO2-uitstoot te verminderen. Door onder andere de daken extra te isoleren, zonnepanelen te plaatsen, ledverlichting toe te passen, willen we de CO2 uitstoot verminderen.
De werkzaamheden voor verbetering van het binnenklimaat combineren met verduurzaming is werk met werk maken en kost minder dan de projecten separaat aan te pakken. Niets doen is geen optie en een groot risico voor de exploitatie van de Klaampe, de te verhuren ruimten worden minder courant, ook kan het de huurderving, die er nu al is, verder in de hand werken.

Verwerkt besluit	v/n	Financieel	i/s
Verduurzamen de Klaampe (Krediet € 2.850.000)	s	€121.000	n

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Activiteiten

- Verwerkt besluit: Uitvoering Cultuurakkoord

Omschrijving
Het beleidsterrein cultuur is op dit moment sterk in beweging. Dit vraagt om een verandering waarbij samenwerking en integraal werken centraal staan. Om dit te kunnen realiseren, willen we samen met

partners via een transitie cultuur toewerken naar een lokaal cultuurakkoord. Voor de uitvoering van dit cultuurakkoord willen we extra gelden inzetten om (nieuwe) activiteiten te kunnen aanjagen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitvoering cultuurakkoord (per jaar 2025-2026)	i	€ 25.000	n

- Verwerkt besluit: Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente

Omschrijving
Cultuur moet voor elke inwoner van Twenterand beschikbaar zijn. In de cultuurregio wordt hier in regionaal verband aan gewerkt. De afgelopen jaren is al sterk ingezet op samenwerking. De ambitie is om nog meer te gaan samenwerken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan thema's zoals de bibliotheken, jongerenparticipatie, (immaterieel) erfgoed en vrijetijdseconomie. Om dit mogelijk te maken wordt een financiële bijdrage van gemeenten gevraagd. Deze bijdrage biedt mogelijkheden op cofinanciering vanuit het rijk, fondsen en de provincie Overijssel. De gemeente Twenterand kan ook deelnemen aan projecten die worden gefinancierd vanuit het gezamenlijke fonds Cultuurregio.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2025	i	€ 17.000	n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2026	i	€ 21.500	n

- Verwerkt besluit: Uitbreiding subsidieregeling cultuur

Omschrijving
We willen samen met culturele organisaties Twenterand beter op de kaart zetten door middel van culturele festivals en evenementen. Om hiervoor extra mogelijkheden te bieden, wordt de subsidieregeling uitgebreid in 2025 en 2026.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitbreiding subsidieregeling cultuur 2025 en 2026, jaarlijks	i	€ 25.000	n

- Verwerkt besluit: Faciliteren realisatie Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Omschrijving
De rijksoverheid werkte tot voor kort aan een samenhangend programma voor transitieopgaven in het landelijk gebied, het zogenaamde NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied). In dit programma komen opgaven voor natuur, stikstof, water, bodem en klimaat samen. De provincies hebben het NPLG uitgewerkt in een eigen provinciaal programma, het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk gebied). Overijssel heeft ervoor gekozen om naast de natuurdoelen ook in te zetten op toekomst voor de landbouw en leefbaarheid.
Begin september van dit jaar is vanuit het ministerie van LVVN duidelijk geworden dat het NPLG en daarmee het PPLG in de huidige vorm niet verder gaat. Wat er voor terug komt is nog niet duidelijk. Wat wel duidelijk is, is dat de opgaven voor het landelijk gebied niet veranderen.
Als gemeente Twenterand hebben we het afgelopen jaar goede eerste stappen gezet om met elkaar te gaan samenwerken aan een toekomstbestendige landbouw, sterke natuur en een leefbaar platteland. Ondanks dat we nog niet weten welke koers de nieuwe minister precies gaat inzetten willen we het eerder gevraagde budget van € 25.000 per jaar het helpen realiseren van de opgaven in stand houden, Hiermee kunnen we de landbouw en andere partijen in het landelijk gebied een steuntje in de rug geven bij het samenwerken aan de grote opgaven. Overigens is er voor de komende 3 jaar reeds voldoende werkbudget (maatregelenpakketten) vanuit het Rijk om met elkaar aan de slag te gaan en gaan er de komende maanden meerdere regelingen open voor agrariërs.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n

Ondersteuning realisatie PPLG 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 25.000	n

- Verwerkt besluit: Ontwikkelen visie landelijk gebied

Omschrijving
Het collegeprogramma en ook de nieuwe omgevingswet vragen om het opstellen van een visie voor het landelijk gebied. We willen samen met de inwoners en ondernemers van het landelijk gebied deze visie opstellen, waarin de kansen/perspectieven worden verkend, die passen in de Twenterandse context. De visie moet invulling geven aan de realisatie van de transitieopgaven met daarbij passende nieuwe economische dragers en bijdragen aan een sociaal vitaal platteland.
We verwachten in 2025 te starten met het opstellen van de visie en verwachten deze af te ronden in 2026. We vragen € 25.000,- voor het (laten) opstellen van de visie in 2025 en een zelfde bedrag in 2026.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelen visie Landelijk gebied (2025 en 2026 jaarlijks)	i	€ 25.000	n

- Verwerkt besluit: Ontwikkelen toekomstvisie- en toekomstperspectief Engbertsdijksvenen

Omschrijving
De komende jaren wordt er door de provincie gewerkt aan natuurherstelmaatregelen in en om N2000-gebied Engbertsdijksvenen. De maatregelen die getroffen worden behelsen vooral het creëren van de juiste hydrologische omstandigheden voor het behoud en herstel van het hoogveen. Voor deze maatregelen worden aan de oostzijde van het veengebied een groot aantal boeren uitgekocht en wordt landbouwgrond omgezet naar natuur. Daarnaast wordt het landbouwkundig gebruik van veel percelen beperkt door de vernatting. Aan de westzijde van het veengebied gebeurt dat ook, maar in beperkte mate. Naast de natuurherstelmaatregelen speelt ook de te hoge stikstofbelasting in het veengebied en spelen ook andere opgaven in de zone rondom het N2000-gebied.
Door deze ontwikkelingen staan de huidige verdienmodellen (met name in de landbouw), het verdienvermogen en de leefbaarheid onder druk. Tegelijkertijd zijn er kansen om met andere (passende) vormen van landbouw, ecosysteemdiensten en met recreatie en toerisme het gebied een nieuw perspectief te bieden. We willen samen met de provincie, andere partners, ondernemers en inwoners uit het gebied werk maken van dat perspectief. Dit is precies de wens van de coalitie, zoals verwoord in het coalitieakkoord.
We vragen voor het ontwikkelen van perspectief voor passende landbouw een bedrag van € 5.000,- in 2025, waarbij we ervan uitgaan dat het resterende bedrag vanuit de provincie komt. Vervolgens moet er vanuit de provincie en het Rijk geld komen om de transitie naar passende landbouw met ecosysteemdiensten mogelijk te maken.
Voor het (laten) opstellen van een integrale gebiedsvisie voor de gehele Engbertsdijksvenen en de zone eromheen vragen wij een bedrag van € 30.000,- voor 2025. Deze gebiedsvisie gaat ook over grondgebied van Hardenberg en Tubbergen. Wij gaan er van uit dat deze gemeenten ook zullen bijdragen aan de gebiedsvisie, evenals de provincie. Voor de realisatie van de gebiedsvisie zullen vooraf afspraken moeten worden gemaakt over uitvoeringsgelden, met name met de provincie. Dit mede in het licht van het niet meenemen van meekoppelkansen in de huidige plannen voor de herstelmaatregelen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelen van perspectief (t.l.v. reserve Platteland)	i	€ 5.000	n
Opstellen van integrale gebiedsvisie voor Engbertsdijksvenen (t.l.v. reserve Platteland)			

- Verwerkt besluit: Ondersteuning transitie landbouwbeleid

Omschrijving
De landbouw staat voor een grote transitie naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw met minder input van bijvoorbeeld kunstmest, fossiele brandstoffen en (kracht)voer. Ook moet de

toekomstige landbouw zich aanpassen aan het veranderende klimaat. Europees, landelijke en provinciaal worden in het licht van deze transitie veel nieuwe wetten, regels en beleid gemaakt die allemaal landen op het boerenerf. Zoals het collegeakkoord oproept willen we, uitgaande van de kansen die de transitie biedt, proactief te werk gaan bij het helpen van de agrarische sector in de gemeente bij deze transitie. Samen gaan we op zoek naar nieuwe businesscases, die zowel lucratief als duurzaam zijn.
In 2024 zijn we gestart met het organiseren van bijeenkomsten voor agrariërs, waarin we met ze in gesprek zijn gegaan over de aanstaande veranderingen in de landbouw. Voor de ondersteuning van de uitvoering van het landbouwbeleid willen we de komende jaren onder andere (thema)bijeenkomsten blijven organiseren om onze landbouwsector zo goed mogelijk te informeren en bij te staan in de transitie en nieuwe vormen van landbouw te stimuleren. Om dit mogelijk te maken vragen we voor de komende 3 jaar incidenteel de volgende bedragen:

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Ondersteuning uitvoering landbeleid (o.a. organiseren bijeenkomsten) 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 15.000	n
Stimuleren biobased teelten (en op gang brengen biobased keten in de gemeente) 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 10.000	n

- Verwerkt besluit: Deelname Groene Metropool

Omschrijving
Gemeente Twenterand heeft zich aangesloten bij de netwerkorganisatie Groene Metropool Twente. Naast het uitwisselen van kennis bevordert dit netwerk de samenwerking tussen Twentse gemeenten en initieert het gezamenlijke projecten.
De bijdrage voor het deelnemen van het netwerk bedraagt € 9.000,- per jaar. Gezien de grote meerwaarde zouden wij graag zien dat dit bedrag jaarlijks in de begroting wordt opgenomen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Deelname Groene Metropool	s	€ 9.000	n

- Verwerkt besluit: Stimuleren biodiversiteit

Omschrijving
De gemeente Twenterand steunt al jaren de biodiversiteit in de gemeente met projecten als 'Wies met de patries', 'Twenterand bloeit op' en het 'gratis bloemenzaadmengselproject'. Naast de bijdrage van de projecten aan de biodiversiteit zorgt het voor een mooier landschap en draagt het bij aan een stukje bewustwording.
Ondanks onze huidige inzet staat de biodiversiteit steeds meer onder druk. Als gemeente willen graag ons steentje bijdragen aan het verhogen van de biodiversiteit. We vragen daarom structureel een bedrag van € 25.000,- per jaar om dat mogelijk te maken.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Stimuleren biodiversiteit	s	€ 25.000	n

Tijdens de raadsvergadering van 16 juli is motie 2024-M25 - 'Meer heggen in ons buitengebied' aangenomen, die mede tot doel heeft de biodiversiteit te stimuleren en het buitengebied te verfraaien. De motie verzoekt om de benodigde financiële middelen uit de reserve platteland te halen. Wij stellen voor om zo spoedig mogelijk € 5.000 ter beschikking te stellen voor de uitvoering van deze motie en op basis van de ervaringen volgend jaar te bezien hoe we verder gaan.

- Verwerkt besluit: Ervencoaches

Omschrijving
Ervencoaches ondersteunen erven in het landelijk gebied (kosteloos) bij allerlei vragen of problemen. Ze worden voor een groot deel betaald door de provincie en gemeente dragen een deel bij. In 2023 is dit bedrag uit de ARR betaald. Voor 2025 vragen wij een bedrag aan € 7.500,- voor de inzet van ervencoaches. De verwachting is dat daarna de ervencoaches worden betaald vanuit het PPLG.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Ervencoaches	i	€ 7.500	n

- Verwerkt besluit: Organiseren landbouwbeleefdag

Omschrijving
Om de verbinding tussen agrariërs en inwoners van de gemeente te versterken organiseren we in 2024 samen met 'De streek van de boer Twenterand' en 'Gastvrij Twenterand' voor het eerst een landbouwbeleefdag. Daarnaast willen we de boeren een podium geven en het consumeren van lokaal geproduceerde producten stimuleren.
Op deze dag stellen deelnemende boeren hun erf open voor de inwoners en vertellen zij over hun bedrijf en het product/de producten zie zij produceren. Langs de deelnemende erven worden fietsroutes gemaakt. Op een aantal locaties in de gemeente wordt een kleine streekmarkt gehouden, waar ook streekproducten kunnen worden geproefd en waar mensen kennis kunnen maken met het verhaal achter de producten.
Het is de bedoeling om van de landbouwbeleefdag een jaarlijks terugkerend evenement te maken. Hiervoor vragen wij structureel een bedrag van € 10.000,- per jaar.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Landbouwbeleefdag	s	€ 10.000	n

- Verwerkt besluit: Uitbreiding platform www.actieftwenterand.nl – Sjors Sportief/Creatief met organisaties, informatie, aanbod en kennismakingslessen sport en cultuur

Omschrijving
Het verleiden van sport- en beweegaanbieders alsmede cultuuraanbieders om hun reguliere aanbod en kennismakingslessen zoveel mogelijk op te nemen op het platform www.actieftwenterand.nl. en actief te houden. Aanbod in de volle breedte van hun doelgroepen, van jong tot oud. Dit met als doel om zoveel mogelijk inwoners inzicht te geven in de sport- en beweegmogelijkheden in Twenterand.
In 2025 en 2026 breiden we het aanbod van het Platform / project Sjors uit met de doelgroep middelbare schooljeugd 12 - 18 jaar. Om dit te kunnen verwezenlijken is capaciteitsuitbreiding noodzakelijk. Voor de projectperiode 2025 en 2026 wordt voor beide jaren 10k extra ingezet.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering. Projectperiode 2025 (10k) en 2026 (10k).	i	€ 10.000	n

- Verwerkt besluit: Vervanging sportaccommodaties

Omschrijving
Nieuwe Sporthal Vriezenveen
In Vriezenveen staan een aantal binnensportaccommodaties die (op korte / middellange) termijn aan vervanging toe zijn. Het gaat om Sporthal De Stamper, de semi permanente sporthal en het gymlokaal aan de Krijgerstraat. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van een nieuwe sporthal in Vriezenveen worden op dit moment getroffen. De zoektocht naar een definitieve locatie, programma van eisen en voorlopig ontwerp van een nieuwe sporthal worden uitgewerkt. Om deze

voorbereidingen gestalte te kunnen geven wordt in 2025 een voorbereidingskrediet van 280.000,- euro ingezet.
De kapitaallasten voor de volledige dekking van de toekomstige investering in de nieuwe sporthal zijn nog niet toereikend. Op een later moment volgt een adviesnota voor de volledige investering en ophoging kapitaallasten.
Kunstgrasvelden:
Het kunstgrasveld van korfbalvereniging SDO is versleten en zal conform planning in 2025 worden vervangen. Temeer ook om te kunnen voldoen aan de nieuwe veldafmetingen die het Koninklijk Nederlands Korfbal Verbond vereist met ingang van 2026. Voor de vervanging van het kunstgrasveld wordt een krediet van 125.000,-- euro ingezet. De kapitaallasten zijn reeds opgenomen in de begroting.
Het kunstgrasveld van voetbalvereniging Voorwaarts zal conform planning in 2025 worden herkeurd. Indien vervanging noodzakelijk wordt geacht zal dit niet eerder dan 2026 plaatsvinden.
Inventaris Het Punt / De Klaampe
Sportmateriaal zoals gymtoestellen zijn aan vervanging onderhevig. Het Punt en De Klaampe zijn niet in staat om binnen eigen exploitatie deze sportmaterialen te vervangen. Dit komt mede vanwege het feit dat zij geacht worden het tarievenbeleid voor verhuur van sportaccommodaties van de gemeente te volgen. Dit maakt dat structureel jaarbudget voor vervanging van dergelijke materialen in beide accommodaties noodzakelijk is. Voor de vervanging van inventaris wordt daartoe structureel 11.000,-- (5.500,-- per accommodatie) per jaar ingezet.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Vervanging inventaris sporthal 't Punt / De Klaampe	s	€ 11.000	n
Voorbereiding ontwikkeling nieuwe sporthal Vriezenveen	i	€ 280.000	n
Vervanging kunstgrasveld SDO, kapitaallasten zijn al geraamd (Krediet € 125.000)	s	€ 0 kapitaallasten	n

- Verwerkt besluit: Ontwikkeling 2 van de 4 inclusieve speeltuinen

Omschrijving
In het huidige coalitieakkoord is één van de ambities om iedereen mee te kunnen laten doen binnen Twenterand. Om dit te bewerkstelligen richten we ons op het realiseren van een inclusieve speeltuin in elke kern, waar ook kinderen met een beperking kunnen spelen. Deze in het coalitieakkoord omschreven doelstelling komt bovendien terug als één van de uitgangspunten in de sport- en beweegvisie, waarbij we ernaar streven dat sport en bewegen voor iedereen mogelijk moet zijn, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond.
In 2025 worden 2 inclusieve speeltuinen gerealiseerd, in 2026 worden er nog eens 2 gerealiseerd. In elke kern zal uiteindelijk 1 inclusieve speeltuin gerealiseerd worden. Indicatoren voor het selecteren van de locaties zijn: aanwezigheid speeltuinvereniging/beheerders, bereikbaarheid, nabijheid potentiële gebruikers en speeloppervlakte.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Aanleg van 2 inclusieve speeltuinen 2025	i	€ 200.000	n
Aanleg van 2 inclusieve speeltuinen 2026	i	€ 200.000	n
Onderhoud speeltuinen voor 2026 (voor 2 speeltuinen)	i	€ 10.000	n
Onderhoud speeltuinen voor 2027 (voor 4 speeltuinen)	s	€ 20.000	n

- Verwerkt besluit: Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden

Omschrijving

In het kader van vervanging en privatisering van sportaccommodaties (velden, kleedkamers e.d.) dient voorafgaand onderzoek te worden gedaan naar de staat van de betreffende sportaccommodatie. Dit om scherp te stellen of vervanging van bijvoorbeeld de ondergrond gestalte moet krijgen. Dergelijke onderzoeken zijn incidenteel en kosten circa 5.000,-- euro per onderzoek. Voor 2025 wordt rekening gehouden met een 3-tal van dergelijke onderzoeken.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Onderzoek vervanging en privatisering sportaccommodaties	i	€ 15.000	n

- ## Verwerkt besluit: Van ondernemersfonds naar investeringsfonds

Omschrijving
Met het Investeringsfonds Twenterand, momenteel bekend als het Ondernemersfonds (wat op het moment van schrijven allemaal nog in ontwikkeling is) versterken we onze gemeente door samen te werken. Jaarlijks zal dan een bijdrage aan dit fonds worden verstrekt via een verhoogde OZB-opbrengst op niet-woningen.
Dit fonds stimuleert collectieve initiatieven die de lokale economie en leefbaarheid bevorderen. Het geld voor deze initiatieven komt uit het fonds zelf, waarbij de gemeente indirect bijdraagt via de verhoogde OZB op haar eigen panden.
Het Investeringfonds brengt onderwijs, ondernemers, cultuur, sport, maatschappelijk organisaties en overheid samen. Deze samenwerking stimuleert creativiteit en innovatie, versterkt de banden tussen verschillende sectoren en draagt bij aan een bloeiend Twenterand voor ons allemaal. Door gezamenlijk te investeren kunnen we meer bereiken dan individueel mogelijk is. Het fonds biedt een platform waar ideeën worden uitgewisseld en gezamenlijk wordt besloten over de beste manier om onze gemeente te versterken.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Ondernemersfonds vervalt	s	€ 100.000	v
OZB opslag eigen gebouwen	s	€ 40.000	n
Investeringsfonds	s	€ 400.000	n
OZB stijging niet woningen	s	€ 400.000	v

- ## Verwerkt besluit: Herstel bibliotheekwerk

Omschrijving
De gemeente heeft een specifieke uitkering ontvangen van € 440.000 voor herstel bibliotheekwerk. Deze uitkering is bedoeld om de bestaande bibliotheekvoorzieningen te verbeteren of verder door te ontwikkelen. Het doel is dat elke gemeente een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening heeft. De uitvoering hiervan vindt plaats in de periode 1 oktober 2024 tot en met 30 juni 2026.

Door gebruik te maken van deze tijdelijke regeling kunnen gemeente hun bibliotheek-voorziening versterken en zich voorbereiden op de wijziging van de Bibliotheekwet in 2025. Dan gaat een zorgplicht gelden. Dat betekent dat gemeenten de wettelijke taak krijgen om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek, zodat de toegang tot de bibliotheken is gewaarborgd.

- ## Verwerkt besluit: Dorpsommetjes

Omschrijving
Uitbreiding Dorpsommetjes (motie 2024-M15)
Tijdens de behandeling van de kadernota is het belang van laagdrempelig recreëren door uw raad onderstreept. We gaan in 2025 dorpsommetjes opzetten voor de verschillende kernen van Twenterand. Hiervoor is eenmalig een bedrag van € 20.000 beschikbaar gesteld.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Dorpsommetjes	i	€ 20.000	n

- Verwerkt besluit: Ontwikkeling pumptrackbaan

Omschrijving
Op 16 juli 2024 heeft de raad een motie aangenomen voor de realisatie van een centraal gelegen pumptrackbaan/skatevoorziening. De gemeenteraad verzoekt het college om de pumptrackbaan/skatevoorziening voor een bedrag van maximaal €180.000,- te bekostigen uit de Reserve Uitwerking Coalitieakkoord. De voorgestelde onderzoeksfases (draagvlak / kosten /locatie) - voortvloeiend uit het oorspronkelijke advies van het jongerenpanel - zijn naar verwachting in kwartaal 4 2024 afgerond, waarna in 2025 realisatie kan plaatsvinden. Dit betreft motie 2024-M17.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Pumptrackbaan / skatevoorziening	i	€ 180.000	n

- Verwerkt besluit: Ondernemershuis

Omschrijving
In lijn met de motie 2024-M21 die verzoekt om samen met het bestuur van Ondernemershuis Twenterand een actieplan op te stellen en uit te voeren voor een periode van drie jaar, zijn we momenteel bezig met het opstellen van dit actieplan. Deze inspanningen sluiten aan bij de reeds lopende gesprekken tussen onze ambtenaren en het bestuur van het Ondernemershuis. Ons doel is om het actieplan dit jaar gereed te hebben. Om vooruit te lopen op de uitvoering van dit plan, willen we alvast gelden reserveren voor de komende drie jaar, zoals ook in de motie is opgedragen, en dit te dekken uit de Reserve Uitwerking Coalitieakkoord.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitvoering actieplan 2025	i	€ 70.000	n
Uitvoering actieplan 2026	i	€ 60.000	n
Uitvoering actieplan 2027	i	€ 50.000	n

- Verwerkt besluit: Centrumontwikkeling

Omschrijving
Centrumontwikkeling is een belangrijke pijler binnen onze gemeentelijke strategie. Het is onze ambitie om elk centrum grondig en zorgvuldig te vernieuwen, zodat we in alle kernen levendige en toekomstbestendige centra realiseren. De centra van de kernen worden gefaseerd aangepakt, zodat we voor elke herontwikkeling voldoende capaciteit kunnen vrijmaken. We geven hier invulling aan door in Vriezenveen een uitvoeringsprogramma te realiseren. Dit is onderdeel van de motie 2024-M23.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Bedrijfsvoering

Activiteiten

- Verwerkt besluit: Vervanging AV-installatie raadszaal

Omschrijving
De audiovisuele apparatuur (AV) in de raadszaal (en de trouwzaal) is sterk verouderd. De griffie werkt samen met een delegatie vanuit de gemeenteraad aan de opstelling van een plan van eisen en dat

gaat leiden tot een investering in 2025 van geraamd € 100.000 leidend tot structurele lasten van zo'n € 12.000 vanaf 2026.
Uiteraard wordt bij de opstelling van het plan van eisen afgestemd met het traject van verbouw en herinrichting van het gemeentehuis en daarbij specifiek met de eventuele gevolgen voor gebruik en inrichting van de raadszaal. Mogelijk dat hier nog gevolgen gaan ontstaan voor inrichting en meubilair.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Vervanging AV-installatie raadszaal (krediet € 100.000) vanaf 2026	s	€ 12.000	n

- Verwerkt besluit: Verhoging rekenkamerbudget

Omschrijving
Het huidige budget is ca. € 0,47 p/inw. Het normbedrag volgens onder meer BZK, VNG, Vereniging van Raadsleden, Vereniging van rekenkamers en Vereniging van Griffiers is ca. € 1,20 p/inw. In 2024 is gestart met een aanbesteding van de Rekenkamer. Om uit te gaan van een reële uitvraag heeft het presidium op 19 maart jl. besloten voor te stellen het budget m.i.v. 2025 structureel te verhogen naar € 0,75 p/inw. wat neerkomt op een verhoging met ca. € 9.000 naar €25.000,-.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Verhoging rekenkamerbudget	s	€ 9.000	n

- Verwerkt besluit: Uitwijklocatie trouwzaal

Omschrijving
In verband met de verbouwing/herinrichting van ons gemeentehuis is de trouwzaal bijna een jaar niet te gebruiken. Er is een uitwijklocatie gevonden en dit brengt eenmalige kosten van € 10.000 met zich mee.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitwijklocatie trouwzaal	i	€ 10.000	n

- Verwerkt besluit: Pilot DGW

Omschrijving
Pilot DGW
DGW (datagedreven werken) gaat om het analyseren, doorgronden en sturen op basis van data. Waarmee de kwaliteit van besluitvorming toeneemt omdat die mede plaatsvindt op basis van inzichten verkregen uit data. Twenterand heeft de eerste stappen gezet – met name in het sociaal domein – en uit de raadsinformatiebijeenkomst van 29 januari 2024 is gebleken dat het ook voor andere domeinen als toegevoegde waarde wordt gezien als daar stappen worden gezet.
Daarom willen we nu vervolgstappen zetten, gebruikmakend van een daarvoor – samen met een extern deskundige – opgestelde roadmap. Deze roadmap schetst het traject om DGW verder uit te bouwen en in de vorm van een aanpak bestaande uit drie fasen:
- Standaardiseren. Centraal staan hier het optimaliseren van datavaardigheden van medewerkers en het opzetten van basisprocessen.
- Verdiepen. Hier gaat het om een verdiepingsslag op kennis, vaardigheden en thema's als datastrategie en datamanagement.
- Verbreden. Dit is het 'verbreden' van opgedane kennis en ervaring met als einddoel een uniforme aanpak ingebed in de organisatie.

Het doorlopen van deze fasen vraagt een goede voorbereiding en adequate begeleiding en daarmee tijd en middelen. Verwacht wordt dat deze fasen in een periode van drie jaar afgerond kunnen worden en daarom wordt hiervoor een pilot ingericht. Wat middelen betreft gaat het om € 100.000 per fase, in totaal € 300.000. Deze middelen worden besteed aan met name externe ondersteuning voor

ontwikkeling en implementatie DataWareHouse-omgeving, om verzamelen, opslag, beheer en ontsluiten van data te regelen. En aan een uniforme en toekomstbestendige toolset, ten behoeve van presentatie functionaliteiten.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Pilot DGW (2025 t/m 2027, jaarlijks)	i	€ 100.000	n

- Verwerkt besluit: E-depot

Omschrijving
E-depot staat voor een digitale voorziening voor het bewaren en beschikbaar stellen van wettelijk blijvend te bewaren informatie. Volgens de definitie van het Nationaal Archief is een e-depot:
'Het geheel van organisatie, beleid, processen en procedures, financieel beheer, personeel, databeheer, databeveiliging en aanwezige hard- en software, dat duurzaam beheren en raadplegen van te bewaren digitale archiefbescheiden mogelijk maakt.'
Het heeft een wettelijke basis op grond van de eis van het selecteren en overbrengen (naar een bewaarplaats) van blijvend te bewaren informatie.
Hierin trekken wij op samen met andere Twentse gemeenten vanuit het IT-platform Twente, met een marktconsultatie en analyse en een daarop gebaseerde businesscase. Daarbij hebben wij, samen met een 7-tal andere gemeenten gekozen voor de variant van een e-depot geboden door een ervaren provinciale archiefinstelling met als argument ontzorgd te worden. Deze variant vraagt € 70.000 per jaar. vooralsnog voor de duur van een proefperiode van 2 jaar, waarna een definitieve beslissing genomen zal worden.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
E-depot (2025 en 2026, jaarlijks)	i	€ 70.000	n

- Verwerkt besluit: Corsa

Omschrijving
Corsa is een zogenaamd DMS (document management systeem), een digitaal systeem voor het archiefwaardig (duurzaam en toegankelijk) opslaan en bewaren van digitale stukken. Twenterand gebruikte dit tot 2017, toen werd overgestapt op de ESuite als zaaksysteem. Vanaf toen werd Corsa aangehouden voor raadpleegdoeleinden, omdat de inhoud niet werd overgezet naar ESuite. Dit laatste kost jaarlijks zo'n € 15.000.
Bij de overgang naar Djuma vanaf 2023 zijn alle dossiers uit ESuite ook overgezet naar Djuma. Sluitstuk van de invoering van Djuma is het overzetten van die dossiers, waarvoor dit nodig is, uit Corsa naar Djuma gevolgd door het uitfaseren van Corsa. Daarmee geven we invulling aan wet- en regelgeving die ons verplicht deze data te bewaren en te kunnen ontsluiten, tot aan de termijn van archiefvernietiging.
Dat vraagt eenmalig € 100.000, maar daar staat tegenover dat de jaarlijkse kosten ad. € 15.000 voor het aanhouden van de raadpleegfunctie vervallen vanaf 2026.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Corsa (bewaren data)	i	€ 100.000	n
Corsa (lagere kosten door uitfasering vanaf 2026)	s	€ 15.000	v

- Verwerkt besluit: Cloudontwikkelingen

Omschrijving
T.a.v. software is ons beleid om noodzakelijke software zoveel als mogelijk in de cloud te hebben om de beheerkosten van software te beperken. Welke applicaties naar de cloud overgaan hangt mede af van de mate waarin dit bij leveranciers mogelijk is en van wanneer er belangrijke wijzigingen in

applicaties plaatsvinden. Goede uitvoering vraagt structurele middelen en daarvoor wordt voorgesteld het onderhoud software budget structureel met € 25.000 te verhogen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Cloudontwikkelingen	s	€ 25.000	n

- Verwerkt besluit: Elektronisch ondertekenen

Omschrijving
We gaan bij onze gemeente steeds verder met het digitaliseren van werkprocessen. Ook communicatie met inwoners en organisaties gaat steeds vaker digitaal. Met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv; inwerkingtreding naar verwachting 1 januari 2025) krijgt de burger het recht op digitaal zakendoen met de overheid. Dat vraagt om het elektronisch ondertekenen van documenten.
Elektronisch ondertekenen van documenten maakt werkprocessen efficiënter en draagt zo bij aan geheel digitaliseren ervan. Digitale documenten hoeven niet langer te worden geprint, ondertekend en daarna weer gescand, maar kunnen direct online ter ondertekening verzonden worden.
Er zal gebruik worden gemaakt van de applicatie die bij de Griffie al is ingevoerd en het vraagt vanaf 2025 € 15.000 structureel.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Elektronisch ondertekenen	s	€ 15.000	n

- Verwerkt besluit: Regeling thuiswerken / hybride werken

Omschrijving
Als gevolg van de herinrichting van het gemeentehuis en om in te spelen op de huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is er een keuze gemaakt voor het plaats- en tijdonafhankelijk werken (hybride). Daarbij is de werkgever verplicht vanuit Arbowetgeving en goed werkgeverschap zorg te dragen voor een gezonde en ergonomische werkplek thuis. Daarvoor is een regeling opgesteld waarbij medewerkers een maximale vergoeding kunnen ontvangen voor het inrichten van de thuiswerkplek en ICT voorzieningen. De bedragen zijn per medewerker max. € 800,- voor de thuiswerkplek en max. € 400,- voor ICT. Voor 2024 wordt uitgegaan van een eenmalige uitgave van € 240.000 ten laste van de ‘reserve Personeel’. Voor de jaren vanaf 2025 wordt t.b.v. nieuw instromende medewerkers een bedrag geraamd van jaarlijks € 32.000.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Regeling thuiswerken / hybride werken	s	€ 32.000	n

- Verwerkt besluit: CAO kosten

Omschrijving
In de begroting 2024 was een salarisstijging van 4,2% geraamd, in werkelijkheid komt deze neer op 6%. Deze extra stijging wordt meegenomen in de Berap 2024 en werkt door in de jaren daarop voor een bedrag van € 375.000.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
CAO Kosten	s	€375.000	n

- Verwerkt besluit: Partnerschap Melle

Omschrijving

In het kader van het beoogd partnerschap tussen de gemeenten Melle en Twenterand wordt een budget van € 5.000 per jaar opgenomen. Hiermee kunnen initiatieven op het gebied van onderwijs, cultuur en economische samenwerking gestimuleerd en mede mogelijk gemaakt worden. Het doel is het partnerschap met de gemeente Melle in 2024 te formaliseren.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Partnerschap Melle	s	€ 5.000	n

Programma Sociaal Domein

Inleiding

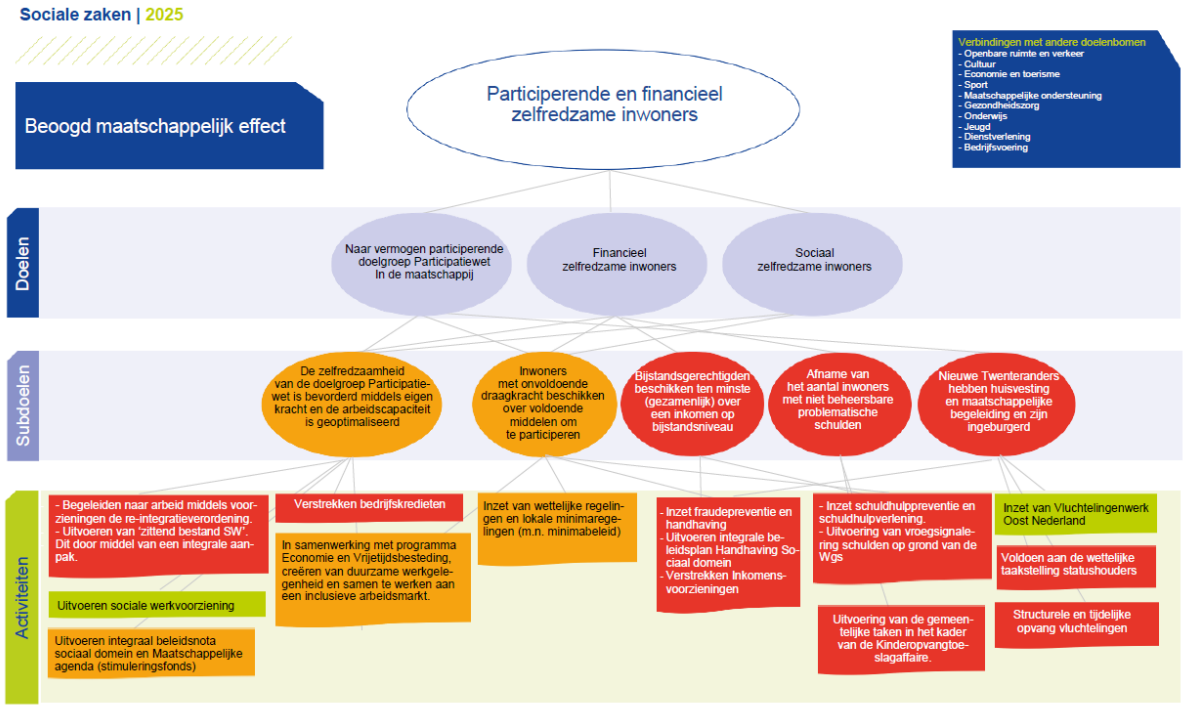
Perspectief 2025 sociaal domein
Het perspectief sociaal domein borduurt voort op het perspectief in de begroting 2024 en is vrijwel gelijk aan de kadernota 2025.
Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid - met name rond jeugd en gezondheid - vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. Dit programma streeft ernaar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Thuis, in de buurt, bij een vereniging of organisatie of op het werk. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving (inzet netwerk) worden hierbij benut. Waar dat niet/of in mindere mate lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. Binnen het jeugdbeleid en onderwijs stimuleren wij ontwikkeling van individuen. We ondersteunen inwoners met zorgvragen en geldzorgen. Rond werkgelegenheid is er aandacht voor specifieke doelgroepen met arbeidsbeperkingen. Veranderingen hebben vooral betrekking op mensen in een kwetsbare positie. De sociaaleconomische problematiek in onze gemeente blijft stevig en dus is daarmee de opgave in het sociaal domein ook fors. Het kost tijd - het vergt meerdere generaties - om verbeteringen door te voeren en blijvend investeren in de samenleving is dan ook nodig. Wij zien gelukkig de vruchten van ons beleid en laten dit ook periodiek zien (zie ook de tekst onderaan dit hoofdstuk bij de succesvolle interventies).
Het beleidsmatig kader voor het sociaal domein staat in nieuwe integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026 (hierna: IBN). Een vernieuwde nota, met nu alle onderwerpen van het programma sociaal integraal in één nota. Hierin is ook de uitwerking van het coalitieakkoord en het collegeprogramma met het scenario "Economisch sterk met een sociaal kloppend hart" verwerkt. De uitvoering van de nota doen wij via de maatschappelijke agenda (MAG) Twenterand. Hierover later meer.
Vanuit de gehouden interactieve activiteiten met relevante stakeholders en gezien het beoogd effect zijn de volgende vier integrale thema's gekozen in deze nota, als basis voor onze opgaven:
1. De zelfredzame Twenterander
2. De participerende Twenterander
3. De gezonde Twenterander
4. De lerende Twenterander

De inwoner, de Twenterander, staat hiermee centraal in ons beleidsperspectief. Wij kiezen dan ook als vertrekpunt: Inwoners als "motor" voor de ontwikkeling van Twenterand. Inwoners die werken, versterken de economie! Inwoners die iets organiseren versterken de leefbaarheid en sociale samenhang. Inwoners die praktisch geschoold zijn, zijn de bouwers van Twenterand. Ouders die goed opvoeden, vormen sociaal vaardige inwoners en een verdraagzamere maatschappij. Ons beleid streeft ernaar dat inwoners een goede (start)positie krijgen om mee te doen. Dat ze zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om écht mee te kunnen doen in de samenleving. Economie en sociaal gaan zo hand in hand voor een beter Twenterand!
Grote opgaven blijven spelen de komende jaren. Het is belangrijk om hierop goed op te anticiperen en organiseren. Via het wendbare deel in onze organisatieontwikkeling geven we de opgaven dan ook nader vorm, via bijvoorbeeld verkenningen, bestuursopdrachten, projecten en programma's.
Opgaven als zelfredzaamheid, participatie en transformatie zijn nog steeds leidend in ons beleid, in het licht van de actuele sociale vraagstukken die gelden voor Twenterand. Onderwerpen als bestaanszekerheid, kansengelijkheid, inclusiviteit, normalisering en preventie vindt u daarom terug in deze nota. Het tijdsgewricht en de opgaven waar we nu voor staan zijn stevig. De crisis op de woningmarkt, de inflatie en energie-armoede, de situatie in Oekraïne en het bredere vluchtelingenvraagstuk, de vergrijzing, de vele zorgvragen, maatschappelijke onrust, personeelstekorten maken dat individuen en/of groepen het zwaar hebben. Anderzijds willen we ook investeren, bijvoorbeeld in het onderwijs en voorliggend veld, waar dat mogelijk is. De gemeente, als dichtst bij de burger staande overheid, voelt zich geroepen om inwoners te ondersteunen maar heeft ook te maken met afnemend vertrouwen in de overheid. Tegelijkertijd staat ook de gemeente zelf voor uitdagingen. Landelijke ontwikkelingen hebben nog steeds een forse (financiële) invloed. Bij de doelenboom jeugd gaan wij in op de hervormingsagenda jeugd, het Toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming en de regionale Inkoop 2025 enzovoort. Ondanks dat wij positieve resultaten boeken op jeugd en inzet voorliggend veld en interventies hebben wij over de financiële effecten van de hervormingsagenda en het realisme van de besparingen grote zorgen (zie doelenboom jeugd). Bij de doelenboom Wmo gaan wij in op plannen rond een aparte financiering en bij Sociale Zaken op de

ontwikkelingen rond participatie en daar speelt naast schuldenaanpak ook de meer menselijke maat in de bijstand. Daarnaast vraagt in de uitvoering vanuit het principe “de basis op orde” het aankomende jaar het onze aandacht om de dienstverlening en de onderliggende processen op maat te maken en de capaciteit hierop op orde te krijgen en in lijn te brengen met de huidige producten, complexiteit en ontwikkelingen op werk en inkomen. Rond onderwijs speelt het landelijk dossier rond onderwijshuisvesting, zowel op inhoud (rolverdeling gemeente-onderwijs) als op financiën. Ook lokaal zien we investeringen komen en krimp (zie IHP) en zijn er zorgen over de betaalbaarheid van investeringen. Op de verschillende dossiers is helaas nog niet alles op geld te zetten.
Gelet op de zorgelijke financiële positie van onze gemeente met name in het meerjarenbeeld, betekent dat focus aangebracht moet worden met scherpe keuzes om bepaalde zaken niet meer of anders te (laten) doen. Het college doet binnen deze kaders hiertoe voorstellen (zie inleiding van de kadernota en deze begroting).
De hoofdvisie in deze nota wordt dus bestendigd, want gebleken is dat onze aanpak vruchten heeft afgeworpen. Vernieuwen en besparen gaan hand in hand (transformatie). Succesvolle interventies als de poh-jeugd, de coördinator externe verwijzers en het gezinswerk zijn hier voorbeelden van. De samenwerking met het voorliggend veld (sociale basis) en de toegang blijven we dan ook doorontwikkelen (zie ook de bijlage bij de IBN). Dit doen we op basis van een visie in combinatie met ervaringen uit de praktijk. Geld volgt beleid (middelen volgen opgaven) en dat werkt! Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein.
Om samen met partners aan dezelfde doelen te werken en om inzichtelijk te maken wat we waarom doen, hebben we vanaf 2024 een Maatschappelijke Agenda. Samen met inwoners, vrijwilligers en professionals - waaronder ook zeker ook onze constructieve Adviesraad Sociaal Domein valt - bespreken we hoe we doelen gaan bereiken en wie welke acties daarvoor gaat trekken. Zo zijn we samen eigenaar van de oplossingen die geboden worden. Elk jaar wordt de Maatschappelijke Agenda geactualiseerd voor het jaar erop zodat deze altijd actueel en flexibel blijft. De doelenboom Transformatie - nu toegevoegd in deze begroting - beschrijft de doelen waar we bij de IBN en MAG aan werken. Tevens is de doelenboom gezondheid vernieuwd en in lijn gebracht met de IBN.
De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Wij hebben hier oog voor maar kijken ook naar zelfredzaamheid en ontmoedigen claimgedrag. Het college kijkt naar versterking voorliggend veld maar heeft ook te maken met de financiële positie van de gemeente en zoekt gericht besparingen, ook binnen het sociaal domein, met daarbij het voorzieningenniveau zoveel mogelijk te behouden.
We varen in het sociaal domein scherp aan de wind. Daarbij stijgen kosten en dan zijn randvoorwaardelijke factoren als de arbeidsmarktschaarste en cultuuraspecten (claimgedrag) nog niet eens benoemd. We voorzien (potentiële) risico's, maar zorgen ondertussen dat onze reserves op peil zijn om eventuele klappen op te vangen. Onze druk c.q. lobby naar Den Haag voor het sociaal domein - maar breder nog het ravijnjaar - wordt hierbij onverminderd voortgezet.
Tot zover de algemene inleiding. Bij de doelenbomen gaan wij nader in op de specifieke voorstellen en ontwikkelingen.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doel: Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet In de maatschappij

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten en zal daarbij ook maatwerk inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Doel: Financieel en sociaal zelfredzame inwoners

Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding maakt meedoen in de samenleving mogelijk. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor een deel van deze inwoners ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk.
Kinderen moeten zich kunnen ontplooien, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Doel: Sociaal zelfredzame inwoners

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- Uitvoeren sociale werkvoorziening

Omschrijving

Toekomst Sociale Werkvoorziening en ontwikkeling Regionale Werkcentra
Aangezien er geen nieuwe inwoners in de Wsw stromen, neemt het klantenbestand – en daarmee de productiecapaciteit en omzet – jaarlijks af. Naast dat wij dit lokaal al in onderzoek hebben en is dit aanleiding om naar de gewenste toekomstsituatie van Ontplooij te kijken. Om hiertoe een gedegen onderbouwing te geven, wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Deze loopt parallel aan een lokale verkenning en landelijke verkenning (zie ook de voorjaarsnota van het Kabinet waarbij landelijk extra middelen worden vrij gemaakt om sociaal ontwikkelbedrijven en de sociale infrastructuur beter te kunnen organiseren).
Landelijk en regionaal speelt het onderwerp: Regionaal Werkcentrum (RWC). Het RWC is een plek waar werkgevers- of werkzoekendendienstverlening is georganiseerd. Alle inwoners en werkgevers kunnen bij het RWC terecht voor vragen omtrent scholing of werk. Binnen het RWC wordt er samengewerkt door publieke partijen die gericht zijn op werkgevers- en werkzoekendendienstverlening, waarbij er indien nodig koppelingen worden gemaakt met private partijen, zoals uitzendbureaus en werknemers- en werkgeversorganisaties.

Met een nieuwe vorm van regionale samenwerking op het gebied van werkgevers- en werkzoekendendienstverlening wordt er niet alleen vormgegeven aan de wensen van het kabinet, maar ook de aan de behoeften van de inwoner. Er zijn verschillende manieren waarop de nieuwe dienstverlening vorm gegeven kan worden. De verschillende mogelijkheden in het uitvoeren en organiseren van de dienstverlening worden verkend met gemeenten en de functionaliteiten in de arbeidsmarktregio Twente om tot een gedragen ontwerp te komen.

Subdoel: Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren

Activiteiten

- Inzet van wettelijke regelingen en lokale minimaregelingen (m.n. minimabeleid)

Omschrijving

2024-Belangrijk speerpunt voor het kalenderjaar 2025 is de focus op een efficiënt en effectief schulden(uitvoerings)beleid om zo de bestaanszekerheid van Twenteranders te verbeteren.
Een van de kabinetsdoelstellingen is een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden in 2023 ten opzichte van 2015. Hiertoe moet het bereik en de kwaliteit van gemeentelijke schuldhulpverlening fors omhoog. Om dit te bewerkstelligen hebben het ministerie van SZW, VNG, Divosa en NVVK (brancheverenigingen voor schuldhulpverlening) in maart 2024 bestuurlijke afspraken gemaakt over de basisdienstverlening.
De basisdienstverlening bestaat uit 20 elementen waaraan gemeentelijke schuldhulpverlening moet voldoen. Een aantal elementen van de nieuwe basisdienstverlening, zoals een hulpaanbod dat toegespitst is op verschillende doelgroepen en het standaard aanbieden van een saneringskrediet met aflostermijn van 18 maanden biedt de gemeente Twenterand al aan, maar andere punten vergen nog ontwikkeling. en onderzoek.
Doel van de “nieuwe basisdienstverlening” is dat er meer beleidsuniformiteit tussen gemeenten ontstaat. De basisdienstverlening stelt hogere eisen aan gemeenten wat betreft schuldhulpverlening en is vrij dwingend. Het betekent dat er geïnvesteerd moet worden in gemeentelijke schuldhulpverlening. Bovendien zullen de uitkomsten van de (lopende) businesscase Stadsbank Oost Nederland en de evaluatie van het Meldpunt geldzorgen (in verband met de tijdelijke versterking van het Meldpunt) worden meegenomen in de uitrol van de nieuwe basisdienstschuldhulpverlening. Zodra de ontwikkeling en consequenties van taken i.r.t benodigde bezetting meer te duiden zijn komen wij hierop terug.
Lokaal zijn we naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek bezig met de herijking van het minimabeleid. De uitgangspunten van dit nieuwe beleid zijn:

- Uitvoeringsvriendelijk
- Minder overlap tussen regelingen
- Geen bezuinigingsopdracht, in lijn met het coalitieakkoord en de IBN

Uw raad zal in dit proces worden meegenomen.

Betreffende moties 2024-M20 (bijdrage Speelgoedbank), 2024-M38 (inzet ervaringsdeskundige) en 2024-M39 (verstrekking gratis krant) het volgende. Alle genoemde moties zullen door ons college worden opgepakt.

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- Structurele en tijdelijke opvang vluchtelingen

Omschrijving

Statushouders

De doelstelling van de gemeente Twenterand is te voldoen aan de wettelijke taakstelling. Echter komen er door de krapte op de woningmarkt te weinig woningen beschikbaar. Het aanbod van sociale huurwoningen sluit niet aan bij de omstandigheden (denk hierbij aan gezinsgrootte) van asielzoekers met een verblijfsvergunning. In de asielzoekerscentra wachten op dit moment vooral alleenstaande statushouders op een woning, terwijl de woningbouwcorporaties vaak juist over eengezinswoningen beschikken.

Een belangrijke focus in 2025 is in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) de kleurcode oranje bij voorkeur om te buigen naar code groen, of anders de code oranje te behouden. Om dit te realiseren dienen we aanvullende maatregelen te nemen om de (cumulatieve) achterstand in te lopen. Er wordt een plan van aanpak gemaakt om een passend aanbod voor statushouders te realiseren. Een aandachtspunt hierbij is dat we ook aandacht houden voor de andere doelgroepen (starters, instromers, doorstromers en spoedzoekers) om het draagvlak te behouden.

Inburgering

We zullen in subregionaal verband de taallessen van de Z-route en in Twents verband de taallessen van de B1-route en de Z-route aanbesteden.

Oekraïners

Het Rijk heeft in samenspraak met de EU-lidstaten de richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne verlengd tot en met 4 maart 2026. Naar verwachting zal de richtlijn hierna opnieuw worden verlengd, afhankelijk van de situatie in Oekraïne. Ook in 2025 zal de opvang in Twenterand daarom worden voortgezet, hetgeen betekent dat de huidige opvanglocaties worden gehandhaafd. De druk op de opvang in Nederland neemt nog altijd toe mede omdat er nog geen zicht is op een einde van de oorlog en een terugkeer van "onze" Oekraïense ontheemden. Voor 2025 bedraagt de opgave voor Twenterand 255. Twenterand vangt 83 Oekraïense vluchtelingen op voor Hengelo. Op dit moment zijn maximaal 300 opvangplekken beschikbaar. Dit betekent dat er meer opvangplekken beschikbaar moeten komen, hier wordt aan gewerkt.

Asiel

Er komt voorlopig geen asielopvang in Twenterand. De landelijke ontwikkelingen en intern en extern draagvlak hebben invloed op dit besluit. Daarnaast wil uw raad niet dat als wij als college tot de intrekking van de spreidingswet afspraken maken of onomkeerbare overeenkomsten sluiten. Voor alle informatie verwijzen wij naar de raadsbrief van september 2024.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden								
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	415	415	398	394	403	432	442	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	140	135	138	135	115	97	-	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	17	17	15	17	22	22	24	CIV
Aantal activeringstrajecten	230	320	226	320	235	330	334	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	202	212	219	223	221	255	267	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders	100	100	75	57	29	38	28	Min. Justitie en Veiligheid
Financieel zelfredzame inwoners								
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	450	460	444	458	553	432	562	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk***	120	116	120	116	59	44	70	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	320	325	314	310	338	404	327	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoeslag**	12	15	11	14	17	11	8	CIV
Sociaal zelfredzame inwoners								
Aantal personen die beroep doen op de Meedoenregeling**	370	350	375	359	309	218	423	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	170	150	148	105	165	124	163	extern
Beschut werk	21	20	19	17	17	11	11	Ministerie van SzW
Aantal kinderen schoolpakket	75	80	75	66	70	95	79	Interne systemen

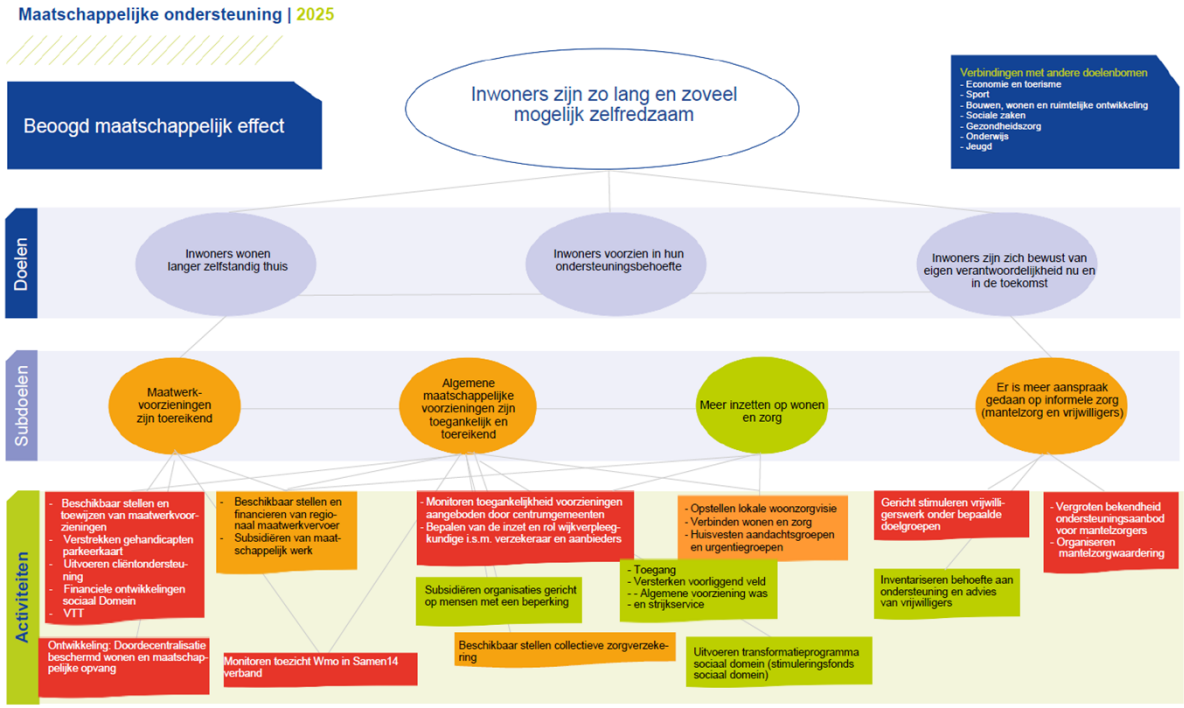
* betreft het aantal uitkeringspartijen

** betreft per 2021 het aantal toegekende aanvragen

*** vanaf 2022 vermelden we het totale aantal uitgestroomde personen uit de bijstand

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Inwoners wonen langer zelfstandig thuis

Wij streven als Twenterand na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zorgen voor goed ingerichte woonservicegebieden. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers om in dit doel te voorzien.

Doel: Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Een maatwerkvoorziening is het sluitstuk van de Wmo. Eerst beoordelen de eigen kracht van de inwoner en kijken we naar algemene voorzieningen. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Doel: Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Omschrijving
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn maatwerkvoorzieningen. De uitvoering ervan ligt bij de centrumgemeente Almelo en indicatie loopt via het Cimot. Het Rijk wil dat regiogemeenten ook meer verantwoordelijkheid krijgen en wil dat de opvang en zorg van mensen dichter bij huis plaatsvinden. Voor beschermd wonen hebben we de doordecentralisatie in de regio voor wat betreft governance inmiddels geregeld.
De komende periode wordt in samenwerking met Cimot gekeken of de doelgroep 18+ met een licht verstandelijke beperking (lvb-problematiek) ook bij hen kan worden ondergebracht. Mogelijk levert dit op middellange termijn voordelen op voor de gemeente. Plan is nog steeds om dit per 1 januari 2025 in te voeren.

Subdoel: Het gebruik van de vier woningservicegebieden

Activiteiten

- Wmo algemeen

Omschrijving
Vanuit de rijksoverheid wordt nagedacht om de financiering van de Wmo in de nabije toekomst anders te gaan vormgeven. Er wordt bijvoorbeeld nagedacht over een inkomensafhankelijke bijdrage. Dit zal naar verwachting nog wel even duren (2026). Belangrijk nieuws is ook dat er plannen zijn om een deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds zal gaan, maar er zal hiervoor een aparte financiering komen. Door het apart zetten van een deel van de Wmo kunnen we beter zien of de kosten aansluiten bij de uitgaven. Bovendien is daardoor een aparte indexering mogelijk. Dat is hard nodig, stelt de VNG, omdat de uitgaven voor de zorg harder stijgen dan het bruto binnenlands product (bbp). De berichten rond de miljoenennota 2025 melden dat deze plannen voor een andere financiering voor Wmo doorgaan. De exacte effecten van beide maatregelen kunnen we pas inzichtelijk maken als de regelingen zijn uitgewerkt.

- Wonen en zorg

Omschrijving
Als onderdeel van het programmaplan Wonen zal er een woonzorgvisie worden opgesteld, die de huidige Woonvisie van de gemeente deels zal vervangen. Dit zal in nauwe samenspraak gebeuren met Programma Ruimte (doelenboom Wonen). Tevens zal worden aangesloten bij de regionale woonzorgvisie en de ontwikkelingen rond de huisvesting van aandachts- en urgentiegroepen. Doel is om de woonzorgvisie in het tweede kwartaal van 2025 ter informatie aan te bieden aan de raad.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend								
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal	Vervalt	4061	2176	3270	3554	3434	3325	Interne systemen
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend								
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	1000	1000	939	803	885	986	1003	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	280	280	400	236	265	306	162	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	430	430	414	436	407	437	454	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten	220	220	194	197	192	252	275	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	950	950	1036	1099	1209	1221	1416	Menzis

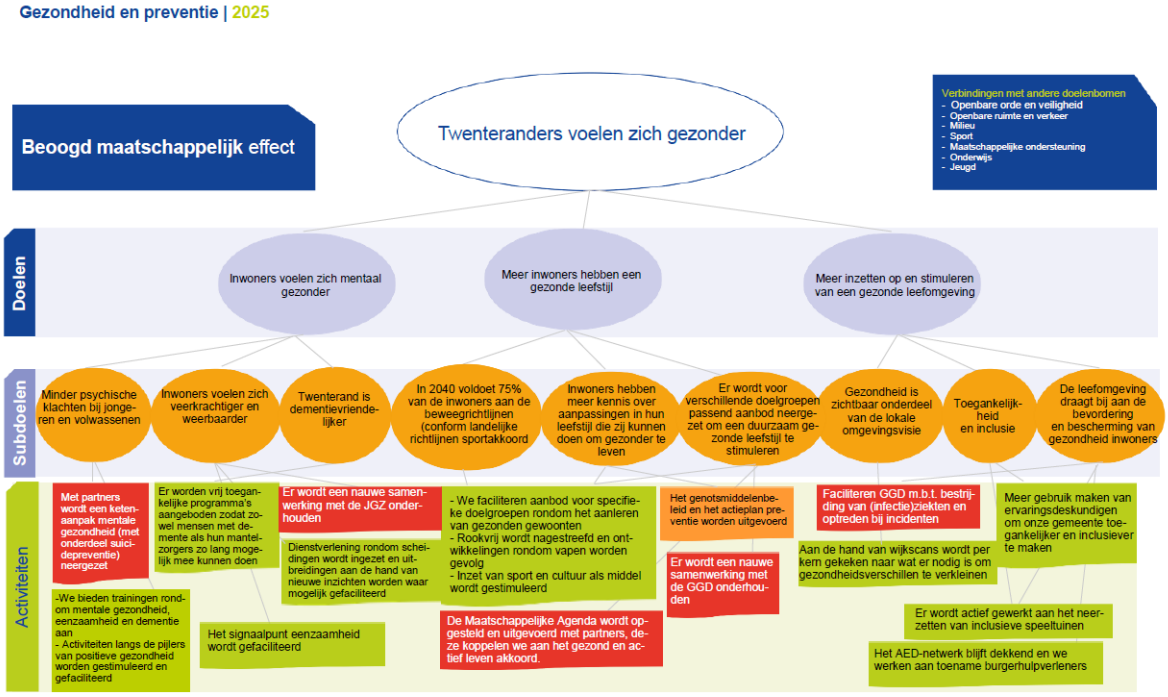
Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2025							Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend								
Aantal bereikte ouderen t.b.v. valpreventie	75							Bron: fysiotherapeuten, Zorgsaam
Aantal inwoners dat beschermd woont	20							Bron: gemeente Almelo, Cimot
Aantal inwoners dat verblijft in maatschappelijke opvang	5							Bron: gemeente Almelo, Cimot
Aantal meldingen bij het signaalpunt eenzaamheid	25							Bron: signaalpunt Eenzaamheid
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend								
Aantal inwoners met een Wmo-voorziening*	3100							Interne systemen
Aantal inwoners met huishoudelijke ondersteuning**	1500							Interne systemen
Aantal inwoners met begeleiding individueel**	575							Interne systemen
Aantal inwoners met groepsbegeleiding**	275							Interne systemen
Aantal inwoners met wonen en verblijf**	15							Interne systemen
Aantal inwoners met een woonvoorziening**	300							Interne systemen
Aantal inwoners met een rolstoel(voorziening)**	200							Interne systemen
Aantal inwoners met een vervoersvoorziening (excl. Regiotaxi)**	400							Interne systemen

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Gezondheid en preventie

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Twenteranders voelen zich gezonder

Doel: Inwoners voelen zich mentaal gezonder

Van zorg naar gezondheid: die omslag gaan we maken! Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid “het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven”. Mentale gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Daarbij hebben we aandacht voor de sterk veranderende samenleving en de (mentale) uitdagingen die dit met zich meebrengt voor verschillende doelgroepen.

Doel: Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl

Voor de gemeente is het van belang dat onze inwoners zich zo gezond mogelijk voelen, zodat inwoners gezond op kunnen groeien, ouder worden en zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam zijn. Om dit te bereiken is het nodig om een fit en vitaal leven te stimuleren, met een bijbehorende gezonde leefstijl. Verschillende doelgroepen vragen daarbij om verschillende manieren van benadering en ondersteuning.

Doel: Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving

Gezondheid vertegenwoordigd in alle beleidsterreinen: dat is het doel. Een omgeving moet ruimte bieden voor beweging, ontmoeting en meer voorbeelden van gezond gedrag.

Subdoel: Er wordt voor de verschillende doelgroepen een passend aanbod neergezet om een duurzaam gezonde leefstijl te stimuleren

Activiteiten

- De Maatschappelijke Agenda wordt opgesteld en uitgevoerd met partners, deze koppelen we aan het gezond en actief leven akkoord

Omschrijving

In 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (hierna GALA) ondertekend. De Brede SPUK GALA regeling maakt het voor de gemeente mogelijk om meer in samenhang in te zetten op preventie en bundelt tevens geldstromen die zich richten op stimuleren van sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. Naast sport wordt ook cultuur ingezet als middel om de doelen voor het bevorderen van de gezondheid van de inwoners binnen de gemeente te behalen, het sportakkoord en de regeling Combinatiefuncties zijn daarom ook onderdeel van de Brede SPUK GALA. De Brede SPUK GALA uitkering is voor de periode 2023-2026 aangevraagd en ontvangen. Voor 2025 is de uitkering ook beschikbaar voor alle 15 aangevraagde thema's van het GALA.
Voor de besteding van deze uitkering is een integraal plan van aanpak opgesteld voor de periode 2023-2026, door de doelen vanuit het GALA te linken aan onze lokale doelstellingen. Hiermee kunnen we de middelen die beschikbaar zijn vanuit de SPUK GALA optimaal ingezet worden om te werken aan onze eigen doelen en activiteiten uit zowel het Sportakkoord het toekomstige cultuurakkoord, de Integrale beleidsnota en de concrete acties uit de Maatschappelijke Agenda's van de komende jaren. Een deel van de SPUK activiteiten pakken wij regionaal op via de Twentse Koers. Denk hierbij aan valpreventie. Regionaal worden ook de doelen uit het integraal zorgakkoord (IZA) vormgegeven.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Hulp is geboden waar nodig								
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	110	100	117****	91	91	81	80	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	1100	1100	938	1100	1011	917	900	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)*	gaat vervallen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Mate van acceptatie hulpverlening bij tijdelijk huisverbod (%)	gaat vervallen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	21	21	20	0	1**	2**	17	Tactus Verslavingszorg, Firstaidd

* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

** In verband met de coronamaatregelen zijn verschillende voorlichtingen niet doorgegaan. Met de scholen is afgestemd hoe hiermee om te gaan.

*** In verband met de coronamaatregelen hebben er 7 scholen tot aan de zomervakantie voorlichtingen afgenomen. De aantallen voor de tweede helft na de zomervakantie zullen wederom afhankelijk zijn van corona.

**** 99 van de 117 AED's zijn 24/7 beschikbaar

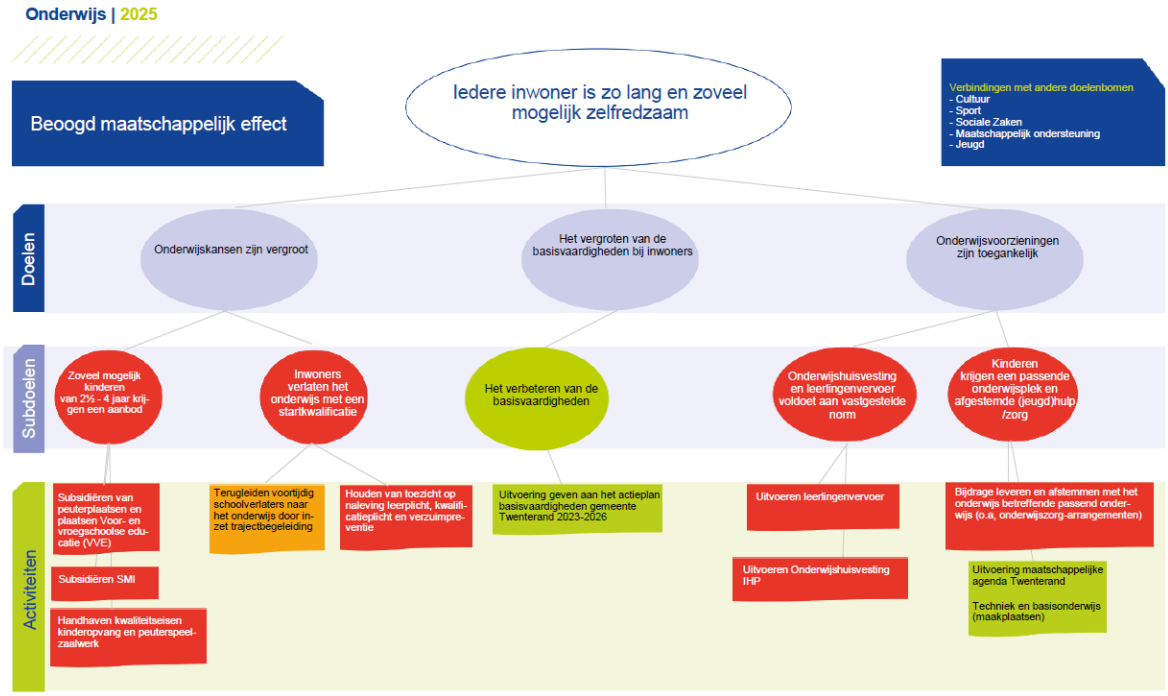
Beleidsdoelen (gezondheid)								Bron
Inwoners voelen zich mentaal gezonder	Begroot 2025							
Aantal uitgevoerde trainingen rondom signaleren dementie	18							Alzheimer groep Twenterand
Aantal partners dat meewerkt aan de ketenaanpak mentale gezondheid	8							Interne systemen
Warme bemiddelingen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt naar zinvolle daginvulling'	20							IVT/Zorgsaam
Aantal uitgevoerde trainingen voor professionals en organisaties uit de sociale basis rondom positieve gezondheid	3							Evenmens
Aantal meldingen eenzame Twenteranders gedaan bij het Signaalpunt	25							Signaalpunt
% opgepakte meldingen n.a.v. melding bij het Signaalpunt	100%							Signaalpunt
Aantal casussen van het scheidingspunt	30							Scheidingspunt (Incluzio)
Inwoners voelen zich mentaal gezonder - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2028		2022/ 2023					
Het percentage jongeren dat psychische klachten ervaart	25%		29%					GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	3%		8%					GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat het makkelijk vindt om met stressvolle situaties om te gaan	45%		39%					GGD monitor - Jeugd
Het percentage volwassenen/ouderen dat psychische klachten ervaart	10%		14%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	18%		23%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat veerkrachtig is	90%		84%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inwoners hebben een gezondere leefstijl	Begroot 2025							
Aantal gefaciliteerde programma's voor mensen met een beperking, mensen met lage basisvaardigheden, mensen met financiële uitdagingen en jongeren rondom bewustwording en het aanleren van gezonde gewoonten	8							Interne systemen
Een rookvrij college van B&W en gemeenteraad	Ja							Interne systemen

Aantal sportverenigingen die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	10							Interne systemen
Aantal culturele organisaties die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	6							Interne systemen
Meer inwoners hebben een gezondere levensstijl - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2028		2022/ 2023					
Percentage jongeren dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	25%		12%					GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat elke dag ontbijt	60%		49%					GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat wekelijks rookt	10%		14%					GGD monitor - Jeugd
Percentage volwassenen/ouderen dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	55%		47%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat drugs gebruikt	1%		2%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat rookt	15%		18%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inzetten op en stimuleren van een gezondere leefomgeving	Begroot 2025							
Gemiddelde afstand inzetbare AED's t.o.v. reanimatielocatie (meters)	500							Hartslagnu.nl
Aantal burgerhulpverleners	1.000							Hartslagnu.nl
Aantal betrokken inwoners/ervaringsdeskundigen bij maatschappelijke opgaven	50							Interne systemen
Aantal rookvrije zones	20							Rookvrije generatie

* Het effect van preventieve beleidskeuzes is vaak pas zichtbaar na langere tijd. Om die reden hebben we alvast een aantal indicatoren opgenomen die naar verwachting in het voorjaar van 2028 een reëel beeld schetsen van de effecten van ons beleid

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Onderwijskansen zijn vergroot

De gemeente Twenterand heeft als doel de onderwijs kansen te vergroten. Wij doen dit door in een vroeg stadium achterstanden en problemen te signaleren en hierop tijdig te anticiperen. Hiermee wordt beoogd dat alle kinderen een kansrijke start hebben in het onderwijs. Tevens hopen we met preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten. Belang is hierin een goede doorgaande lijn van kinderwens tot onderwijs.

Doel: Het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners

De gemeente Twenterand heeft als doel de basisvaardigheden van inwoners te vergroten. Basisvaardigheden zijn competenties die inwoners nodig hebben om effectief te functioneren in de samenleving, hierbij kan gedacht worden aan lezen, schrijven en digitale vaardigheden. Als inwoners verminderde basisvaardigheden hebben, kunnen zij minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Door het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners wordt de zelfredzaamheid bevorderd.

Doel: Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente in specifieke gevallen voor extra ondersteuning als de gemeente hiervoor verantwoordelijk is.

Subdoel: Zoveel mogelijk kinderen van 2 1\2 - 4 jaar krijgen een aanbod

Activiteiten

- Handhaven kwaliteitseisen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Omschrijving

Vanaf 1 januari 2022 konden gemeenten en GGD'en ervoor kiezen om soepeler toezicht te houden op kindercentra en gastouderbureaus. Hierbij worden de minimale eisen waarop wordt getoetst grotendeels losgelaten. In plaats daarvan kunnen gemeenten en GGD'en zelf het toezicht per jaar invullen en moeten ze dit motiveren en vastleggen. Zo kunnen inspecties goed rekening houden met specifieke (lokale) risico's.
Op 1 april 2022 is de GGD Twente in alle 14 Twentse gemeenten begonnen met het flexibel inspecteren.
In Twente is ervoor gekozen om samen te werken aan een nieuw handhavingsbeleid. De 14 Twentse gemeentes pakken dit gezamenlijk op in samenwerking met de GGD en gaan naar aanleiding van een modelleidraad van de VNG gezamenlijk toezicht en handhavingsbeleid opstellen. Ontwikkelingen hierover volgen zodra meer bekend is. In het handhavingsbeleid worden signalen uit het landelijk rapport meegenomen, zoals de personeelstekorten. De personeelstekorten hebben een grote relatie met tekortkomingen in de kwaliteitseisen. Ook is rekening gehouden met de flexibele inspectieactiviteit, aanpassing van boeteregels aan het strafrecht en zorgvuldigere belangenafweging.

De personeelstekorten worden tevens ingedamd door het bijna gratis aanbieden van kinderopvang. Dit is twee jaar uitgesteld en gaat in 2027 in.

Subdoel: Inwoners verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Activiteiten

- Houden van toezicht op naleving leerplicht, kwalificatieplicht en verzuimpreventie

Omschrijving
Er is een grote toestroom van nieuwkomers en leerplichtige nieuwkomers. Onze lokale scholen zetten zich hard in om voor de Oekraïense vluchtelingen onderwijs te bieden. Hiernaast zetten de scholen het Palet en het Erasmus ISK zich ook in voor onderwijs voor nieuwkomers in Twenterand. De toestroom van leerplichtige nieuwkomers is groot en heeft effect op de taken van leerplicht. Sub-regio Almelo wil dit graag in gezamenlijkheid aanpakken en stelt voor om voor 2 jaar een regionale leerplichtambtenaar aanstellen die zich richt op het Palet en het Erasmus ISK. De kosten voor Twenterand zijn afhankelijk van het aantal Twenterandse leerlingen. De kosten worden geschat op €14.000,-. Dekking van de kosten zal plaatsvinden op basis van status van de nieuwkomers. In de huidige situatie betekent dit dat de kosten gedekt zullen worden uit de gelden voor opvang ontheemden uit Oekraïne en de gelden voor inburgering.

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoet aan vastgestelde norm

Activiteiten

- Uitvoeren Onderwijshuisvesting IHP

Omschrijving
Op het gebied van huisvesting zijn er diverse ontwikkelingen, zoals het wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, doorvertaling van het IHP, de nieuwbouw van de Oranjeschool en het groeiende leerlingaantal van SBO de Sleutel. Hieronder worden ze puntsgewijs toegelicht.

Het Wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting heeft als doel om gemeenten en schoolbesturen meer planmatig te laten samenwerken bij bouw en onderhoud van schoolgebouwen. Het wetsvoorstel wat op 1 augustus 2025 in werking treedt, stelt gemeenten onder andere verplicht een Integraal Huisvestingsplan [IHP] . Ook stelt deze wet dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor renovatie van schoolgebouwen als alternatief voor nieuwbouw. Het Integraal Huisvestingsplan gemeente Twenterand 2023-2039 biedt een leidraad voor mogelijke investeringen die tot en met 2039 mogelijk plaatsvinden. De gemeente Twenterand is momenteel in afwachting van de wetswijziging en de modelverordening, deze wordt verwacht in het 4e kwartaal. Zodat wij tijdig kunnen anticiperen op het wetsvoorstel en de waar nodig benodigde financiële middelen. Mocht het nodig zijn, komen we

hier bij de raad op terug. Naast bovenstaande wordt u als raad tevens separaat op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom de Oranjeschool.
Het leerlingenaantal van SBO de Sleutel is de afgelopen jaren behoorlijk gegroeid en dit lijkt een structurele toename. De structurele toename op het SBO onderwijs kan verklaard worden doordat er Twenterandse leerlingen naar de Sleutel gaan die normaliter op het SO hadden gezeten. De school streeft erna om alle Twenterandse leerlingen zo thuis nabij als mogelijk onderwijs te kunnen geven, zodat de leerling zoveel als mogelijk in zijn of haar omgeving blijft. Het schoolbestuur heeft dan ook gevraagd om mee te denken over de functie van de Sleutel binnen het onderwijslandschap, waarbij een huisvestingsvraag en jeugdhulpvraag naar boven komt. De structurele toename van het leerlingenaantal leidt ertoe dat uitbreiding van het gebouw noodzakelijk blijkt. De totale kosten van de structurele uitbreiding zijn nog onbekend, omdat er onduidelijkheid is over hoe de uitbreiding het beste uitgevoerd kan worden. Om dit te onderzoeken is er een haalbaarheidsonderzoek nodig, waarbij onderzocht wordt of een opbouw op de bredeschool Kadans met een houtenskelet een mogelijkheid is om het ruimte tekort op te lossen. De geschatte kosten voor het haalbaarheidsonderzoek zijn €20.000.
Naast het huisvestingsvraagstuk is ook gesproken over jeugdhulp en preventie op de Sleutel. Het vraagstuk over onderwijs en jeugdhulp is aan de hand van data met elkaar besproken. De Sleutel, evenals de gemeente, ziet heil in het inzetten van een preventieve jeugdhulpverlener binnen de school.

- Uitvoeren leerlingenvervoer

Omschrijving
Vanaf 1 augustus 2024 is het nieuwe contract doelgroepenvervoer ingegaan. De implementatie van dit nieuwe contract loopt op schema. Echter, op basis van de recent ontvangen nieuwe vervoersopdracht voor het aankomende jaar betreffende het leerlingenvervoer, hebben we te maken met een kostenstijging die veroorzaakt wordt doordat de gemiddelde ritafstand langer is. De prognose, zoals ook uit de Berap 2024 blijkt, laat zien dat we hierdoor ongeveer €300.000 gaan overschrijden op het budget voor leerlingenvervoer.

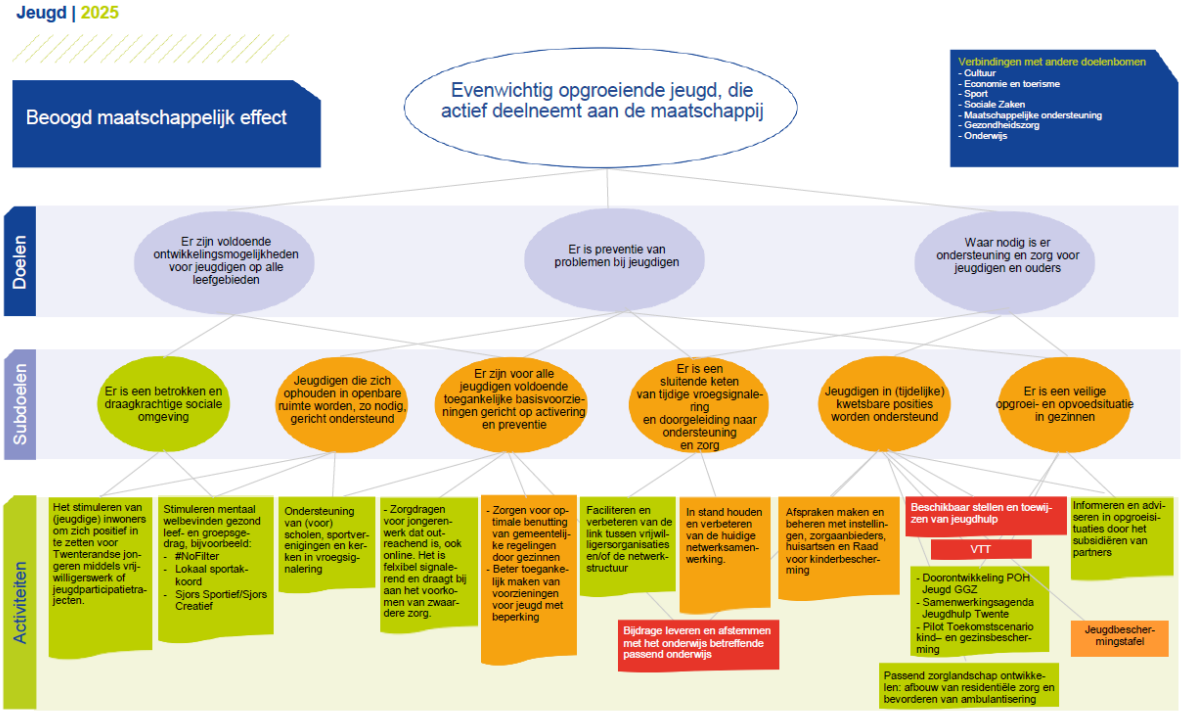
Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Basisvaardigheden zijn vergroot								
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))	500	450	553	506	452	418	313	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taalcursus volgen bij het ROC	50	40	56	58	42	38	40	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt	200	60	239	58	18	31	90	Taalpunt
Aantal leerlingen leerlingenvervoer *	370	370	368	333	366	298	282	Interne systemen

* De gerealiseerde cijfers vanaf 2023 is de peidatum 1-4 van dat jaar

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

Doel: Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de jeugd op alle leefgebieden

De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waardoor de jeugd in Twenterand zich kan ontwikkelen.

Doel: Er is preventie van problemen bij jeugd

De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroeivragen uitgroeien tot zorgvragen.

Doel: Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders

Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien mogelijk te maken of te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Met deze verantwoordelijkheden heeft de gemeente meer instrumenten in handen om hierop te sturen.

Subdoel: Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund

Activiteiten

- Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp
  Omschrijving

Ontwikkelingen:

Effecten/ investeringen Hervormingsagenda jeugdzorg (nationaal)

Het doel van de Hervormingsagenda jeugdzorg is dat het stelsel rondom jeugdigen beter gaat werken en financieel weer houdbaar zal worden. Een structurele besparing is aan de orde, evenals investeringen om deze te halen. Er ligt een grote opgave op kostenbeheersing die scherpe keuzes gaat vragen. In de Hervormingsagenda zijn zowel maatregelen opgenomen die geld kosten, zoals een verbetering in kwaliteit, als maatregelen die (op termijn) een besparing opleveren. Ook is rekening gehouden met kosten voor de uitrol van maatregelen. De richting van de aanpassingen: een inperking van de reikwijdte van de Jeugdwet, een verbetering van de toegang en integraliteit van het sociaal domein en een versteviging van de sociale basis.

Vertrekpunt voor de Hervormingsagenda is een structurele besparing van €1 miljard vanaf 2027. Voor een deel van de maatregelen (ongeveer €650 miljoen) zijn het rijk en de VNG het eens over de haalbaarheid. Voor de resterende €380 miljoen zijn er meer onzekerheden wat betreft de verwachte opbrengst en de duurzaamheid van de maatregelen. Een externe Deskundigencommissie brengt begin 2025 zwaarwegend advies uit aan het rijk en de VNG ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen, vooral in relatie tot de uitgavenontwikkeling. Een financiële vertaling van de maatregelen naar Twenterand is daarom op dit moment nog lastig te maken. Inhoudelijk zijn we al volop bezig met de uitwerking. Een aantal van de maatregelen uit de Hervormingsagenda worden regionaal opgepakt in de Inkoop Jeugdhulp 2025, in de transformatie-opgave voor aanbieders die hieraan verbonden is en in de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Daarnaast zijn we lokaal bezig met het doorontwikkelen van een stevig lokaal team, het uitwerken van een integrale, domeinoverstijgende aanpak en het ontwikkelen van collectief, vrij toegankelijk aanbod.
Doorontwikkeling toegang tot het sociaal domein en het lokaal team

Gemeenten zijn vanuit verschillende wet- en regelgeving verantwoordelijk voor de toegang tot zorg en ondersteuning in het sociaal domein. De (her)inrichting van de toegang, met stevige lokale teams, wordt daarbij gezien als sleutel om zorg en ondersteuning beter te organiseren, waarbij het perspectief van de inwoner centraal komt te staan. Deze beweging zien we in heel veel akkoorden en programma's in het sociaal domein terug, maar dit heeft bijvoorbeeld ook een link met dienstverlening.
Gemeenten moeten zorgdragen voor een laagdrempelige toegang tot ondersteuning. Ook moet er gezorgd worden voor krachtige, goed bereikbare lokale teams die aanwezig zijn op plekken waar inwoners van nature komen, direct hulp bieden en, als nodig, schakelen met gemeentelijke afdelingen, collectieve voorzieningen en aanvullende expertise. De teams vormen voor inwoners het vertrouwde gezicht en blijven aanspreekpunt zo lang als nodig. Dit sluit aan bij de twee ontwikkelrichtingen die we in Twenterand hebben gekozen voor de doorontwikkeling van de toegang: samenhangend organiseren en inwoner als uitgangspunt.
Terwijl de opgaven dus groot zijn, en burgers verwachten dat gemeenten met hun dienstverlening dichter bij hen komen te staan, wordt er door het Rijk de komende jaren sterk bezuinigd, niet alleen op Jeugdhulp. We doen al veel, maar dit vraagt de komende jaren een meer efficiënte en effectieve samenwerking om inwoners zo vroeg mogelijk in beeld te krijgen en preventief te kunnen werken, inwoners waar noodzakelijk zo goed mogelijk te ondersteunen en de instroom naar geïndiceerde zorg te beperken. Dit is een gezamenlijk opdracht met ons voorliggend veld.
Doorontwikkeling dashboard voorliggend veld

In het coalitieakkoord wordt beoogd de positie van het voorliggend veld te versterken, door het ontwikkelen van een dashboard voor het voorliggend veld. In 2024 wordt gestart met een inventarisatie van de verschillende systemen, eenduidigheid in registratie en verwerkingsmethoden van het voorliggend veld, om te onderzoeken hoe een dashboard ontwikkeld kan gaan worden. Onderzocht wordt of er het mogelijk is de huidige systemen te koppelen en/of dat de data via een ander systeem gegenereerd moet gaan worden. Het ontwikkelen van een dashboard kan mogelijk resulteren in aankoop van een nieuw systeem in 2025.
Aanpassing tekst:
Continuïteit cruciale jeugdhulp

Binnen het huidige onrustige jeugdhulp- zorglandschap zien we dat de continuïteit van cruciale jeugdhulp bij een aantal grote aanbieders in gevaar komt. Redenen hiervan zijn divers en oorzaken

niet eenvoudig te verhelpen. De risico's op discontinuïteit van cruciale jeugdhulp moeten zoveel mogelijk beperkt worden in het belang van de jeugdigen en hun verzorgers. Wanneer in 2025 continuïteitsrisico's ontstaan of voortduren, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt. Daar waar nodig en mogelijk dienen passende, objectieve en weloverwogen besluiten genomen te worden over het al dan niet (financieel) ondersteunen van cruciale jeugdhulpaanbieders.

Subdoel: Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen

.

Activiteiten

- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Omschrijving
Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming
Het landelijk beleid vanuit het programma Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming beoogt een transformatie van de huidige opzet van de kind- en gezinsbescherming. Het doel is om te komen van ketenpartners die in een estafettemodel met elkaar samenwerken naar een integrale, systeemgerichte manier van werken. De landelijke proeftuinen die worden uitgevoerd in het Toekomstscenario laten zien dat met deze andere manier van werken een flinke daling van het aantal gedwongen maatregelen mogelijk is.
In Twente gaan we als regio invulling geven aan het Toekomstscenario. De komende jaren werken we in pilots aan 'andere/nieuwe' oplossingen voor kinderen/jongeren/ gezinnen met ernstige veiligheidsrisico's. Dit richt zich vooral op de samenwerking tussen onze lokale toegang (jeugd/Wmo) en de jeugdbeschermingsorganisaties Veilig Thuis Twente, Raad voor de Kinderbescherming en Geïndiceerde instellingen (GI's). In Twenterand hebben we relatief veel gedwongen maatregelen en daarom willen we graag pilot zijn in het Twentse traject. Dit legt echter wel extra druk op de capaciteit binnen de toegang. Deze ontwikkelingen vragen voor de komende jaren sowieso een andere en wellicht extra inzet van de betrokken organisaties en van consulenten in de gemeentelijke toegang. Het Toekomstscenario kent een grote samenhang met de regionale Samenwerkingsagenda Jeugdhulp en met de doorontwikkeling van het lokale team.

- Veilig Thuis Twente

Omschrijving
Duurzame doorontwikkeling Veilig Thuis Twente
Het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT) heeft de afgelopen jaren steeds een stijgende lijn laten zien. Om te voorkomen dat we in een cyclus blijven zitten dat de meldingen toenemen en er extra middelen moeten worden ingezet om de wachttijden te beheersen, is er de wens om tot een toekomstbestendige oplossing te komen met VTT. Tot nu toe was de inzet vooral gericht op het primaire proces van VTT en het beheersen van de doorlooptijden. In 2024 is een onderzoek gedaan met een bredere focus op alle taken van VTT binnen de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerking in de keten. Uit het onderzoek volgt een nieuwe ontwikkelrichting die past binnen de richting van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda jeugd. Op basis hiervan wordt bepaald welke investering nodig is voor 2025 en verder. Indien nodig komen we hierbij op terug bij uw raad.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen								
Aantal activiteiten dat door jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgsaam Twenterand (SZST)	Vervalt	-	-	66	100	42	56	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders								
Aantal bezoekers CJG Loket	Vervalt	30	-	48	21	34	64	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	350.000	400.000	-	514.907	326.273	364.556	337.134	SZT/GGD
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	Vervalt	5	2	4	3	3	5	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	Vervalt	3	1	3	0	1	2	Humanitas
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg								
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	Vervalt	-	-	152	125	74	46	SZT
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund								
Aantal individuele coaching plannen door SZT	Vervalt	-	-	38	28	17	20	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	250	-	-	136	157	24	108	SZT
Een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern.	Vervalt	gereed	1	1	1	1	1	
Totaal aantal jeugdhulpvoorzieningen	Vervalt	-	nvt	1.144	1.040	1.292	717	Interne systemen
totaal aantal jeugdigen uniek	Vervalt	-	nvt	689	661	733	-	Interne systemen
Er is een expertisecentrum duurzame gezinsvormen gerealiseerd	Vervalt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee		
er is een regionaal meldpunt loverboyproblematiek / mensenhandel Twente gerealiseerd	Vervalt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee		
De vier jeugdwelzijnorganisaties zijn betrokken bij herpositionering jongerenwerk hebben gezamenlijke werkafspraken gemaakt *	Vervalt	n.v.t.	n.v.t.	Nee	Nee	Ja		

Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2025							
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen								
Aantal individuele trajecten Jongerenwerk	90							ZorgSaam
Aantal groepsgerichte trajecten Jongerenwerk	30							ZorgSaam
Er is een onafhankelijk ervarings- en tevredenheidsonderzoek onder meerdere doelgroepen van het Jongerenwerk uitgevoerd	Ja							ZorgSaam
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders								
Aantal gezinnen dat ondersteund is door lichte kortdurende opvoedondersteuning	30							ZorgSaam
Aantal gezinnen dat ondersteund is door de medewerker Kansrijke Start	25							ZorgSaam
Totaal aantal gekoppelde gezinsvrijwilligers door Evenmens	8							Evenmens
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg								
Aantal verwijzingen van jongerenwerk naar een andere voorliggende voorziening	50							ZorgSaam
Aantal verwijzingen van jongerenwerk naar geïndiceerde zorg	20							ZorgSaam
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund								
Totaal aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen*	1060	1050	1020	1048	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met verblijf **	145	150	138	149	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met ambulante zorg **	940	950	910	935	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met een maatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) **	125	140	116	136	-	-	-	Interne systemen

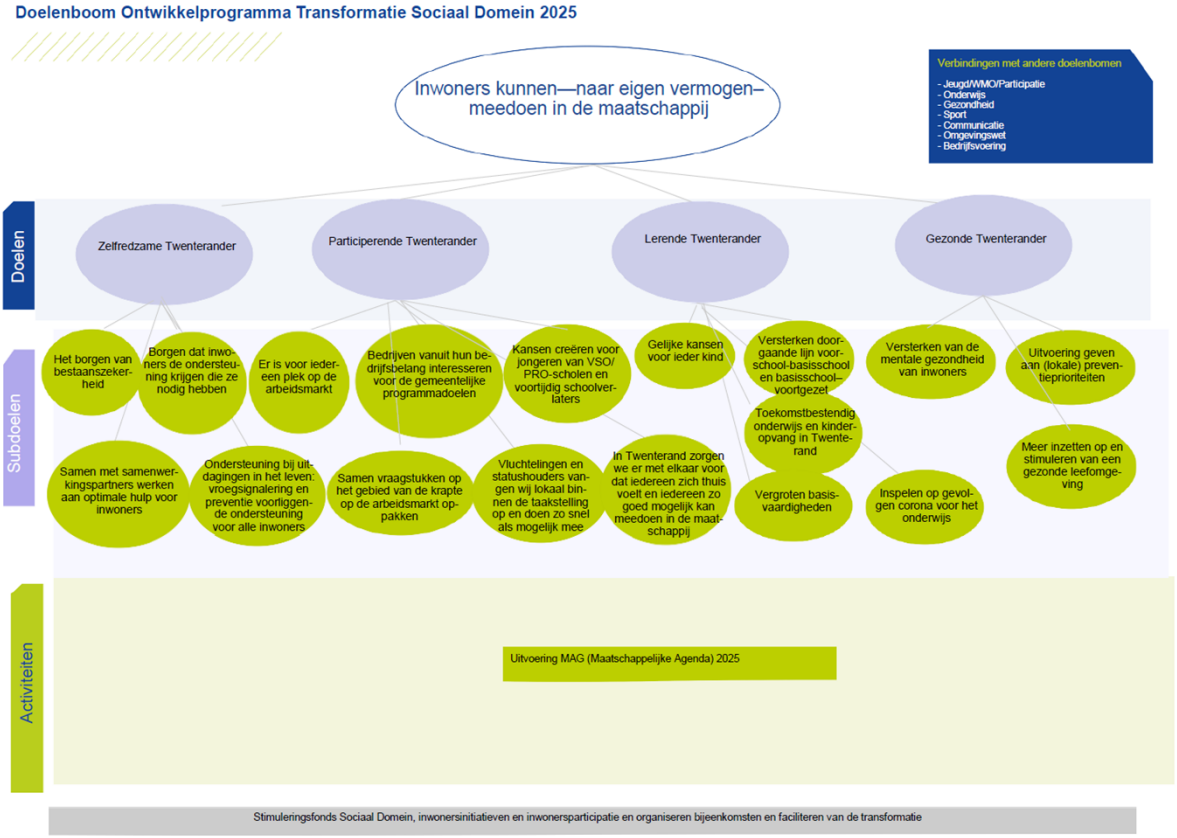
Totaal aantal unieke jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via de POH	380							Mediant
Totaal aantal unieke gezinnen/ jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via gezinswerk	75							Incluzio

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Jeugdigen kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand willen we dat iedereen -naar eigen vermogen- mee kan doen in de samenleving. Gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en verenigingen moeten voor elkaar klaar staan en de handen ineenslaan. Om hieraan te werken de komende jaren is het nieuwe sociaal beleid in onze integrale beleidsnota 2023-2026 vastgelegd: overkoepelende doelen voor verschillende levensgebieden worden hierin beschreven. Het bereiken van de doelen gaat aan de hand van verschillende activiteiten, waarvan de invulling samen met betrokkenen wordt gedaan middels de maatschappelijke agenda. De doelenboom Transformatie behelst dus het raamwerk van de maatschappelijke agenda (MAG). De MAG is omvangrijk zoals in de activiteitenlaag in de doelenboom hierboven is weergegeven. De middelen vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK GALA) en de middelen uit het stimuleringsfonds worden voornamelijk gebruikt voor uitvoering van de maatschappelijke agenda.

Doel: Zelfredzame Twenterander

Twenteranders kunnen voorzien in hun bestaan en kunnen meedoen aan de samenleving.

Doel: Participerende Twenterander

Twenteranders nemen naar vermogen deel en dragen bij aan de maatschappij.

Doel: Lerende Twenterander

Twenteranders krijgen en benutten kansen om zich te (blijven) ontwikkelen.

Doel: Gezonde Twenterander

Twenteranders voelen zich gezonder

Subdoelen

Subdoel: Borgen dat inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben

Alle inwoners moeten veilig en prettig opgroeien, zo lang als mogelijk thuis kunnen wonen en iedereen moet naar vermogen mee kunnen doen aan het dagelijkse leven: die ambitie heeft gemeente Twenterand. Onze inwoner die niet op eigen kracht, met behulp van het (sociaal) netwerk of voorliggend veld zijn probleem kan oplossen, wordt de ondersteuning geboden die noodzakelijk is waarbij relevante informatie over dit onderwerp voor iedereen toegankelijk is en de ondersteuning op een financieel verantwoorde manier geboden worden.

Subdoelen

Subdoel: Het borgen van bestaanszekerheid

Twenteranders moeten kunnen voorzien in hun vaste behoeften (wonen, eten en zorg) en moeten kunnen meedoen aan het maatschappelijke leven zoals via sport en cultuur. Hierbij gaat er specifiek aandacht naar minderjarige kinderen, ouderen, nieuwe Twenteranders en werkende armen. Niet omdat deze groepen inwoners belangrijker zijn, wel omdat onder deze groepen armoede hardnekkiger, onzichtbaarder of omvangrijker is. Deze groepen ervaren ook relatief vaker problemen op het gebied van schulden, laaggeletterdheid en gezondheid.

Subdoelen

Subdoel: Samen met samenwerkingspartners werken aan optimale hulp voor alle inwoners

Door zelf de beleidsregie te houden en concrete doelen te stellen, maar vooral door de uitwerking van de doelen gezamenlijk met partners te doen, wordt er sturing gegeven aan de activiteiten van betrokken organisaties. Samen met hen werken we aan goede, beschikbare en betaalbare hulp om zo vroeg mogelijk en zo dichtbij mogelijk passende ondersteuning te kunnen bieden aan inwoners die vastlopen.

Subdoelen

Subdoel: Ondersteuning bij uitdagingen in het leven: vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning voor inwoners

Om vroegtijdig mensen die vastlopen bij uitdagingen in het leven te signaleren, wordt er ingezet vanuit de gemeente op bewustwording en kennisbevordering rond verschillende thema's. Denk hierbij aan goed omgaan met dementie, het signaleren van lage basisvaardigheden en het omgaan met mensen met een licht verstandelijke beperking.

Subdoelen

Subdoel: Er is voor iedereen plek op de arbeidsmarkt

Op basis van maatwerk en vertrouwen wil de gemeente eenieder voor zover als mogelijk begeleiden richting werk, vrijwilligerswerk of het hebben van een dagritme. Dit door onder andere het werk toegankelijk te maken voor iedereen en bovengenoemde zoveel mogelijk op te pakken met reguliere werkgevers.

Subdoelen

Subdoel: In Twenterand zorgen we er met elkaar voor dat iedereen zich thuis voelt en iedereen zo goed mogelijk mee kan doen in de maatschappij

Iedereen hoort erbij! In Twenterand moeten alle inwoners gelijkwaardig mee kunnen doen en zich thuis voelen in de gemeente, zonder dat diversiteitsfactoren (geloof, afkomst, opleidingsniveau en seksualiteit) een rol spelen. Inclusie is dus meedoen in de breedste zin van het woord. Vanuit de maatschappij wordt er nog vaak gezien dat onder andere toegankelijkheid niet altijd even

vanzelfsprekend is: toegankelijkheid van openbare ruimtes, toegankelijkheid van informatie, maar ook toegankelijkheid naar zinvolle daginvulling zijn aandachtspunten.

Subdoelen

Subdoel: Versterken doorgaande lijn voorschool - basisschool en basisschool - voortgezet

Een zo goed mogelijke overdracht tussen voorschool, basisschool en het voortgezet onderwijs: dat is het doel. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid is een speerpunt: ouders kennen hun kind als geen ander en kunnen vaak goed aangeven wat het kind nodig heeft. Als ouders zo vroeg mogelijk meegenomen worden in de ontwikkeling van hun kind op de voorschool, kunnen ze een grotere rol spelen in de vervolgstappen.

Subdoelen

Subdoel: Vergroten van basisvaardigheden

Voor het vergroten van de zelfredzaamheid is het belangrijk dat inwoners voldoende basisvaardigheden hebben. Een onderdeel hiervan is goed kunnen lezen en schrijven. In de proeftuinen van Westerhaar en Vroomshoop is gestart met het formuleren van concrete acties voor diverse professionals en scholen die werken aan alle strategische doelen van het onderwijs, ook op het gebied van het monitoren van de kinderen en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners.

Subdoelen

Subdoel: Versterken van de mentale gezondheid van inwoners

Mentale gezondheid is van belang om optimaal te kunnen genieten, tevreden te zijn, positief te denken en om veerkrachtig om te kunnen gaan met tegenslagen. Door gebeurtenissen in persoonlijke sfeer of maatschappelijke ontwikkelingen kan de mentale gezondheid in het gedrang komen. Denk aan stress door oplopende kosten, eenzaamheid, dementie en het gevoel niet meer mee te kunnen met de veranderende maatschappij. Gemeente Twenterand wil inwoners hierbij (laten) ondersteunen.

Subdoelen

Subdoel: uitvoering geven aan (lokale) preventieprioriteiten

Binnen de gemeente wordt de gezonde leefstijl op een positieve manier uitgedragen. Hierbij wordt gekeken naar verschillende (risico)doelgroepen en hoe we hen het beste kunnen verleiden tot het maken van gezonde keuzen. Ook gaat het hierbij niet om pleisters plakken maar wordt er naar de gehele situatie in het systeem gekeken en is normaliseren een belangrijk begrip in het voorkomen van problematiseren en medicaliseren van gezondheidsproblemen. Vroegsignalering, bewustwording en de pijlers van positieve gezondheid zijn hierbij de uitgangspunten.

Subdoelen

Subdoel: vluchtelingen en statushouders vangen wij lokaal binnen de taakstelling op en doen zo snel als mogelijk mee

De doelstelling van de gemeente Twenterand is te voldoen aan de (wettelijke) taakstellingen en onze verantwooordelijkheid rond inburgering.

Subdoelen

Subdoel: Stimuleren van een gezonde leefomgeving

Door gezondheid onderdeel te maken van ruimtelijk beleid worden stappen gezet tot een leefomgeving die meer aanzet tot gezond gedrag. Hierbij wordt bijvoorbeeld aan ontmoeting, beweging, sport en spel gedacht. Ook moet er aandacht zijn voor gezonde prikkels in plaats van ongezonde prikkels en moet toegankelijkheid het uitgangspunt zijn.

Subdoelen

Beleidsdocumenten

De Maatschappelijke Agenda 2025 is in ontwikkeling en gebaseerd op de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026.

Wat mag het kosten programma Sociaal Domein

Overzicht van baten en lasten

	2025	2026	2027	2028
Lasten per doelenboom				
Sociale zaken	21.461.452	21.071.724	21.374.213	21.810.879
Maatschappelijke ondersteuning	15.015.176	15.761.327	16.312.243	16.917.155
Gezondheidszorg	2.671.323	3.014.262	2.491.117	2.548.291
Onderwijs	5.177.523	5.211.523	5.336.522	5.418.568
Jeugd	20.321.484	21.099.896	21.949.866	22.813.550
Totaal programma lasten	64.646.958	66.158.732	67.463.961	69.508.443
Baten per doelenboom				
Sociale zaken	16.465.668	15.819.696	15.383.309	15.038.321
Maatschappelijke ondersteuning	351.104	356.099	361.244	375.665
Gezondheidszorg	0	306.205	0	0
Onderwijs	1.095.574	1.098.725	1.101.939	1.105.710
Jeugd	725	740	755	772
Totaal programma baten	17.913.071	17.581.465	16.847.247	16.520.468
Totaal saldo van baten en lasten	-46.733.887	-48.577.267	-50.616.714	-52.987.974
Mutaties reserves	528.864	480.458	228.267	254.556
Geraamd resultaat	-46.205.023	-48.096.809	-50.388.447	-52.733.418

Programma Ruimte

Inleiding

Het programma Ruimte is en blijft volop in ontwikkeling en beweging.
Invoering Omgevingswet / Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)
Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet WKB in werking getreden. Het jaar 2024 is een overgangsjaar waarin het een beetje pionieren wordt om de nieuwe werkelijk gerealiseerd te krijgen. Maatwerk zal meer aan de orde zijn en de uitvoering gaat daarmee meer tijd en capaciteit kosten. Integraler werken zorgt echter voor efficiëntie en zal op termijn capaciteit en geld besparen. Het karakter van het werk zal ook veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer een intensiever vooroverleg. Tevens wordt verwacht dat er meer werk achteraf zal zijn, in de vorm van handhaving. Beleidsmatig speelt uiteraard de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Kwartaal 4 van 2024 wordt het projectvoorstel omgevingsvisie gepresenteerd.
Woningbouw
Op dit moment komt er veel op de gemeente af qua wonen. Er zijn verschillende thema's op het gebied van wonen wel / niet met wettelijke verplichtingen, wel / niet met gemaakte bestuurlijke afspraken etc. Om overzicht te krijgen en te behouden is in 2023 gestart met het opstellen van een Programmaplan Woningbouw. Dit plan moet bijdragen aan het versnellen van de woningbouw door te sturen op prioriteiten. In het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 zijn de ambities, wettelijke taken, activiteiten uitgewerkt. Het plan is in 2024 door het college vastgesteld. In de kadernota zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Programmaplan Woningbouw.
Aquapark De Zandstuve
Tijdens de behandeling van de Kadernota 2025 is de motie 'Krediet voor aanpak Aquapark De Zandstuve' (2024-M18) aangenomen.
Met deze motie is een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld als voorbereidingskrediet voor het opwaarderings- en verduurzamingsplan voor Aquapark de Zandstuve. Parallel aan het proces voor het opstellen van deze begroting heeft het college de uitwerking van deze motie opgepakt. Voorafgaand aan de begrotingsbehandeling bent u over de stand van zaken daarvan met een raadsbrief geïnformeerd.
De Klaampe
Voor Kulturhus de Klaampe, verduurzaming en verbetering klimaat is in de Kadernota 2025 een krediet beschikbaar gesteld. Hierin is de bijdrage van de Dumava subsidie en de bijdrage van de huurder Stichting de Klaampe meegenomen. Hiermee kunnen de werkzaamheden worden opgepakt.
Energietransitie
De afspraken uit het nationale Klimaatakkoord hebben tot nieuwe uitvoeringstaken bij gemeenten geleid, vooral voor de thema's Gebouwde omgeving en Opwek hernieuwbare Energie waarvoor een belangrijke regierol bij gemeenten is neergelegd. De energie- en warmtetransitie is een grote en langjarige gezamenlijke opgave, waarbij we nu nog maar aan het begin staan.
De energietransitie krijgt vorm via de Regionale Energie Strategie en het besluit van college en raad waarbij het zoekgebied ZO Vriezenveen is aangewezen om windmolens te plaatsen. Hierbij werken we samen met de gemeenten Tubbergen en Almelo. In dit zoekgebied is reeds het zonnepark gerealiseerd en we zien kansen om in dit gebied een energielandschap te creëren. Het opwekken van waterstof in samenwerking met Twenterandse ondernemers zien we als een uitdaging. We richten ons in deze eerste fase van de warmtetransitie vooral op isoleren (energie besparen). Middels diverse maatregelen zoals Duurzaamheidsfonds en de Klusbus helpen we burgers met subsidie en het uitvoering van isolatiemaatregelen om woningen te verduurzamen.
Klimaatadaptatie is en blijft ook een belangrijk klimaatthema. In het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan is hier rekening mee gehouden. In gemeentelijke projecten, zoals het plan Mozaïek en de Centrumvisie Vriezenveen, wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld hittestress door meer vergroening. Via de verordening klimaatsubsidie worden woningeigenaren gestimuleerd om bijvoorbeeld de hemelwaterafvoer af te koppelen of tegels te verwijderen zodat meer regenwater wordt vastgehouden.
Ontwikkelingen milieutaken, de ODT en de gevolgen
Diverse ontwikkelingen eisen structureel een hogere jaarlijkse bijdrage aan de ODT. Dat zijn de gevolgen van het resultaat uit het onderzoekstraject 'Herijking financiering ODT'. Daarbovenop komen de recentelijke aanbevelingen van de commissie Van Aartsen die door de minister zijn overgenomen. Dat zorgt samen er voor dat Twentebreed de jaarlijkse bijdrage aan de ODT in stappen naar een

hoger realistisch niveau wordt gebracht om alle wettelijke milieutaken door de ODT -conform de eisen - uit te kunnen laten voeren. Hiervoor zijn middelen verwerkt in de kadernota 2025.

Kanaal Almelo - de Haandrik

Een onderwerp met een enorme impact op de gedupeerde bewoners/eigenaren van bedrijfspanden is de problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik. Vanwege schade aan hun panden en de nog onzekere situatie m.b.t. de schadeafhandeling leven veel gedupeerde bewoners langs het kanaal Almelo - de Haandrik in grote zorgen en onzekerheden. De problematiek rondom het kanaal zorgt ook voor financiële risico's in relatie tot de gemeentelijke begroting. Tevens bestaat het risico dat er door de gemeente kosten gemaakt moeten worden die nog niet zijn voorzien of nog niet te voorzien zijn. In de kadernota 2025 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld.

Wegen Hammerflier

Vanwege bodemopbouw is een extra investering nodig naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan) noodzakelijk (Bakkersweg in 2025, Polderweg en Hammerflier in 2026). Vanwege bodemopbouw in combinatie met klimaatverandering (oxidatie van veen) worden deze wegen sneller slechter dan tot voor kort voorzien, daarom zijn de kosten voor het verkeersveilig houden van deze wegen hoger dan bij reguliere wegen. Daarom is de genoemde investering nodig.

Noorderweg

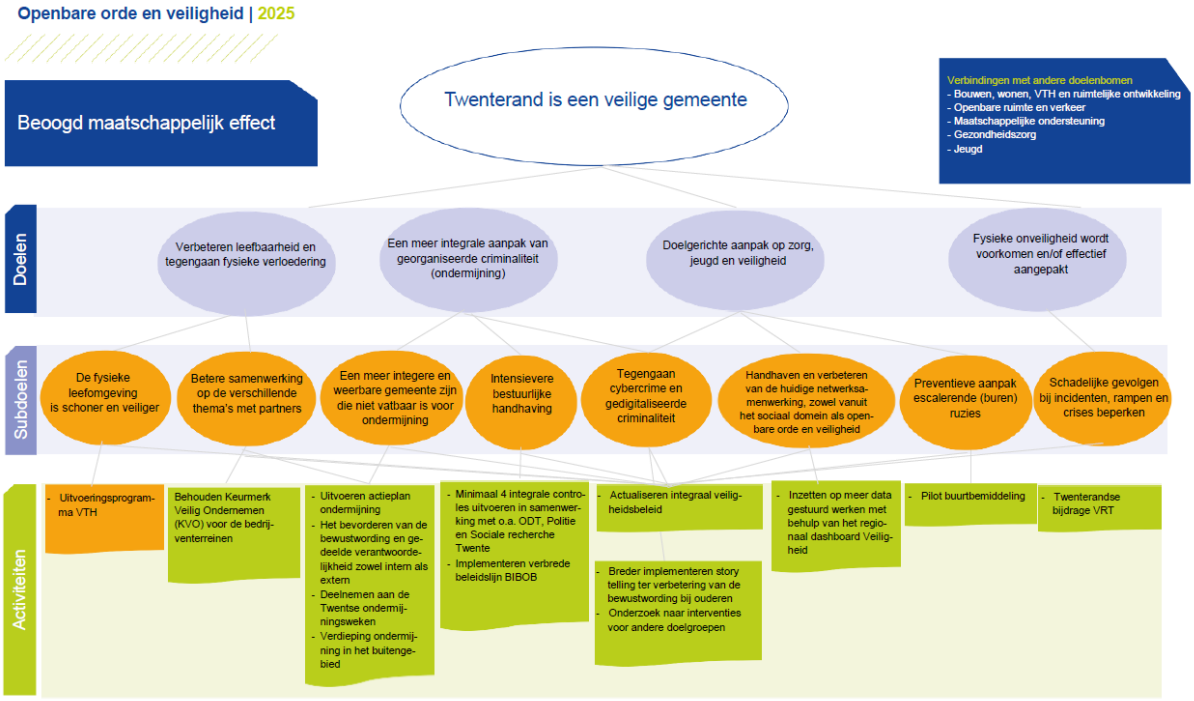
Vanwege de bodemopbouw is een extra investering nodig naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan). Voor de Noorderweg is een apart collegebesluit geweest i.v.m. problematiek Kanaal Almelo-De Haandrik. Hierin is expliciet vermeld dat er drie gedeelten van de Noorderweg die verzakt zijn, als pilot zijn/worden uitgevoerd. Dit om te onderzoeken of dit ook een goede aanpak is voor toekomstige verzakkingen. Als pilot werkt is de investering nodig voor het aanpakken van de andere verzakkingen.

Openbare Orde en Veiligheid

Op het gebied van openbare orde en veiligheid blijven we werken aan een veilig Twenterand. Dit doen we door overlast en criminaliteit te verminderen en fysieke onveiligheid te voorkomen en aan te pakken. In 2021 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025 vastgesteld. Hierin staan onder andere de thema's; ondermijning, zorg en veiligheid. In 2025 wordt het integraal Veiligheidsbeleid opgesteld voor 2026-2029. Veiligheid is een breed begrip en behelst veel onderwerpen. We willen integraal, flexibel, informatie gestuurd en vooral samen werken. Het zorgen voor een veilige gemeente is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente, netwerkpartners en de inwoners. Het geactualiseerde integraal veiligheidsbeleid dekt alle subdoelen en activiteiten en daarom wordt hier niet per doel of activiteit nader op in gegaan.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Doel: Verbeteren leefbaarheid en tegengaan fysieke verloedering

Doel: Een meer integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit (ondermijning)

Doel: Doelgerichte aanpak op zorg, jeugd en veiligheid

Doel: Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Metingen en verplichte indicatoren

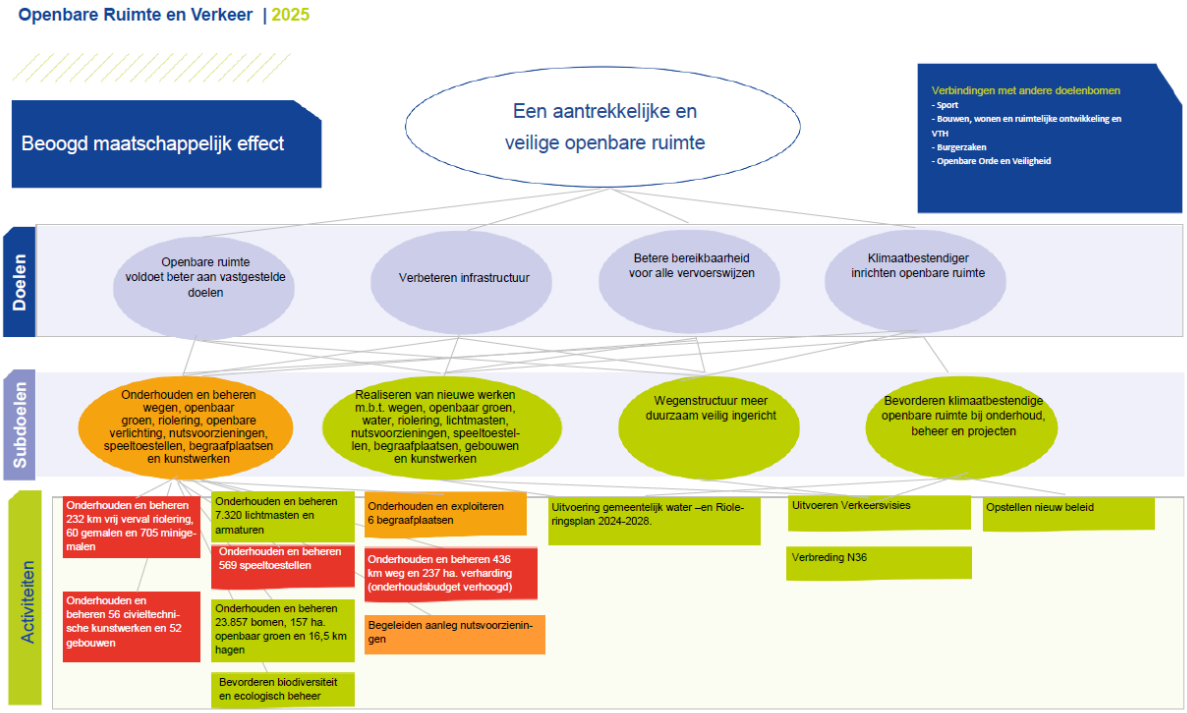
Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Aanpak woninginbraken								
Woninginbraken	nnb*	15	16	27	20	30	40	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	nnb*	50	55	53	42	34	52	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit								
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	90**	**	0	1	0	0	0	
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0	0	0	0	eigen gegevens
Aantal verleende vergunningen voor evenementen	130	72						
Aantal controles A/B-evenementen	25	25	17	23	11	2	36	eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	1	1	3	1	1	1	2	eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscontrole)	21	13	0	19	4	12	16	eigen gegevens
Aantal geïnde bestuurlijke boetes	nvt	nvt	nnb	0	0	0	1	eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	210	259	154	231	270	240	113	eigen gegevens

* zo min mogelijk

** Bibob onderzoeken zijn situationeel en daarom niet te plannen

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doel: Openbare ruimte voldoet beter aan de vastgestelde doelen

Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Doel: Verbeteren infrastructuur

Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Doel: Betere bereikbaarheid voor alle vervoerswijzen

Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in regionaal verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Doel: Klimaatbestendiger inrichten openbare ruimte

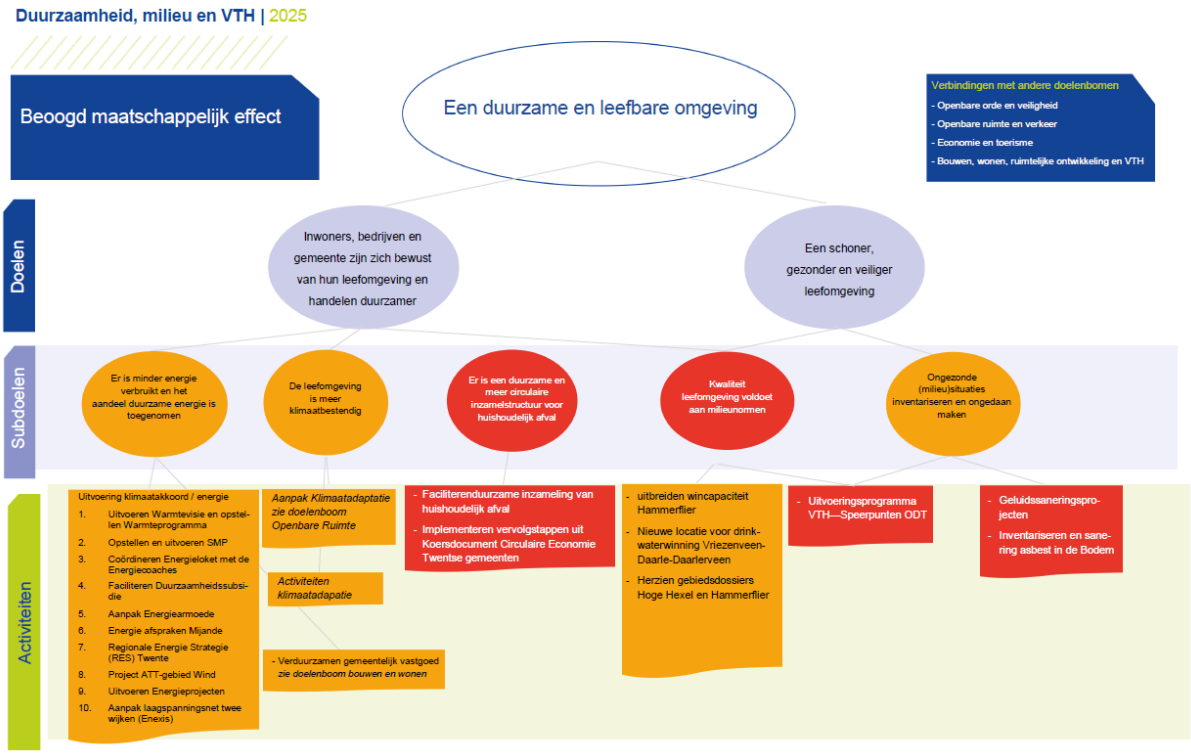
Bij werkzaamheden in de openbare ruimte zal rekening worden gehouden met klimaatadaptatie. Het gaat er om dat bij de uitvoering van onderhoud en beheer en ook bij projecten de openbare ruimte klimaatbestendiger wordt ingericht.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Metingen verkeer								
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	nnb	nnb	1	1	1	3	1	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	nnb	nnb	31	41	30	35	30	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen	nnb	nnb	134	146	135	131	133	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving.

Doel: Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

Doel: Er is een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving voor mensen

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Activiteiten

- Uitvoering Klimaatakkoord/energie

Omschrijving

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we in Nederland in 2030 49% minder CO2 uitstoten dan in 1990. Dit doel is later aangescherpt tot 55% minder CO2 uitstoot in 2030. Voor de uitvoering van taken voor klimaat- en energiebeleid hebben gemeenten voor de jaren 2023-2024-2025 rijksmiddelen ontvangen voor de nodige extra inzet van ambtelijke capaciteit. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) adviseerde op 28 maart 2024 dat de decentrale overheden (provincies, waterschappen en gemeenten) tijdig meerjarige financiële zekerheid van het rijk nodig hebben voor de periode daarna. Het nieuwe kabinet heeft in haar hoofdlijnenakkoord opgenomen vast te houden aan bestaande afspraken voor de energietransitie. Er bestaat echter nog veel onduidelijkheid en onzekerheid over de

inzet van het nieuwe kabinet op klimaat en energie in 2025 en verder, terwijl de maatschappelijke opgave voor klimaat en energie eerder complexer en groter wordt.
Eén van de afspraken is dat uiteindelijk in 2050 alle woningen en gebouwen van het aardgas af zijn. Als eerste bescheiden stap tot 2030 zetten we in Twenterand in op isoleren en energiebesparen, met aandacht voor ventileren. Op dit moment zijn voor onze gemeente als alternatief voor aardgas vooral individuele oplossingen zoals warmtepompen en hybride oplossingen in beeld. Voor hybride oplossingen stimuleren we de ontwikkeling van groen gas om het gebruik van aardgas te verminderen. Het uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar' en daar willen we ook ons duurzaamheidsfonds voor inzetten, naast landelijke regelingen. Het uitgangspunt voor de uitvoering is dat we samen met inwoners aan de slag gaan en actief op zoek gaan naar kansrijke gebieden en initiatieven in de gemeente.
Landelijke programma's, zoals het Programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving en het Nationaal Isolatie Programma, ondersteunen de gemeenten met middelen. Deze middelen worden ingezet voor onder andere de Duurzaamheidssubsidie, waarover gemeentebreed gecommuniceerd wordt door onder andere de Win-Win campagne.

- Uitvoeren Warmtevisie en opstellen Warmteprogramma

Omschrijving
Voor de uitvoering van de Warmtevisie richten we ons in 2025 op de activiteiten 2 t/m 5 uit de doelenboom. In 2025 wordt tevens de Warmtevisie geactualiseerd en omgezet naar een Warmteprogramma. Hierin moet het uitgangspunt 'Duidelijkheid' voor inwoners en bedrijven verder worden uitgedacht. Door een wijkvolgorde te kiezen met een specifiek alternatief voor aardgas wordt er duidelijkheid verschaft aan inwoners en een periode gegeven om deze wijziging door te voeren.

- Opstellen en uitvoeren SMP

Omschrijving
De te nemen isolatiestappen bij woningen en bedrijven zorgen voor problemen met de wet Natuurbescherming. Door een gebiedsgerichte aanpak binnen de bebouwde kom, kan er door de gemeente een vergunning aangevraagd worden om inwoners te ontzien met een apart natuuronderzoek. Een Soorten Management Plan (SMP) wordt in de periode 2024 en 2025 onderzocht en opgesteld samen met Mijande Wonen. In 2025 wordt de Nb-vergunning aangevraagd bij de provincie en maatregelen die hiervoor nodig zijn uitgevoerd. Hiervoor worden ook inwoners gevraagd om aanpassingen te doen bij de te nemen isolatiemaatregelen. Voor het opstellen en uitvoeren van een SMP is subsidie beschikbaar via de Provincie en het Rijk.

- Coördineren Energieloket met de Energiecoaches

Omschrijving
Het lokale Energieloket van Twenterand heeft een belangrijke rol in de uitvoering van de Warmtevisie. Via informatie en communicatie door het Energieloket en met de inzet van persoonlijk advies van de vijf vrijwillige energiecoaches in Twenterand, stimuleren en ondersteunen we inwoners. Sinds 2022 werken zeven gemeenten in west-Twente, waaronder Twenterand, samen voor de coördinatie van energiecoaches. Ongeveer 100 inwoners maken per jaar gebruik van de mogelijkheid om advies te krijgen van een energiecoach.

- Faciliteren Duurzaamheidssubsidie

Omschrijving
De Duurzaamheidssubsidie van Twenterand heeft budget beschikbaar om inwoners financieel te ondersteunen bij het nemen van isolatiemaatregelen. De middelen hiervoor zijn verkregen uit het dividend van het zonnepark Oosterweilanden en via SPUK middelen voor de Lokale Aanpak Isolatie van het Rijk. Het Rijk heeft hierbij wel een aantal voorwaarden aangegeven, waaronder dat er ongeveer 164 woningen per jaar (656 woningen tot en met 2026) geïsoleerd moeten worden.

- Aanpak Energiearmoede

Omschrijving
Om Energiearmoede tegen te gaan zijn er verschillende acties uitgedacht waaronder de Energievakman (klusbus) van Mijande Wonen. Deze Energievakman voert kleine energiebesparende maatregelen (tochtstrips o.a.) uit bij corporatiewoningen. Voor particuliere woningeigenaren is het

mogelijk om in gesprek te gaan met de gemeente over de behoefte qua verduurzaming. Hiervoor geldt per casus een maatwerkaanpak.

- Energie afspraken Mijande

Omschrijving
Via de prestatieafspraken met Mijande Wonen (o.a. afspraken over woningkwaliteit en duurzaamheid / warmtetransitie huurwoningen), streven we naar energiebesparen en duurzame energie in de huursector. Het verduurzamen van bestaande woningen heeft nog steeds de prioriteit. Waar mogelijk trekken we met Mijande op om elkaar te versterken door verduurzamingsprojecten, zoals door het gezamenlijk opstellen van een SMP voor zowel de corporatie- als particuliere woningen. Het streven van Mijande Wonen is om ongeveer 200 woningen te verduurzamen per jaar.

- Deelnemen Regionale Energie Strategie (RES) Twente

Omschrijving
De afspraken uit het landelijk Klimaatakkoord zijn in de Regionale Energiestrategie Twente 1.0 voor Twente uitgewerkt. Na het opstellen en vaststellen van de eerste RES Twente 1.0, hebben de Twentse gemeenten, samen met de provincie, het waterschap, de netwerkbeheerders en maatschappelijke organisaties in 2024 gewerkt aan de RES 2.0, waarin o.a. de ruimtelijke invulling van de afgesproken doelen voor windenergie en zonnevelden in Twente zouden worden vastgelegd. Inmiddels heeft de Provincie Overijssel met haar nieuwe beleid rond zonnevelden en windturbines (via vaststelling van de Omgevingsverordening Overijssel - naar verwachting in oktober 2024) invulling gegeven aan de ruimtelijke kaders. De provincie heeft voor de vertaling van haar beleid Programmeringsafspraken voor wind gemaakt met de meeste gemeenten. Voor Twenterand is dat gebeurd voor het totale ATT-gebied. Met de provinciale ruimtelijke kaders voor wind en zon is het ruimtelijke aspect als belangrijk onderdeel voor de RES Twente 2.0 weggevallen.
Om invulling te geven aan de andere ambities van de RES Twente en om afspraken te maken voor een constructieve toekomstige samenwerking op de klimaat- en energiethema's is de Energiestrategie Twente 2.0 opgesteld. Hierin spreken de RES partners af om de samenwerkingsafspraken te herijken om een gelijkwaardige samenwerking in de toekomst zo goed mogelijk vorm te geven. En deze samenwerking meer te richten op het gezamenlijk ontwikkelen en uitvoeren van energiebeleid bijvoorbeeld op de thema's warmtetransitie, netcongestie-aanpak en lokaal eigendom. De aard van het energievraagstuk is anders dan bij het opstellen van de RES 1.0. Inmiddels is overduidelijk dat aanvoer, transport en leveringszekerheid van energie geen vanzelfsprekendheden meer zijn. De Energiestrategie Twente 2.0 stelt voor om gezamenlijk scenario's te ontwikkelen voor decentrale energiesystemen in Twente. De Energiestrategie Twente 2.0 wordt gezien als een programma onder de Omgevingswet

- Project ATT-Windgebied

Omschrijving
Sinds 2022 onderzoeken de gemeenten Almelo, Tubbergen en Twenterand, samen met de provincie Overijssel, de mogelijkheden voor windturbines in het ATT gebied. In november 2023 heeft de raad ingestemd met het vervolg voor het ontwikkelen van windenergie en een gezamenlijk ATT-ontwikkelkader vastgesteld. Op basis daarvan is een onafhankelijk verkenner in gesprek gegaan met mogelijke lokale partijen voor een lokale samenwerking in de windontwikkeling om zo maximaal lokaal eigendom te kunnen realiseren. Ook zijn in 2024 Programmeringsafspraken voor wind tussen de drie ATT gemeenten en de provincie vastgelegd: in de gemeenten Almelo, Tubbergen en Twenterand wordt gezamenlijk gewerkt aan een opwek van 120 - 180 GWh, waarbij 180 GWh het plafond is. In 2025 moet de rol die gemeente Twenterand wil hebben in de lokale samenwerking voor het project duidelijk zijn en kan het traject van de vergunningenprocedure bij de provincie een start hebben. Voor Twenterand is vooral de invulling voor maximaal lokaal eigendom van belang, naast de randvoorwaarden t.a.v. gezondheid en leefomgeving.

- Energieprojecten

Omschrijving
Energiehub - De energietransitie in Nederland is in volle gang. Door het ontbreken van gelijktijdigheid van (duurzame) opwek en gebruik ontstaat netcongestie. Dit heeft effect op het vestigingsklimaat voor bedrijven, met name wanneer zij willen uitbreiden of hun activiteiten willen verplaatsen. Daarnaast

heeft een aantal bedrijven behoefte aan alternatieven voor het gebruik van aardgas. Een energiehub waarin lokale, duurzame energie uit zon en wind wordt omgezet naar waterstof of tijdelijk wordt opgeslagen in batterijen biedt hiervoor oplossingen. In het Coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeente samen met ondernemers, andere stakeholders en de provincie onderzoek wil doen naar de haalbaarheid.
In 2025 gaan we samen met een aantal partijen verder met het haalbaarheidsonderzoek voor een energiehub Twenterand. Hierbij kijken we o.a. naar de huidige en toekomstige energiebehoefte, naar de mogelijkheden van meervoudig gebruik van bestaande en nieuwe middenspanningskabels (cable pooling) en het managen van vraag en aanbod om congestie te verminderen. In 2025 (of eerder) moet de gemeente een besluit nemen of zij risicodragend wil participeren in de studie en mogelijk in de realisatie van de energiehub Twenterand.
Biogas / groengas – Gemeente Twenterand wil het project biogas/groengashub Weitemanslanden ondersteunen, zoals is opgenomen in het coalitieakkoord. Het stimuleren van de productie van biogas/ groengas vraagt ook om het versterken van de relatie programma platteland en programma duurzaamheid. Regionale samenwerking op dit onderwerp krijgt vorm samen met partners zoals Cogas en met de provincie (PPLG). Gemeenten zien stimuleren van biogas/groengas als één van de opties die bijdragen aan de warmtetransitie in de gebouwde omgeving
Energie-infrastructuur - De samenwerkende gemeenten in de RES-regio's krijgen extra rijksmiddelen voor hun inbreng bij het ontwikkelen van de decentrale energie-infrastructuur (o.a. via pMIEK en provinciale energievisie) en afstemming met andere maatschappelijke functies zoals wonen, bedrijvigheid en mobiliteit. In heel Twente moet het elektriciteitsnet worden uitgebreid, zowel het hoogspanningsnet van TenneT, als de midden- en laagspanningsnetten die in beheer zijn bij Enexis en Cogas. In de komende jaren zullen nagenoeg alle bestaande hoog- en middenspanningstations (zoals station Vroomshoop) moeten worden uitgebreid en ook is het nodig om nieuwe stations te bouwen. De focus ligt met name op de elektrische infrastructuur maar er is ook aandacht voor (gebruik van) het gasnet i.v.m. de verwachtte toename van groen gas.

- Aanpak laagspanningsnet twee wijken (Enexis)

Omschrijving
De problematiek van netcongestie speelde eerder vooral op het hoogspannings- en middenspanningsnet van de landelijke en regionale netbeheerders. Maar ook voor het laagspanningsnet in de woonwijken worden de komende jaren problemen verwacht. Ook op laagspanningsniveau moet er daarom het nodige gebeuren, zoals verzwaren van kabels en het bijplaatsen van transformatorhuisjes. Netbeheerder Enexis wil daarom proactief en wijkgericht het laagspanningsnet aanpakken om de woonwijk toekomstbestendig te maken. In 2025 staan in onze gemeente twee wijken op de planning. Dit vraagt om een goede afstemming met de gemeente en een extra inspanning van de gemeente.

Subdoel: Er is een duurzame en meer circulaire inzamelstructuur voor huishoudelijk afval

Activiteiten

- Faciliteren duurzame inzameling van huishoudelijk afval

Omschrijving
De gemeente Twenterand heeft de zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en heeft de ambitie om in 2025 90% grondstoffen van afval te scheiden. Het nieuwe VANG doel is om in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval te recyclen. Hierbij is een koppeling gemaakt met de inzameling en of producten wel te recyclen zijn door verwerkers. In 2024 is er begonnen met het minder frequent inzamelen van (rest)afval en vaker inzamelen van grondstoffen. In 2025 worden de eerste resultaten van deze wijziging verwacht.

- Implementeren vervolgstappen uit Koersdocument Circulaire Economie Twentse gemeenten

Omschrijving
In 2024 is het Koersdocument Circulaire Economie voor Twentse gemeenten uitgezet. Hierin wordt 2025 aandacht aan de eerste stappen gegeven die een gemeente kan zetten. Een eerste stap is in

2024 al gezet door het tekenen van de intentieverklaring van Twentse Bouwboeren. In 2025 zal hier verdere uitwerking van plaatsvinden.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval								
Scheidingsprecentage afval	90*	88*	84	84	85	84	84	grondstoffenmonitor
VANG Recycledoelstelling	**	**	**	69,2	x	x	x	VANGrecycletool
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.								
% Hernieuwbare energie	****	****	****	16,5/ 21,9***	14,4/ 20,2***	13,5/ 19,5 ***	10,8/ 17,2***	Klimaatmonitor.databank.nl
Aantal bezoeken energiecoaches	100	100	109	x	x	x	x	eigen gegevens
Aantal aangevraagde Duurzaamheidssubsidie	164	164	507	68	x	x	x	eigen gegevens
Aantal bezoeken Energievakman	325	325	313	34	x	x	x	eigen gegevens
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Realiseren Uitvoeringsprogramma	85%	85%	80%	123	100%	70%	63% ****	eigen gegevens
Aantal controles bedrijven met aandacht op energiemaatregelen	80	85	45	160	30	65	87	eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	25	25	54	22	19	30	1	eigen gegevens

* ambitie 90% scheiden in 2025

** doel is minimaal 60% in 2030

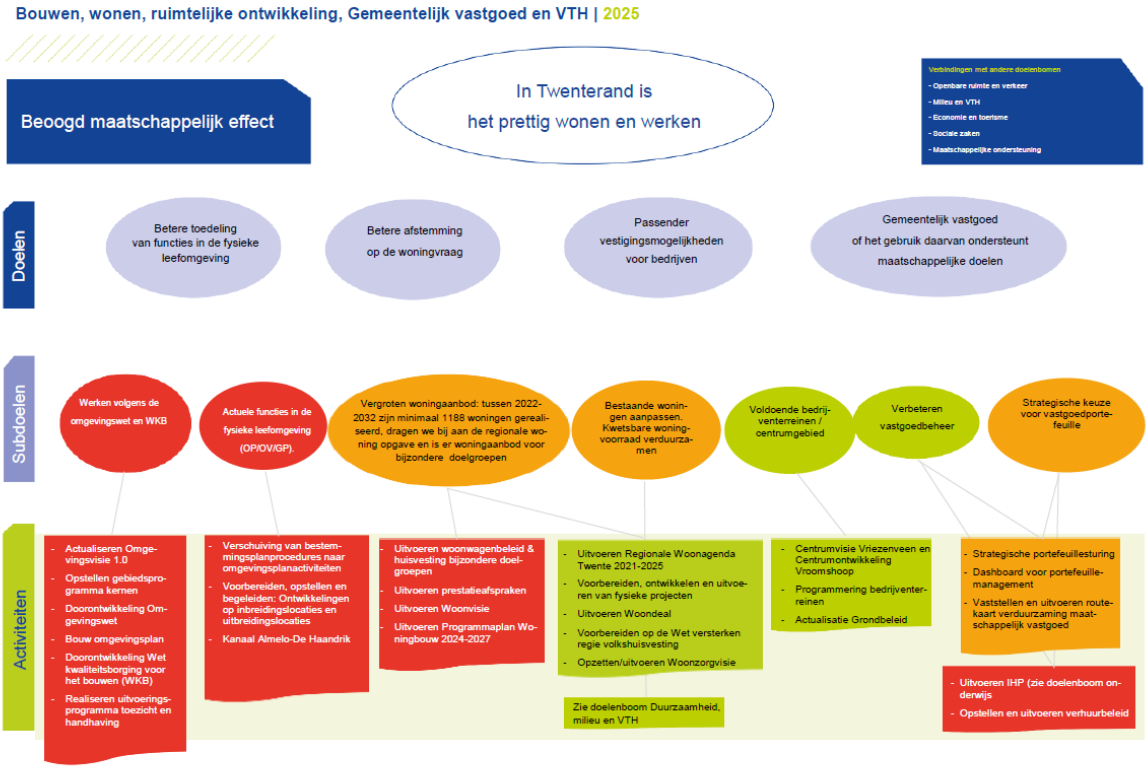
*** hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twence

*** streven naar 50% duurzame opwek in 2030, energieneutraal in 2050

**** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doel: Betere toedeling van functies in de fysieke leefomgeving

Doel: Betere afstemming op woningvraag

Doel: Passender vestigingsmogelijkheden voor bedrijven

Doel: Gemeentelijk vastgoed of het gebruik daarvan ondersteunt maatschappelijke doelen

Subdoel: Actuele functies in de fysieke leefomgeving (OP/OV/GP)

Activiteiten

- Omgevingsvisie

Omschrijving

In 2025 zal de ontwikkeling van de Omgevingsvisie 2.0 Twenterand voortgezet worden. Deze zal gebaseerd zijn op de Omgevingsvisie 1.0, het coalitieakkoord/collegeprogramma en de maatschappelijke opgaven. Meer duidelijkheid over de bijbehorende programma's zal worden verschaft tijdens het opstellen van de visie. De verwachting is dat de vaststelling in 2026 zal plaatsvinden. De financiering hiervan zal uit het budget van de Omgevingswet komen.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval								
Scheidingsprecentage afval	90*	88*	84	84	85	84	84	grondstoffenmonitor
VANG Recycledoelstelling	**	**	**	69,2	x	x	x	VANGrecycletool
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.								
% Hernieuwbare energie	****	****	****	16,5/ 21,9***	14,4/ 20,2***	13,5/ 19,5 ***	10,8/ 17,2***	Klimaatmonitor.databank.nl
Aantal bezoeken energiecoaches	100	100	109	x	x	x	x	eigen gegevens
Aantal aangevraagde Duurzaamheidssubsidie	164	164	507	68	x	x	x	eigen gegevens
Aantal bezoeken Energievakman	325	325	313	34	x	x	x	eigen gegevens
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Realiseren Uitvoeringsprogramma	85%	85%	80%	123	100%	70%	63% ****	eigen gegevens
Aantal controles bedrijven met aandacht op energiemaatregelen	80	85	45	160	30	65	87	eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	25	25	54	22	19	30	1	eigen gegevens

* ambitie 90% scheiden in 2025

** doel is minimaal 60% in 2030

*** hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twence

*** streven naar 50% duurzame opwek in 2030, energieneutraal in 2050

**** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

Wat mag het kosten programma Ruimte

Overzicht van baten en lasten

	2025	2026	2027	2028
Lasten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	2.967.197	3.028.618	3.094.675	3.169.431
Openbare ruimte en verkeer	12.025.318	12.160.563	12.639.509	12.848.876
Duurzaamheid, Milieu en VTH	4.647.835	4.787.940	4.897.706	5.059.973
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	9.151.493	6.921.903	7.106.830	11.299.703
Totaal programma lasten	28.791.844	26.899.024	27.738.720	32.377.983
Baten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
Openbare ruimte en verkeer	4.554.721	4.655.131	4.758.037	4.863.813
Duurzaamheid, Milieu en VTH	3.321.132	3.394.694	3.462.974	3.532.949
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	5.295.903	3.550.125	3.577.580	8.472.370
Totaal programma baten	13.171.756	11.599.950	11.798.591	16.869.131
Totaal saldo van baten en lasten	-15.620.088	-15.299.074	-15.940.129	-15.508.852
Mutaties reserves	2.367.958	1.487.880	942.753	134.557
Geraamd resultaat	-13.252.130	-13.811.194	-14.997.376	-15.374.295

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2025	Investering 2025
Openbare verlichting	133.600
Renovatie wegen	300.000
Vervanging riool	4.236.061
Volkswagen crafter	45.000
Volkswagen crafter	45.000
Schliesing houtversnipperaar	40.000
Schliesing houtversnipperaar	40.000
Bladblazer Roberine 1504	25.000
Veenhuis kipwagen	50.000
Hogedrukreiniger	18.000

Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Inleiding

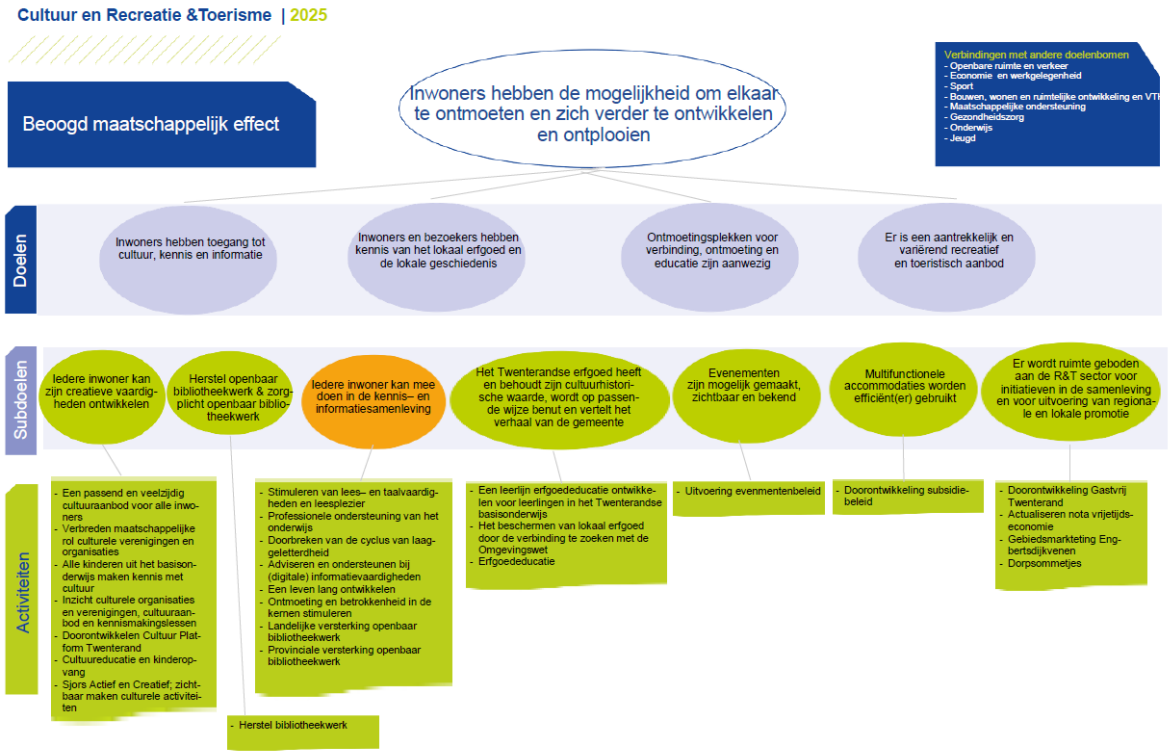
Twenterand is een gemeente die werkt. Werkmentaliteit en ondernemersgeest behoren tot de kernkwaliteiten van Twenterand. Dat vinden niet alleen ondernemers, het blijkt ook uit de cijfers. Zo is het percentage werklozen in Twenterand al jaren structureel lager dan gemiddeld in Nederland. Inwoners van Twenterand steken graag hun handen uit de mouwen. Mede daardoor vestigen bedrijven, van groot tot klein, zich graag in Twenterand. Maar liefst 3575 ondernemingen zijn in de gemeente gevestigd, op bedrijventerreinen, in de kernen en in het landelijk gebied.
Het college van burgemeester en wethouders zet in op een economisch sterk Twenterand. Dat betekent dat we onze ondernemers koesteren en ons inspannen voor een gemeente waar werk is voor iedereen. Daarbij wordt nadrukkelijk ook naar de langere termijn gekeken. Welke keuzes moeten nu worden gemaakt om de economie duurzaam te stimuleren en te ontwikkelen? Om die vraag te beantwoorden zijn we in gesprek met de gemeenteraad en met lokale ondernemers. Samen werken we aan een gemeente waarin dat wat goed is behouden blijft, maar ook ruimte is voor innovatie. Samen maken we de economie van Twenterand klaar voor de toekomst.
Waar hard wordt gewerkt, moet ook ruimte zijn voor ontspanning. Twenterand biedt tal van mogelijkheden op het gebied van cultuur, recreatie en sport. Daar mogen we als gemeente trots op zijn! Mede door haar vele culturele instellingen en sportclubs en door haar unieke recreatiegebieden is de gemeente een prachtige plek om te wonen en te bezoeken. Ook op economisch vlak worden daarvan de vruchten geplukt, want cultuur, recreatie en sport gaan goed samen met ondernemerschap. We maken ons sterk voor een cultureel en sportief bloeiend Twenterand vol natuurschoon, dat ook buiten de gemeentegrenzen op de kaart staat.
De gemeentelijke organisatie is er voor alle inwoners. We staan midden in de samenleving. Het is dus belangrijk dat we tijdig kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven. Dat is niet altijd gemakkelijk. Sommige opgaven doen zich plotseling voor of vereisen expertise en capaciteit waarover we niet beschikken. Bovendien liggen er voor dit soort maatschappelijke vraagstukken vaak geen draaiboeken klaar. We zijn daarom volop bezig met het vormgeven van het wendbare deel van de organisatie, waarin dit soort opgaven worden opgepakt. Daarbij worden we voortdurend gedwongen om keuzes te maken. Zetten we in op kwantiteit of kwaliteit? Gaan we alles een beetje doen of beperken we ons tot een aantal dingen die we écht goed gaan doen? Deze ontwikkelingen zijn ook van invloed op het programma Economie en vrijetijdsbesteding. De komende tijd zetten we bijvoorbeeld extra menskracht in voor de opgave rondom het Natura2000-gebied Engbertsdijksvenen. Uiteraard zijn we als gemeente trots op dit unieke natuurgebied met zijn vele bijzondere plant- en diersoorten. Maar de verschillende belangen van onder meer natuurwaarde, landbouw en recreatie in combinatie met de onzekerheid over nieuwe regelgeving van het Rijk en de Provincie maken de vraag hoe de toekomst van dit gebied eruit moet zien tot een complexe opgave.
Doelenboom Cultuur en recreatie & toerisme
Het beleidsterrein cultuur is op dit moment sterk in beweging. Er komt een zorgplicht voor bibliotheken, het landelijk cultuurbestel verandert, de provincie Overijssel komt met een nieuwe cultuurnota vanaf 2025 en de de VNG heeft een propositie cultuur opgesteld. Daarnaast is cultuur ook onderdeel van het het Gezond en Actief Leven Akkoord. Deze ambities vragen om verandering, waarbij samenwerking en integraal werken centraal staan. Om dit te kunnen realiseren willen we samen met partners via een transitie cultuur toewerken naar een lokaal cultuurakkoord.
Net als in voorgaande jaren wordt er op het gebied van recreatie & toerisme gewerkt aan de recreatieve structuur van Twenterand. Daarbij wordt onder meer samengewerkt met netwerkorganisatie Gastvrij Twenterand en in regionaal verband met Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal. Daarnaast willen we graag de veengeschiedenis naar voren laten komen in het toeristisch profiel van de gemeente Twenterand. De oproep van de raad om te investeren in en rondom de Engbertsdijksvenen om de toeristische aantrekkingskracht van Twenterand te vergroten wordt ter harte genomen en zal ook in 2025 nog een grote inspanning vragen. Deze opdracht wordt integraal opgepakt zodat de belangen van natuur, recreatie & toerisme en landbouw goed worden afgewogen.
De laatste jaren is er veel werk verzet om tot een nieuw subsidiebeleid te komen. Onder de activiteit *Doorontwikkeling subsidiebeleid* wordt de vervolgplanning voor de hernieuwing van het subsidiebeleid toegelicht.
Doelenboom Economie en werkgelegenheid

In 2024 is geïnvesteerd in visievorming op economisch gebied. Met de raad en met ondernemers gingen en gaan we in gesprek over welke economie past bij de gemeente Twenterand. Daarbij letten we ook op macro-economische ontwikkelingen en prognoses over de lange termijn. Vanaf 2025 zal het accent meer en meer verschuiven naar het concretiseren van die visie. Samenwerking met ondernemers is daarbij van groot belang. Een belangrijk initiatief is het Ondernemershuis Twenterand: een vruchtbare samenwerking tussen ondernemers en overheid. Dit huis biedt een broedplaats voor innovatie, samenwerking en ondersteuning van lokale ondernemers. Daarnaast gaat in 2025 het Investeringfonds Twenterand van start. Dit fonds, voorheen bekend als het Ondernemersfonds, stimuleert collectieve initiatieven die de lokale economie en leefbaarheid bevorderen. Het biedt een platform waar ideeën worden uitgewisseld en gezamenlijk wordt besloten over de beste manier om onze gemeente te versterken.
Het landelijk gebied is veel in het nieuws. En niet voor niets. Aan de ene kant horen we over hoe slecht de natuur en de (grond)waterkwaliteit er in veel gebieden voor staat, waarbij veel naar de huidige landbouwpraktijk wordt gekeken als belangrijke veroorzaker. Aan de andere kant horen we hoe slecht de landbouw er voor staat. Door onder andere toenemende regeldruk en stijgende kosten zien veel agrariërs de toekomst met grote zorgen tegemoet. Na jarenlang overheidsbeleid gericht op intensivering en schaalvergroting van de landbouw met veel externe input (kunstmest, krachtvoer, fossiele brandstoffen) staan we voor een transitie naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw. Deze transitie vraagt veel van de agrariërs. De overheid heeft een belangrijke taak om de agrariërs te steunen bij de uitvoering van de transitie, zowel financieel, als op het gebied van kennis en de menselijke kant. En wellicht nog belangrijker is het terugwinnen van een stuk vertrouwen bij de agrariërs en het bieden van bestendig beleid.
Gemeente Twenterand is de afgelopen jaren onvoldoende zichtbaar geweest in het landelijk gebied. Ambtelijke capaciteit en een beperkt investeringsbudget hebben hieraan bijgedragen. Om de achterstand die wij als gemeente hebben opgelopen in te lopen zijn in de kadernota incidentele gelden aangevraagd voor diverse activiteiten in de komende jaren. Deze activiteiten moeten onze agrariërs stimuleren om toekomstgericht naar hun bedrijf te kijken en om de samenwerking met andere agrariërs te bevorderen. Daarnaast willen we stimuleren dat gebiedsprocessen binnen de gemeente op gang komen, waardoor ook ons landelijk gebied aanspraak kan maken op de gelden die vanuit het Rijk voor de transitie van het landelijk gebied.
Doelenboom Sport
De Nota Sportaccommodatiebeleid Twenterand 2024 - 2032, "De kracht van ruimte voor sport en bewegen" en de daaraan voorafgaand vastgestelde Sport- en Beweegvisie Twenterand 2023 - 2026 vormen de basis voor het gemeentelijk sportbeleid de komende jaren. In deze plannen staat omschreven waar we ons de komende jaren op willen gaan richten voor wat betreft (de stimulering van) sporten en bewegen binnen Twenterand en onderliggend de sportinfrastructuur voor wat betreft sportaccommodaties, faciliteiten en voorzieningen.
We richten ons daarbij op de volgende speerpunten en ambities:
* Sport- en beweegstimulering, iedereen doet mee
* Veilige en integere sport en aanpak van grensoverschrijdend gedrag
* Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders
* Duurzame sport en beweegvriendelijke omgeving
* Trots op de sport in Twenterand

Het mogelijk maken van sport en bewegen voor iedereen, inzetten op inclusie en duurzaamheid en de veranderende gemeentelijke opgave waarbij sport ook specifiek als middel wordt ingezet vraagt om een passende infrastructuur voor sport en bewegen. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan de realisatie van inclusieve speeltuinen, waarvoor in de kadernota middelen zijn gereserveerd. Ook zijn er middelen gereserveerd voor realisatie van een zogenaamde pumptrackbaan. Met deze en andere initiatieven willen we toewerken naar onze doelstelling om in 2040 75% van de inwoners te kunnen laten voldoen aan de beweegrichtlijnen.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

De leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen

Doel: Inwoners hebben toegang tot cultuur, kennis en informatie

Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Doel: Inwoners en bezoekers hebben kennis van het lokaal erfgoed en de lokale geschiedenis

Doel: Ontmoetingsplekken voor verbinding, ontmoeting en educatie zijn aanwezig

Doel: Er is een aantrekkelijk en variërend recreatief en toeristisch aanbod

Recreatief en toeristisch aanbod bevat verblijfsrecreatie maar ook de dagrecreatieve voorzieningen. Gastvrij Twenterand werkt voor en met de recreatieve ondernemers in Twenterand. Marketing Oost verzorgt de promotie van Twente.

Subdoel: Iedere inwoner kan zijn creatieve vaardigheden ontwikkelen

Activiteiten

- Extra impuls cultuurmakelaar

Omschrijving
In de kadernota 2025 is gemeld dat de provincie Overijssel in 2025 met een nieuwe subsidieregeling cultuurmakelaar komt met een andere verdeelsleutel. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze subsidieregeling in het najaar (medio november 2024) min of meer ongewijzigd opnieuw wordt opengesteld met een looptijd van twee jaar. De financiële voorwaarden zullen niet wijzigen,

behandeling is op volgorde van binnenkomst. Vanaf 2027 zal de provincie haar deel naar beneden brengen om voor alle Overijsselse gemeenten de regeling op te stellen.

Subdoel: Herstel openbaar bibliotheekwerk en zorgplicht openbaar bibliotheekwerk

Activiteiten

- Verwerkt besluit: Herstel bibliotheekwerk

Omschrijving
De gemeente heeft een specifieke uitkering ontvangen van € 440.000 voor herstel bibliotheekwerk. Deze uitkering is bedoeld om de bestaande bibliotheekvoorzieningen te verbeteren of verder door te ontwikkelen. Het doel is dat elke gemeente een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening heeft. De uitvoering hiervan vindt plaats in de periode 1 oktober 2024 tot en met 30 juni 2026.

Door gebruik te maken van deze tijdelijke regeling kunnen gemeente hun bibliotheek-voorziening versterken en zich voorbereiden op de wijziging van de Bibliotheekwet in 2025. Dan gaat een zorgplicht gelden. Dat betekent dat gemeenten de wettelijke taak krijgen om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek, zodat de toegang tot de bibliotheken is gewaarborgd.

Subdoel: Multifunctionele accommodaties worden efficiënt(er) gebruikt

Activiteiten

- Doorontwikkeling subsidiebeleid

Omschrijving
De laatste jaren is er veel werk verzet om tot een nieuw subsidiebeleid te komen. Naar verwachting zal de nieuwe Algemene subsidieverordening in november 2024 worden vastgesteld door de raad. Als de nieuwe ASV in werking is getreden, worden de nieuwe subsidieregelingen opgesteld. Voordat deze nieuwe subsidieregelingen worden vastgesteld, worden er participatiebijeenkomsten gehouden met subsidieontvangers. Deze bijeenkomsten vinden naar verwachting plaats in februari en maart 2025. De input die opgehaald wordt tijdens de participatiebijeenkomsten, wordt verwerkt in de nieuwe subsidieregelingen. Voor deze nieuwe subsidieregelingen wordt ook een inspraakprocedure gehouden. De nieuwe subsidieregelingen hebben betrekking op de periode vanaf 1 januari 2027.

Subdoel: Er wordt ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie

Activiteiten

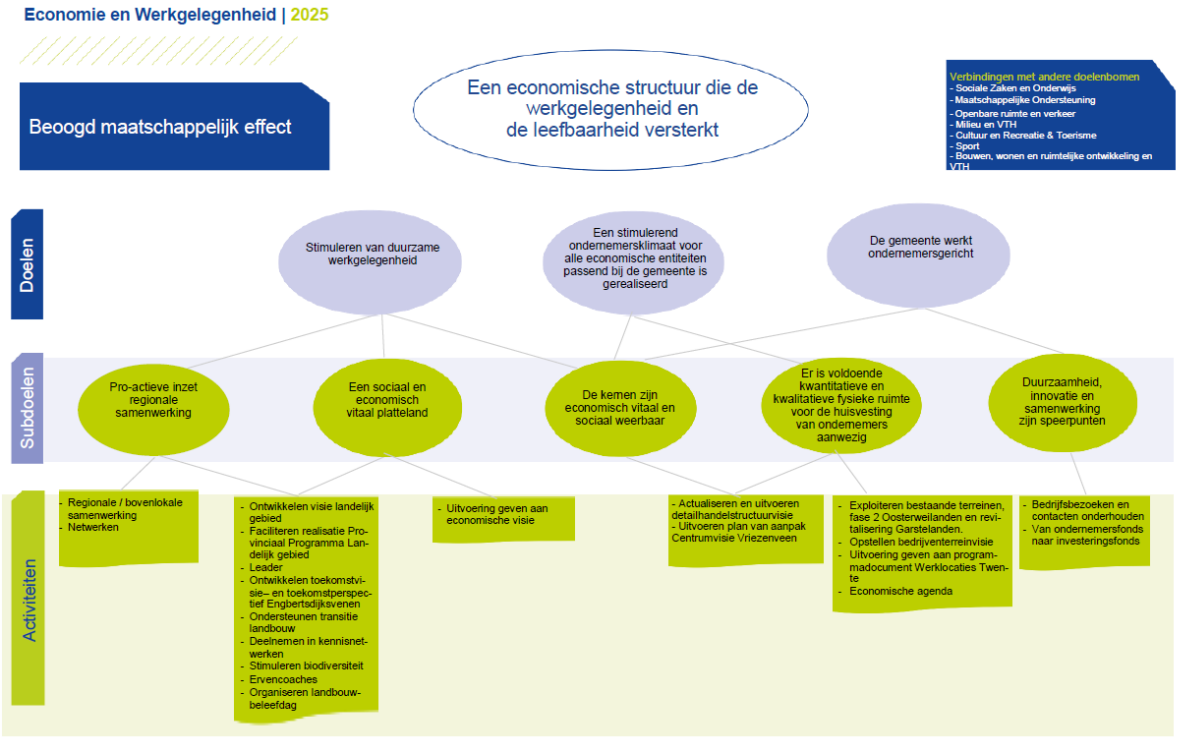
- Verwerkt besluit: Dorpsommetjes

Omschrijving
Uitbreiding Dorpsommetjes (motie 2024-M15)
Tijdens de behandeling van de kadernota is het belang van laagdrempelig recreëren door uw raad onderstreept. We gaan in 2025 dorpsommetjes opzetten voor de verschillende kernen van Twenterand. Hiervoor is eenmalig een bedrag van € 20.000 beschikbaar gesteld.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Dorpsommetjes	i	€ 20.000	n

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die ondernemerschap, werkgelegenheid , bestaanszekerheid en daarmee de leefbaarheid versterkt.

Doel: Stimuleren van duurzame werkgelegenheid

Samen met sociaal domein de werkgelegenheid in Twenterand stimuleren en nog meer de verbinding zoeken tussen economie, een inclusieve arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie en onderwijs.

Doel: Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven, zowel in de kernen , op de bedrijventerreinen, als in het buitengebied. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

Doel: De gemeente werkt ondernemersgericht

Dit betekent actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke ophalen bij en delen met ondernemers ten behoeve van (beleids)ontwikkeling.

Subdoel: Pro-actieve inzet regionale samenwerking

Activiteiten

- Regionale / bovenlokale samenwerking

Omschrijving

Als gemeente onderstrepen we het belang van regionale en bovenlokale samenwerking voor het bereiken van onze gemeentelijke doelstellingen. We werken nauw samen met partners binnen en buiten onze regio om onze gemeenschap te versterken. Vanuit Twenterand zetten we ons in voor een hechte samenwerking met de veertien Twentse gemeenten, bijvoorbeeld in het kader van de Agenda

voor Twente en Twente Board. Binnen deze samenwerking zijn de welbekende 3 O's (Overheid, Ondernemers en Onderwijs) vertegenwoordigd. Als gemeente zijn wij vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking (BOSS). Dit orgaan vormt een essentieel onderdeel van onze bovenlokale samenwerking. Hier bundelen we als Twentse gemeenten en de provincie Overijssel onze krachten om gezamenlijke uitdagingen aan te pakken en kansen te benutten. Samen streven we naar innovatie en duurzame economische groei. Deelname aan de Agenda voor Twente is gedekt tot en met 2025. In 2025 moet een besluit worden genomen over het al dan niet continueren van deze deelname.
Naast onze deelname aan de Agenda voor Twente blijven we betrokken bij diverse netwerken en partnerschappen. Denk daarbij aan samenwerkingen met lokale bedrijven, maatschappelijke organisaties en buurgemeenten, waardoor we synergie kunnen creëren en gezamenlijk oplossingen kunnen vinden. Door te investeren in regionale en bovenlokale samenwerking kunnen we als gemeente Twenterand effectief omgaan met uitdagingen en kansen benutten.

Subdoel: Een sociaal en economisch vitaal platteland

Activiteiten

- Platteland

Omschrijving
Extra RO-capaciteit voor afhandelen erftransitieplannen
Vorig jaar zijn de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) opengesteld. Een viertal boeren uit de gemeente hebben tot nu toe te horen gekregen dat zij hiervan gebruik kunnen maken. Deze boeren denken na over de toekomst/transitie van hun erf. Zij zijn/willen met de gemeente in gesprek over wat mogelijk na beëindiging van hun melkveehouderij en dienen vervolgens een conceptverzoek voor een omgevingsvergunning in. Deze verzoeken vragen in veel gevallen om het bieden van maatwerk om tot toestemmingsverlening te komen.
Om deze boeren (maar ook andere boeren met erftransitieplannen) goed van dienst te kunnen zijn is het met name noodzakelijk dat er een ervaren RO-adviseur wordt geworven. Deze kan worden betaald vanuit een bijdrage vanuit het Rijk voor het afhandelen van Lbv(-plus) casussen. De bijdrage hiervoor is € 7.000 per locatie per verleende positieve beschikking en € 20.000 per locatie per geregistreerde ondertekende overeenkomst tot beëindiging van de veehouderijlocatie. Gemeenten kunnen deze middelen beleids- en bestedingsvrij inzetten.
Gevraagd wordt om de inzet van 1 fte senior juridisch adviseur RO, 36 uur per week, voor een periode van 1,5 jaar van 1 november 2024 tot 1 mei 2026 op basis van inhuur/ detachering voor het het begeleiden en verkennen van initiatieven en de verdere afhandeling. Naast dat deze senior de werkzaamheden zelf gaat uitvoeren zal hij ook de kennis en ervaring overdragen aan het huidige team juridisch adviseurs RO.
Kosten: 36 uur per week voor een periode van 78 weken x € 100,- = € 280.800
2024: € 31.200
2025: € 187.200
2026: € 62.400
Dekking: De verwachting is dat binnen nu en 2 jaar circa 10 Lbv(-plus)trajecten worden uitgevoerd. Per afgerond traject ontvangt de gemeente een bijdrage van €27.000 via het gemeentefonds. In deze begroting zijn zowel de kosten als bijdrage geraamd (budgettair neutraal).

- Actualiseren en uitvoering geven aan de economische visie

Omschrijving
In 2023 heeft de raad het college middels een amendement opgeroepen om te werken aan een update van de economische visie. Tijdens de voorbereiding van deze update zijn de langetermijngevolgen van demografische prognoses op de lokale economie, het voorzieningenniveau en de leefbaarheid verkend. De raad is hierover geïnformeerd tijdens een raadsinfo en door middel van een startnotitie, waar, op het moment van schrijven, de raad zich nog niet over heeft uitgesproken. Afhankelijk van de standpunten van de raad zal de economische visie al dan niet in relatie tot de omgevingsvisie in 2025 ook aandacht en capaciteit vergen.

Subdoel: Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig

Activiteiten

- Actualiseren en uitvoeren detailhandelstructuurvisie

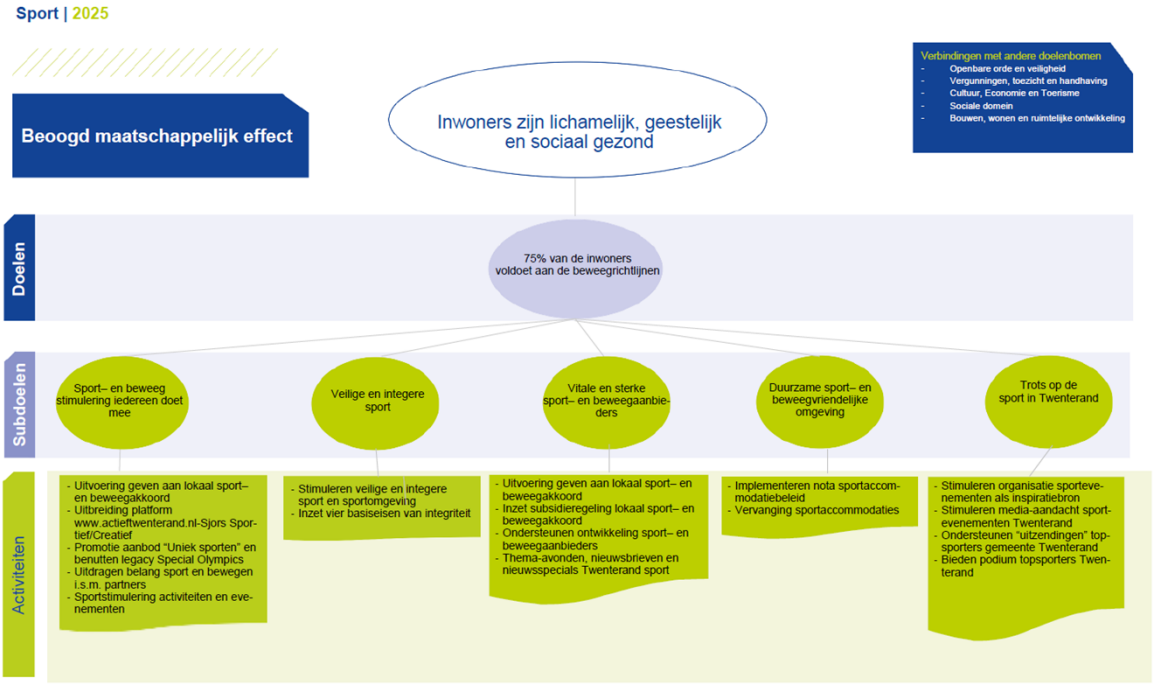
Omschrijving
We zijn momenteel bezig met het uitvoeren van een gemeentebrede analyse in samenwerking met een externe partij. Zoals al eerder aangegeven, blijft het op dit moment bij een analyse, omdat het uiteindelijke beleid geïntegreerd moet worden in de omgevingsvisie. Voordat we verder kunnen met het opstellen van beleid, moet er duidelijkheid komen over de aanpak en opzet van de omgevingsvisie.

- Exploiteren bestaande terreinen, fase 2 Oosterweilanden en revitalisering Garstelanden

Omschrijving
Bij de ontwikkeling van Oosterweilanden zal een zorgvuldige ruimtelijke procedure doorlopen worden voordat verdere stappen worden gezet. Dit betekent dat er nauwlettend wordt gekeken naar de ruimtelijke inpassing en de effecten op het omliggende gebied.
Deze procedure is van cruciaal belang om de juiste balans te vinden tussen economische ontwikkeling en behoud van de kwaliteit van de leefomgeving. Het doel is om Oosterweilanden te laten uitgroeien tot een duurzaam bedrijventerrein dat past binnen de omgeving en de lokale behoeften.
In het kader van de revitalisatie van Garstelanden zijn er gesprekken gevoerd met de ondernemers van Garstelanden. Hun input is van onschatbare waarde geweest voor het vormgeven van de plannen. De betrokkenheid van de lokale ondernemers is essentieel om de toekomst van Garstelanden succesvol vorm te geven.
Helaas hebben personele tekorten, zoals ook beschreven in vorige jaarstukken, geleid tot vertraging in de uitvoering van de revitalisatieplannen. Dit is een uitdaging waar we mee geconfronteerd worden, maar we zijn vastberaden om deze hindernis te overwinnen en tot uitvoering te brengen.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doel: 75% van de inwoners sport en beweegt

Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.
De overheid wil dat 75% van de Nederlandse bevolking in 2040 aan de Beweegrichtlijnen voldoet. Dit verkleint de kans op lichamelijke en mentale gezondheidsproblemen. Dat staat in het Nationaal Preventieakkoord. De gemeente Twenterand onderschrijft deze ambitie op weg naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Twenteranders uit alle lagen van de bevolking voldoet aan de landelijk vastgestelde beweegrichtlijnen. We zetten hierbij sport in als middel in samenwerking met aanpalende domeinen zoals onderwijs, zorg en welzijn en het overkoepelende plan "Gezond en Actief Leven Aanpak". De onderzoeken naar sport- en beweeggedrag waar we als gemeente Twenterand gebruik van maken worden uitgevoerd door de CBS/RIVM-VWS, GGD, het Kenniscentrum Sport & Bewegen en NOC*NSF.
De metingen uit 2022 laten landelijk gezien het volgende beeld zien:

	Sportdeelname 1x of vaker per week (*1)	Beweegrichtlijnen (*2)
4 - 11 jaar	58%	57%
12 - 17 jaar	72%	33%
18 - 64 jaar	54%	46%
65+	39%	38%

*1 = Cijfers en feiten sport en bewegen | Loketgezondleven.nl
*2 = Beweegrichtlijnen | Sport en bewegen in cijfers

Noot: Betreffende onderzoeksorganisaties willen we betrekken om toekomstgericht ook de cijfers lokaal voor de gemeente Twenterand weer te geven.

Subdoel: Sport- en beweegstimulering, iedereen doet mee

Activiteiten

- Promotie aanbod “Uniek Sporten” en benutten legacy Special Olympics

  Omschrijving
  Het bevorderen van sportdeelname voor mensen met een beperking middels het sportloket ‘Uniek Sporten’. Inwoners kunnen gebruik maken van de uitleenservice en hebben de mogelijkheid om een gedeelte van de aanschafprijs van hun hulpmiddel vergoed te krijgen.
  Het bevorderen van een inclusief sport- en beweegaanbod om specifieke doelgroepen aan te zetten tot sport en bewegen. We werken daarbij samen met de 14 Twentse gemeenten voor de organisatie van bovenlokale activiteiten voor mensen met een beperking of achterstand.
  In gesprek met sportorganisaties het belang van integratie in het reguliere sport- en beweegaanbod onderstrepen en hier aandacht voor vragen.
  De subsidieregeling waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies biedt extra mogelijkheden voor aanvragen die zich richten op inclusie sport en bewegen.
  Bieden en onder de aandacht brengen van diverse regelingen om financiële drempels weg te nemen om te kunnen sporten. Te denken valt aan de regeling vanuit het sport en cultuurfonds voor jeugd en volwassenen.

- Sportstimulering activiteiten en evenementen

  Omschrijving
  Ruimte bieden aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegevenementen die een bijdrage leveren aan de samenleving.
  Ondersteuning bieden aan de uitvoering van activiteiten en evenementen op het gebied van sport en bewegen.

- Uitdragen belang sport en bewegen i.s.m. partners (scholen, welzijnsorganisaties, huisartsen en fysiotherapiepraktijken)

  Omschrijving
  Het verleiden van sportaanbieders om hun aanbod zoveel mogelijk open te stellen en af te stemmen op de behoeften van inwoners.
  Het onder de aandacht brengen van het belang van sporten en bewegen door middel van onder andere scholen, welzijnsorganisaties, huisartsen, fysiotherapiepraktijken en sportverenigingen.
  Het bevorderen van goede samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en sport- en beweegaanbieders om een match te maken tussen wensen en behoeften. Zodat sport en bewegen voor iedereen mogelijk wordt, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond en kan worden ingezet als middel om andere doelen te realiseren zoals het tegengaan van eenzaamheid, terugdringen van gezondheidsachterstanden, verbeteren mentale gezondheid, tegengaan van gebruik genotsmiddelen, aanpak overgewicht en obesitas. Oftewel sport inzetten als middel t.b.v. het programma Brede SPUK - GALA.

- Uitvoering geven aan lokaal sport- en beweegakkoord

  Omschrijving
  2025 is het 3e jaar van de vastgestelde sport- en beweegvisie 2023 - 2026 Twenterand - Sportakkoord II waarmee we zoveel mogelijk mensen in beweging willen krijgen en ons daarbij focussen op 5 speerpunten:
  1: Sport- en beweegstimulering, iedereen doet mee
  2: Veilige en integere sport en aanpak grensoverschrijdend gedrag
  3: Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders
  4: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving
  5: Trots op de sport in Twenterand

Subdoel: Veilige en integere sport

Activiteiten

- Inzet vier basiseisen van integriteit
  Omschrijving
  Uitvoeren gemeentelijk actieplan veilige en integere sport en sportomgeving en aanpak grensoverschrijdend gedrag middels het HIGH5-stappenplan voor sport- en beweegaanbieders waarbij we inzetten op de vier basiseisen van integriteit: Gebruik regeling gratis VOG, Gedragscode Sport, Vertrouwenscontactpersoon, Cursus of e-learning voor trainers-coaches.

- Stimuleren sport- en beweegaanbieders tot veilige en integere sport en sportomgeving
  Omschrijving
  Het structureel aandacht schenken aan een veilige en integere sport en het stimuleren van sport- en beweegaanbieders om prioriteit te maken van een veilige sportomgeving en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. Via nieuwsbrieven Twenterand Sport, themabijeenkomsten en persoonlijk contact met sport- en beweegaanbieders.

Subdoel: Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders

Activiteiten

- Communicatie en organisatie thema-avonden, nieuwsbrieven en nieuwsspecials Twenterand Sport
  Omschrijving
  De organisatie van circa 3 Thema-avonden “Twenterand Sport” voor bestuur en technisch kader van sportorganisaties in lokaal en/of regionaal verband. Daarnaast zetten we in op 3 nieuwsbrieven Twenterand Sport en tussentijdse nieuwsspecials Twenterand Sport op actuele thema's.
  Dit met als doel informeren, ontmoeting, kennis delen, inspireren en verbinden.

- Inzet subsidieregeling lokaal sport- en beweegakkoord
  Omschrijving
  Vanuit Sportakkoord II wordt ook in 2025 de subsidieregeling waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies ingezet. Actoren die een bijdrage leveren aan het Lokaal Sport- en Beweegakkoord Twenterand en/of gezonde leefstijlinterventies zoals, sportverenigingen, commerciële sportaanbieders zoals fitnesscentra, zorgaanbieders zoals fysiotherapeuten en een groep van vier natuurlijke personen kunnen een aanvraag indienen.
  De aanvraag dient gericht te zijn op de opzet van nieuw sport- en beweegaanbod, sport- en beweegaanbod voor nieuwe doelgroepen en/of het scholen van trainers en coaches.

- Ondersteunen ontwikkeling sport- en beweegaanbieders door inspiratie, verbinding, samenwerking en good practice voorbeelden
  Omschrijving
  Het ondersteunen van de ontwikkeling van sport- en beweegaanbieders met effectieve clubondersteuning door inspiratie, uitdaging, verbinding, samenwerking en good practice voorbeelden. Daarnaast het met elkaar in contact brengen van sportorganisaties met als doel onderlinge versterking door kennisuitwisseling en samenwerking in samenwerking met het Sportplatform Twenterand. Daarnaast middels de inzet van procesondersteuning vanuit het sport professional network en de inzet van o.a. themabijeenkomsten, overleggen met sport- en beweegaanbieders en de inzet van de combinatiefunctionaris sport-welzijn.

Subdoel: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving

Activiteiten

- Implementeren nota sportaccommodatiebeleid
  Omschrijving
  In uitvoering nemen eerste speerpunten nieuwe nota sportaccommodatiebeleid 2024 - 2032 middels actieplan sportaccommodatiebeleid 2025.

- Verwerkt besluit: Ontwikkeling pumptrackbaan
  Omschrijving
  Op 16 juli 2024 heeft de raad een motie aangenomen voor de realisatie van een centraal gelegen pumptrackbaan/skatevoorziening. De gemeenteraad verzoekt het college om de pumptrackbaan/skatevoorziening voor een bedrag van maximaal €180.000,- te bekostigen uit de Reserve Uitwerking Coalitieakkoord. De voorgestelde onderzoeksfases (draagvlak / kosten /locatie) - voortvloeiend uit het oorspronkelijke advies van het jongerenpanel - zijn naar verwachting in kwartaal 4 2024 afgerond, waarna in 2025 realisatie kan plaatsvinden. Dit betreft motie 2024-M17.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Pumptrackbaan / skatevoorziening	i	€ 180.000	n

Subdoel: Trots op de sport in Twenterand

Activiteiten

- Bieden podium topsporters Twenterand
  Omschrijving
  We bieden topsporters uit de gemeente Twenterand een podium middels de publicatie van interviews en de inzet tijdens thema- en inspiratieavonden Twenterand Sport

- Ondersteunen “uitzendingen” topsporters gemeente Twenterand
  Omschrijving
  We ondersteunen “uitzendingen” van topsporters uit de gemeente Twenterand voor deelname aan Europese en Wereldkampioenschappen op het hoogste niveau middels een financiële tegemoetkoming in de voorbereidings- en deelnamekosten.

- Stimuleren media-aandacht sportevenementen Twenterand
  Omschrijving
  We stimuleren media-aandacht voor de sportevenementen die binnen onze gemeentegrenzen worden georganiseerd. Dit doen we o.a. door de inzet van onze communicatietools en door stimulering en advisering tijdens themabijeenkomsten en gesprekken met sport- en beweegaanbieders.

- Stimuleren organisatie sportevenementen als inspiratiebron
  Omschrijving
  We stimuleren sport- en beweegaanbieders tot de organisatie van sportevenementen welke als neveneffect een inspiratiebron zijn voor onze inwoners. Dit doen we onder andere middels de inzet van de subsidieregeling waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies, onze communicatietools en door stimulering en advisering tijdens themabijeenkomsten en gesprekken met sport- en beweegaanbieders.

- We zetten in op sportstimuleringsevenementen
  Omschrijving
  We zetten in op sportstimuleringsevenementen met een focus op Sjors Sportief - Creatief, de Nationale Sportweek en de Koningsspelen. Daarnaast ondersteunen we sport- en beweegaanbieders o.a. middels de waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies tot de organisatie van eigen sportstimuleringsevenementen.

Beleidsdocumenten

Sport- en Beweegvisie 2023 – 2026 Twenterand – Sportakkoord II Twenterand
Sportaccommodatiebeleid
Lokaal sport- en beweegakkoord Twenterand en subsidieregeling

Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding

Overzicht van baten en lasten

	2025	2026	2027	2028
Lasten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	3.239.518	3.206.876	2.868.697	2.936.974
Economie en werkgelegenheid	1.924.122	1.538.434	1.444.895	1.360.377
Sport	4.132.315	4.078.132	3.771.921	3.651.443
Totaal programma lasten	9.295.955	8.823.443	8.085.513	7.948.794
Baten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	294.788	491.186	305.207	311.378
Economie en werkgelegenheid	199.100	199.163	199.228	199.385
Sport	1.036.327	1.133.384	1.087.179	1.101.817
Totaal programma baten	1.530.215	1.823.733	1.591.614	1.612.580
Totaal saldo van baten en lasten	-7.765.740	-6.999.710	-6.493.899	-6.336.214
Mutaties reserves	1.737.422	1.133.709	635.375	432.008
Geraamd resultaat	-6.028.318	-5.866.001	-5.858.524	-5.904.206

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2025	Investering 2025
John Deere 1504-camping	50.000
John Deere 2140-camping	60.000

Bedrijfsvoering

Inleiding Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering gaat over de werking van onze gemeente, toegelicht op drie gebieden:
1. Onze dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties,
2. Onze bedrijfsvoering bestaand uit het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies.
3. Onze griffie die de raad ondersteunt en adviseert ten behoeve van een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

Dienstverlening en Griffie worden hieronder toegelicht. Bedrijfsvoering is toegelicht in de Paragraaf Bedrijfsvoering en de Paragraaf Openbaarheid Woo.

Griffie

Maatschappelijk effect
De griffie streeft naar een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming en een sterke lokale democratie. We ondersteunen, faciliteren en adviseren de gemeenteraad en individuele raadsleden bij hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is essentieel voor het goed functioneren van de democratie. Dit beoogde maatschappelijke effect is geen verre stip aan de horizon, maar een constant streven dat voortdurende aandacht vereist. Onze ambitie ligt vooral in het begrip “hoogwaardig”, waarbij het cruciaal is om continu in te spelen op en te anticiperen op de (veranderende) behoeften van de raad en de samenleving.
Ontwikkelingen 2025
In 2025 draait de griffie weer op volle kracht en breidt uit met 0,5 fte. Dit betekent dat we komend jaar meer taken oppakken om de ondersteuning van de raad en raadsleden verder ontwikkelen. We vervangen de sterk verouderde AV-installatie en onderzoeken of renovatiewerkzaamheden in de raadszaal nodig zijn. Het programma Pepperflow wordt uitgebreid, zodat raadsleden er via het raadsinformatiesysteem toegang toe hebben. We bekijken ook de mogelijkheid om helemaal over te stappen naar één aanbieder van het raadsinformatiesysteem.
Daarnaast starten we in 2025 met de nieuwe Rekenkamer, evalueren we de vergaderorde en vernieuwen we het Reglement van Orde. Ook ondersteunen we de cursus Politiek Actief en andere activiteiten ter voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 en onderzoeken we of de raadscommunicatie uitgebreid kan worden.

Dienstverlening

Betrouwbaar, betrokken en toegankelijk, zo willen we onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vormgeven. We streven hierbij naar ‘goed’ als beoordeling en willen dit de komende jaren terugzien in de peiling waarstaatjegemeente.nl.
Aan betrouwbaar werken we door helder te zijn in wat er van ons verwacht mag worden en door die verwachtingen waar te maken. Betrokken geven we invulling door te handelen vanuit echte interesse. Toegankelijk gaat om laagdrempelig en zo eenvoudig mogelijk. Synergie tussen de centrale toegangskanalen telefonie, post, receptie, website en Social Media en consistentie van de dienstverlening over de kanalen heen zijn hierbij van belang.
In verband met de verbouwing/herinrichting van ons gemeentehuis is de trouwzaal bijna een jaar niet te gebruiken. Er is inmiddels een uitwijklocatie gevonden en hiermee worden afspraken gemaakt.
De dienstverlening aan Ommen wordt gecontinueerd voor onbepaalde tijd.

Wat mag het kosten Bedrijfsvoering

Overzicht van baten en lasten

	2025	2026	2027	2028
Lasten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	1.470.185	1.599.748	1.655.344	1.715.940
Bedrijfsvoering	14.443.223	14.938.755	15.689.083	16.266.965
Totaal programma lasten	15.913.408	16.538.503	17.344.427	17.982.905
Baten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	957.468	987.017	1.018.561	1.058.801
Bedrijfsvoering	674.067	680.669	687.402	692.926
Totaal programma baten	1.631.535	1.667.686	1.705.963	1.751.728
Totaal saldo van baten en lasten	-14.281.873	-14.870.817	-15.638.464	-16.231.177
Mutaties reserves	-1.538.442	-356.962	-532.071	-698.826
Geraamd resultaat	-15.820.315	-15.227.779	-16.170.535	-16.930.003

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Via onderstaande link vindt u de beleidsindicatoren:
www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording
Een aantal (BBV-)verplichte beleidsindicatoren worden niet weergegeven op de site 'waar staat je gemeente'. Deze worden hieronder vermeld.

Indicator	2025
Formatie in fte per 1000 inwoners	7,80
Bezetting in fte per 1000 inwoners	7,64
Apparaatskosten per inwoner	€ 908,60
Externe inhuur: totale kosten inhuur	3.701.415
Externe inhuur: percentage van totale loonsom	11,50%
Overhead: totaalbedrag	8.321.887
Overhead: % totaal lasten (excl. reserves)	6,99%

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Door weerstandsvermogen en risicobeheersing te schetsen, alsmede kengetallen over financiële weerbaarheid en wendbaarheid gepresenteerd.
De coronapandemie en de oorlog in Oekraïne hebben de afgelopen jaren laten zien dat er snel ernstige verstoringen kunnen optreden, op grote schaal en met een forse impact, voor vrijwel iedereen. De gevolgen ervan hebben we ook ervaren als gemeente.
Ook de nabije toekomst is onzeker. De oorlog, de opgaven vanuit het Rijk, het naderende ‘ravijnjaar 2026’, krapte op de arbeidsmarkt, opgelopen rente vormen risico’s op korte / middellange termijn. Dit vraagt om continue bewustwording, om monitoren en acteren en dat is wat we doen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Risicobeheersing is het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico’s. Een risico is een onzekere gebeurtenis met – beleidsmatige en/of financiële – gevolgen. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico’s. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico’s op te vangen zonder dat beleid en uitvoering in gevaar komen. Weerstandsvermogen is de beschikbare gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.
De beschikbare weerstandscapaciteit is samengevat in de volgende tabel. Ultimo 2025 bedraagt de geraamde weerstandscapaciteit € 14.409.647.

Tabel weerstandsvermogen

Omschrijving	Stand 31-12-2023 rekening	Stand 31-12-2024 begroot	Stand 31-12-2025 begroot
Algemene Risico Reserve	€ 9.647.608	€ 8.511.808	€ 6.686.308
Reserve minimabeleid	€ 146.103	€ 146.103	€ 146.103
Reserve Sociaal Domein	€ 6.940.836	€ 6.775.651	€ 6.734.011
Reserve risico's grondbedrijf	€ 843.225	€ 843.225	€ 843.225
Totaal	€ 17.577.772	€ 16.276.787	€ 14.409.647

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico’s die worden gelopen. Daarvoor doen we aan risicomanagement. Doelen hiervan zijn het bevorderen van risicobewustzijn en het expliciet maken en beheersen van risico’s. Het is een continu proces gericht op:
• Het identificeren van risico’s: waar lopen we welke risico’s?
• Het classificeren van risico’s: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
• Het treffen van beheersmaatregelen
We doen dit door tweemaal per jaar risicosessies te houden met inhoudelijk en financieel betrokkenen. Daarbij worden risico’s benoemd en per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Zo actualiseren we het overzicht van risico’s, als basis voor beheersmaatregelen, gericht op verminderen van kans op optreden en/of op beperken van gevolgen. Hierbij wordt opgemerkt dat het soms lastig is om de risico’s te kwantificeren.
De belangrijkste risico’s zijn samengevat in de tabel Risico’s en worden toegelicht. Daarmee zijn niet alle risico’s benoemd.
Zo zit de gemeente sterk in de Twenterandse samenleving en heeft veel relaties met bijv. sportverenigingen en culturele organisaties. Het kan gaan om private/maatschappelijke organisaties met een grote betekenis voor de Twenterandse samenleving. Deze kan zo groot zijn dat, wanneer zich bijv. bedrijfsvoering risico’s voordoen bij die organisaties, de gemeente als vangnet kan optreden, bestuurlijk dan wel financieel, afhankelijk van bestuurlijke afweging. Deze scenario’s zijn slecht op voorhand te bepalen omdat de gemeente veelal geen statutaire verantwoordelijkheid draagt. Ook benoemen we dat verenigingen soms een beroep doen op garantstellingen door onze gemeente, ook

dat is een risico. De relatie met genoemde organisaties brengt ook met zich mee dat er risico's zijn van een incident van grensoverschrijdend gedrag en dat kan uitstralen op de gemeente.
Ook zijn er ontwikkelingen van uiteenlopende aard die invloed kunnen hebben. We volstaan met enkele voorbeelden. Energieschaarste kan gevolgen hebben voor de groei ambities van onze gemeente, uitstel van aanpassing N36 kan het vestigingsklimaat beïnvloeden en klimaatverandering kan zich manifesteren in wateroverlast, droogte en/of hitte. Dit zijn ook risico's.
Specifiek noemen we nog een aantal risico's: de omgang met systemen, inkoop, contractbeheer, Kanaal Almelo de Haandrik, grenzen op gebied van nutsvoorzieningen, actiever grondbeleid, het voldoen aan regelgeving en verbouwing en herhuisvesting van gemeentehuis.
De toenemende digitalisering biedt veel voordelen, maar vraagt ook de nodige aanpassingen en inspanningen van medewerkers en burgers. Dit kan leiden tot onjuist gebruik van systemen met mogelijk fouten en/of verspilling als gevolg. En dat kan resulteren in foutieve analyses of informatieverstrekking aan de burger. Daarom werken we voortdurend aan digivaardigheden onder andere t.b.v. informatiebeveiliging en zaakgericht werken. Ook is de werking van koppelingen cruciaal voor de overdracht van data. Waar voorheen keuzes per losse applicatie werden gemaakt (qua systeem, leverancier, kosten) is nu de koers om meer vanuit procesmatig werken en gebruikersgemak te focussen en daarbij op het gebied van architectuur het gehele applicatielandschap te onderzoeken bij vervangingen, waarbij de cloud het nieuwe uitgangspunt is.
Bij inkoop bestaat de kans dat niet alle inkoopbehoeften in beeld zijn dan wel dat hierbij niet de juiste procedure is gevolgd. Risico hiervan kan bijv. zijn dat een marktpartij ontbinding van de overeenkomst vordert op straffe van een dwangsom. Daarnaast is er het risico van onrechtmatig handelen, met als gevolg een jaarrekening zonder goedkeurende rechtmatigheidsverklaring. Het proces inkoop en aanbesteding wordt met het oog hierop continu onder de aandacht gebracht. Verbeteringen worden opgepakt bij de aanpak van het proces inkoop en aanbesteding.
Bij het Kanaal Almelo de Haandrik speelt dat de gemeente mogelijk door eigenaren (deels) aansprakelijk wordt gesteld voor schade aan hun woningen of bedrijfspanden. Of door netwerkbeheerders wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd, omdat de gemeente schade, die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden, wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf aanzienlijke schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten de schaderegeling van de provincie valt en dit vraagt op termijn forse investeringen en mogelijk voor onze rekening. Zo neemt de schade aan de Noorderweg momenteel snel toe en nemen we maatregelen als dat vanuit de verkeersveiligheid noodzakelijk is. Zo zijn we bezig om de meest ernstige verzakkingen in de Noorderweg aan te pakken.
Overigens zien we in het gebied Hammerflier (met een sterk wisselende bodemopbouw) vergelijkbare schades ontstaan aan onze wegen. Ook die wegen vergen t.z.t. een bijzonder aanpak, leidend tot hogere (onderhouds)kosten.
Bij grenzen op gebied van nutsvoorzieningen gaat het om elektriciteit en drinkwater. Voor het gehele grondgebied van gemeente Twenterand geldt de situatie van netcongestie, zowel voor afname als voor invoeding van elektriciteit. Dat betekent dat grootzakelijke klanten in het verzorgingsgebied van elektriciteitsstation Vroomshoop geen nieuwe of zwaardere aansluiting met transportcapaciteit kunnen krijgen. Het risico voor de gemeente ligt er in dat de gronduitgifte van bedrijventerreinen vertraging kan ondervinden.
Voor drinkwater geldt iets vergelijkbaars: Vitens heeft gemeld, dat er niet altijd meer voldoende drinkwater beschikbaar is voor het aansluiten van nieuwe grootverbruikers (industrie/bedrijven/grote uitbreidingswijken met woningen) in Twente. Er wordt gewerkt aan enerzijds uitbreiding van de wincapaciteit en anderzijds aan besparing op het gebruik van drinkwater. In de afgelopen periode zijn al meerdere aanvragen geweigerd. Het risico voor de gemeente ligt ook hier in de uitgifte van bedrijventerreinen en bouwgrond ten behoeve van woningen.

We voeren een actiever grondbeleid. Dit houdt in dat de gemeente actief gronden gaat verwerven. Dit focust zich momenteel op de zoekgebieden in Vriezenveen Noord en Vriezenveen Zuid waar recent al gronden zijn verworven om in de toekomst woningbouw te realiseren. Er bestaat een planologisch risico voor het verkrijgen van de juiste bestemming. De huidige bestemming is agrarisch en moet worden omgezet naar wonen. Deze bestemmingswijziging zorgt ervoor dat de grond ook de waarderingsgrondslag krijgt die behoort bij de bestemming wonen. Momenteel worden er gesprekken gevoerd met de provincie om het programma wonen te mogen ontwikkelen. Daarnaast bestaat er ook het algemene marktrisico dat de vraag naar woningen afneemt. Dit maakt het lastiger om de gronden in de toekomst weer te verkopen. Het marktrisico is gezien de huidige woningnood nog laag, maar moet niet over het hoofd gezien worden. Om op deze mogelijke risico's in te spelen, kan het beste

snel gehandeld worden zolang de markt goed is. Dit zorgt voor meer zekerheid dat de investering terug wordt verdiend.
Zowel nieuwe als wijzigingen in bestaande regelgeving zorgen ervoor dat er telkens nieuwe eisen worden gesteld aan onze dienstverlening en onze werkwijzen. We noemen de Woo (Wet open overheid), de nieuwe Archiefwet en het onderwerp veelschrijvers. Er is het risico dat we niet aan alle eisen voldoen door capaciteitsbeperkingen.
Het nieuw gebouwde Zwembad De Stamper is in 2023 in gebruik genomen. De projectorganisatie is belast met het afwerken en oplossen van de laatste opleverpunten, het afronden van de terreininrichting en het voorbereiden van de ontmanteling van de oude Stamper en het autonoom maken van de sporthal. Vooralsnog is de verwachting is dat het project binnen de daarvoor beschikbare middelen kan worden afgerond. Kanttekening die hierbij moet worden geplaatst is dat de sloop van de oude Stamper en het autonoom maken van de oude Stamper nog moeten worden ingekocht. Hiervoor zijn bedragen gereserveerd, maar die geven nog geen financiële zekerheid vanwege de nog te doorlopen inkooptraject. Ook bestaat er nog een risico dat de SPUK-regeling (BTW) niet geheel wordt toegekend.
De verbouw en herinrichting van het gemeentehuis is een project gericht op drie doelen: verduurzaming van de achtergevel, vervanging en verduurzaming van installaties en creëren van toekomstbestendige inrichting van het pand. Onder dit laatste valt ook de omvorming van het gemeentehuis tot ‘huis van ontmoeting’ waarbij andere organisaties toetreden en delen van het pand huren en waarbij de huuropbrengsten inkomsten vormen voor de exploitatie van het gemeentehuis. Bij een dergelijk groot en complex project spelen doorgaans risico’s, op het gebied van financiën, tijd en kwaliteit en deze zijn hier ook aanwezig. Het inkoop- en aanbestedingsproces wordt in 2024 afgerond en dan ontstaat meer zicht op de financiële gevolgen. Ook vraagt de governance aandacht i.v.m. mogelijke gevolgen voor inkoop en aanbesteding en overige rechtmatigheid.

Tabel risico's

	Tabel Risico's						
		impact				kans	vereist weerstandsvermogen
	Risico's	in euro's	i/s	doel	imago		
1	Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen	1.000.000	s	7	7	50%	1.000.000
2	Huishoudelijke ondersteuning	250.000	s	6	6	50%	250.000
3	Open einde' regelingen	1.750.000	s	7	7	50%	1.750.000
4	Twentse visie op vervoer	200.000	s	7	7	25%	100.000
5	Optreden majeure procesfout of incident	500.000	i	7	9	20%	100.000
6	Samenwerkingsaspecten	500.000	i	5	8	25%	125.000
7	Kwetsbaarheid informatiesystemen	250.000	i	9	8	25%	62.500
8	Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	500.000	i	5	8	35%	175.000
9	Uitvoeringsprogramma VTH	1.000.000	i	3	8	15%	150.000
10	Bodem	400.000	i	3	3	20%	80.000
11	Ruimtelijke ontwikkelingen	500.000	i	3	6	20%	100.000
12	Niet voldoen aan BIO / AVG	250.000	i	4	8	5%	12.500
13	Hack	2.000.000	i	6	10	5%	100.000
14	BBV, gemeentefonds, verdeelmodellen en overige financiële regelgeving	1.500.000	s	2	2	50%	1.500.000
15	Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	500.000	i	2	8	20%	100.000
16	Personeel gerelateerde risico's	1.000.000	i	8	7	75%	750.000
17	Humanitaire ontwikkelingen	500.000	i	8	8	50%	250.000
	Totaal						6.605.000

Weerstandsvermogen is 'impact in euro's' maal 'kans' waarbij structurele risico's dubbel tellen

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen.
De decentralisaties betekenen voor het sociaal domein nog steeds een grote uitdaging. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn te weinig middelen beschikbaar. Daar is een hervormingsagenda voor Jeugd aan gehangen, met een financieel akkoord tussen gemeenten en Rijk waarin zowel bezuinigingen als investeringen staan. Uit de hervormingsagenda volgt dat een verschuiving nodig is van geïndiceerde zorg naar vrij toegankelijke voorzieningen. Het is echter nog niet gezegd dat dit altijd goedkoper is. Ook van alle betrokken zorgaanbieders wordt een transformatie verwacht, bijvoorbeeld meer ambulantisering van hulp en ombouw naar kleinschalige woonvoorzieningen. Deze ombouw naar kleinschaligheid leidt tot hogere kosten. Daarnaast is onzeker of het alle zorgaanbieders voldoende lukt om te transformeren en om tot benodigde samenwerking te komen. We pakken de transformatie zowel lokaal met onze voorveldpartners als regionaal in de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente op. Daarbij merken wij op dat de samenleving niet maakbaar is en externe effecten ook van invloed kunnen zijn.

2. Huishoudelijke ondersteuning.
Per 1 januari 2024 zijn er nieuwe raamovereenkomsten afgesloten voor Huishoudelijke Ondersteuning (HO), een maatwerkvoorziening met een openeinderegeling. Een risico hier is dat er beperkte sturingsmogelijkheden zijn op de instroom, die vooral bepaald wordt door de vergrijzing. Daarnaast

zien we dat de aanzuigende werking van het abonnementstarief en stijgende personeelskosten onvoldoende worden gecompenseerd.
Het abonnementstarief wordt per 2026 omgezet naar een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. De verwachting is echter dat het effect van deze maatregel beperkt zal zijn, gezien het maximum van de eigen bijdrage wordt gesteld op € 275 per maand. De financiële prikkel voor inwoners om zelf ondersteuning te organiseren is laag.
Met de nieuwe raamovereenkomsten hebben we ons gecommitteerd aan het toepassen van een gewijzigd normenkader voor het vaststellen van het aantal minuten HO per week. De financiële effecten van het toepassen van dit normenkader worden nauwlettend gemonitord.

3. ‘Open einde’ regelingen.
Binnen het sociaal domein zijn er verschillende zogenaamde ‘open einde’ regelingen. Dit betekent dat in situaties waarin een aanvraag voor een voorziening niet afgewezen kan worden, de gemeente moet leveren. De hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de gemeente, ook wanneer als gevolg hiervan het beschikbare budget wordt overschreden. Onder- en overschrijdingen worden in eerste instantie vanuit een reserve opgevangen.
Dit risico speelt sterk in het sociaal domein. De beheersing richt zich o.a. op het voorliggend maatschappelijke veld, waar we sturen om inwoners te motiveren meer in de eigen kracht en binnen het voorliggend veld hulp te zoeken. Tenslotte is er in algemene zin binnen het Sociaal Domein sprake van forse stijgingen van de indexatie als gevolg van kostenstijgingen en het moeten hanteren van reële tarieven. Denk hierbij naast de generieke stijgingen bijvoorbeeld aan een toename in de kosten van leerlingenvervoer en hulpmiddelen.

4. Twentse visie op vervoer
In samenwerking met andere Twentse gemeenten is er sinds 2017 gewerkt aan een integrale oplossing voor de toenmalige situatie van verschillende vervoersstromen. Per 1 augustus jl. is overgegaan op het nieuwe contract met een nieuwe vervoerder. Deze overgang vergt aandacht. De kaders/randvoorwaarden van de aanbesteding hebben door een gewijzigde tariefstructuur voor het leerlingenvervoer (omslag van vaste ritprijs naar kilometertarief) in de loop van 2024 financiële impact op de kosten van het (leerlingen)vervoer. Tegelijkertijd blijft er binnen het vervoer sprake van verschillende potentiële risico’s, zoals hoge NEA-indexeringen (o.a. t.g.v. personeelskosten) en open-einden in de regelingen. De beheersmaatregelen zijn beperkt, maar bevatten onder andere Persoonlijke vervoersplannen en actief contractmanagement.

5. Optreden van een majeure procesfout of incident.
Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring. Aanleiding hiervoor kan zijn: een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend; het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik daarvan; het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid, wachtlijsten of gebrek aan kennis bij de medewerkers.
Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan. Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten. Er kan een toename optreden van het aantal ingebrekestellingen en/of bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten. Van belang is dat indien wachttijden oplopen het risico toeneemt, daarom vindt monitoring van wachttijden plaats. Wachttijden in de toegang en in de rest van de keten vragen bijzondere aandacht. Landelijk heeft dit ook aandacht en regionaal wordt dit ook verder opgepakt.
6. Samenwerkingsaspecten.
In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico’s. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, wat tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Er zijn verschillende coalities in Twente wat invloed heeft op slagkracht, duidelijkheid en efficiency, ook richting externe partijen. Voor transformatie van de jeugdzorg is samenwerking tussen de 14 gemeenten nodig, maar ook met de partijen in het gedwongen kader, zorgaanbieders en onderwijs. Deze samenwerking staat onder druk door beperkte capaciteit, beperkende wetgeving en verschillende culturen. Inzake arbeidsmarktkrapte binnen SamenTwente (m.n. OZJT) is er meer risico doordat gekozen is voor ambtelijke dienstverbanden boven externe inhuur. Het risico wordt (pas) geëffectueerd op termijn wanneer personeel gezien werkzaamheden en financiering daar over is. Verder kunnen er bij partijen door fors opgelopen kosten en tekorten op de arbeidsmarkt problemen

ontstaan. Bijv. liquiditeitsproblemen en “niet leveren”. Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen, bijvoorbeeld Early warning. Early warning betreft vroegsignalering bij problemen bij zorgaanbieders. Om problemen voor te zijn wordt er toenemend strakker aan de voorkant gescreend (barrièremodel). Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de beoogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken.
De inkoop 2025 voor jeugd en Wmo zit in een afrondende fase. Nadat bekend is welke zorgaanbieders een raamovereenkomst aangeboden krijgen analyseren we of er een dekkend zorglandschap is. Er bestaat een risico dat deze er niet zal zijn. Hiervoor zijn diverse redenen mogelijk. De personeelstekorten kunnen ook een mogelijk risico zijn voor het tijdig kunnen bieden van zorg en kunnen een negatieve invloed hebben op de dienstverlening. Tenslotte bestaat er in algemene zin een potentieel risico op zorgfraude. In samenwerking met partners zoals het OZJT, RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) en de SRT (Sociale Recherche Twente) worden risico’s op het gebied van zorgfraude teruggebracht. Daarnaast is in de nieuwe inkoop jeugd en Wmo de Bibob-toetst toegepast. Ook wordt door de contractmanagers van gemeente Twenterand aandacht gevraagd tijdens (account)gesprekken met zorgaanbieders voor de managementrapportages, waarbij stil wordt gestaan bij de financiële verantwoording en de accountantsverklaring. Hierbij worden vragen gesteld over doel- en rechtmatigheid van de ingezette ondersteuning en wordt bij (potentiële) onregelmatigheden (denk bijv. aan een hoge verzilveringsgraad) hier nader op doorgevraagd.

7. Kwetsbaarheid informatiesystemen
Informatiesystemen binnen het sociaal domein hebben in de afgelopen jaren, gelet op diverse ontwikkelingen zoals vluchtelingen en ontheemden Oekräine een steeds belangrijkere positie ingenomen. Daarmee neemt de afhankelijkheid van de informatiesystemen in het sociaal domein ook toe. Op het gebied van continuïteit zijn er risico’s van uitval met stagnerende dienstverlening, niet tijdige betalingen met extra inzet/ bypasses als gevolg. De komende periode zullen er ook weer diverse ontwikkelingen gaan spelen m.b.t. IT in het sociaal domein. Denk aan de uitrol van iParticipatie voor de dienstverlening aanvragen levensonderhoud, Surepay en de implementatie van een nieuw zorg-veiligheidssysteem (i.v.m. uitkomst regionale aanbesteding).

8. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.
Verschillende soorten risico’s kunnen zich voordoen. Die zijn gerelateerd aan:
• De bouwkundige staat;
• De exploitatie van gebouwen;
• De leegstand van gebouwen.
Gemeentelijk vastgoed is vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Ook is er maatschappelijk vastgoed, in eigendom en/of in gebruik bij maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en stichtingen. Wanneer er zich (financiële) problemen voordoen, zal de gemeente al snel worden aangesproken.
We benoemen het risico dat niet wordt voldaan aan de Wet Markt en Overheid, bijv. wanneer geen kostendekkende huur in rekening wordt gebracht. Een ander risico is dat er onvoldoende scherp zicht is op gemeentelijke eigendommen, waardoor zich verrassingen kunnen voordoen in de zin van niet voorziene onderhoudsinspanningen.
Als Twenterand zien we grote maatschappelijke opgaven op ons afkomen, zoals de energietransitie en de klimaatadaptatie met bijv. de uitdaging om het (gemeentelijk) vastgoed te verduurzamen. Verder is het nodig in beeld te krijgen welk vastgoed de gemeente wil (blijven) inzetten voor de realisatie van doelen en het werken aan maatschappelijke opgaven. Daarnaast kan de financiële situatie aanleiding zijn om het in bezit hebben van een deel van het vastgoed te heroverwegen.
Vastgoed in gemeentelijk eigendom draagt bij aan de maatschappelijke doelen van de gemeente Twenterand. Leegstaand vastgoed zonder bijdrage aan de maatschappelijke doelen wordt afgestoten, in beginsel door verkoop. In 2019 is het beleidskader voor gemeentelijk vastgoed Twenterand vastgesteld, naar verwachting komt er in 2024 een nieuwe visie vastgoed. De bouwkundige staat en de staat van onderhoud wordt 3-jaarlijks door een deskundig bureau geïnspecteerd en verwerkt in een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Hiermee wordt dit risico afgedekt.

9. Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving).
Het niet (kunnen) voldoen aan wettelijke kwaliteitscriteria (kennis, controles en frequenties) in relatie tot het uitvoeringsprogramma voor alle VTH-producten (bouw, milieu, afwijkend gebruik etc.) bevat

risico's t.a.v. veiligheid, gezondheid en de leefbaarheid van de fysieke leefomgeving, omdat normconform gedrag niet of verminderd wordt getoetst. Noodzakelijk herstel en sanctioneren blijven dan uit. Dit kan resulteren in ongewenste maatschappelijke, juridische en economische effecten. Denk aan toename van illegale bouwwerken, illegaal gebruik van gronden en objecten, toenemende ergernissen bij inwoners, toename van Woo verzoeken en mogelijke ingebrekestellingen bij het niet tijdig nemen van juridische besluiten, waardoor we dwangsommen verschuldigd zijn.
Om de risico's in 2024 zo beheersbaar mogelijk te maken, moet er balans zijn tussen beschikbare capaciteit en de werkvoorraad. Onvoldoende ingevulde capaciteit betekent capaciteit inhuren of uitbesteden van dossiers. Echter, de knelpunten van te weinig en onvoldoende gekwalificeerd personeel zijn dusdanig groot, dat de taken in de meeste gevallen weliswaar adequaat kunnen worden uitgevoerd, maar dat wellicht niet alle risico's beheersbaar blijken te zijn. Dat zou ervoor kunnen zorgen dat het een aantal doelstellingen uit het programma Ruimte en het VTH-beleid vertraagt en dat de dienstverlening en de kwaliteit van producten onvoldoende gewaarborgd kan worden. Om die reden is een kritisch blik naar de lokale en regionale ambities en het stellen van prioriteiten of het opschalen van de capaciteit nodig.

10. Bodem.
Onder de Omgevingswet zijn de bodemtaken van de Provincie overgegaan naar de gemeente. Alle uitvoerende, aan milieubelastende activiteiten gebonden, milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de adviestaak voor bodem worden uitgevoerd door de ODT. Vanaf maart 2024 wordt gewerkt met het digitale bodemsysteem Nazca. Dit systeem vervangt Squit XO. In dit systeem worden bodemonderzoeken, verontreinigingen en gesaneerde locaties opgenomen.
Met betrekking tot de aanwezigheid van asbest in de bodem is projectbureau Bodem Asbest Sanering (BAS) opgericht. BAS voert volgens het Vrijwillig Programma Asbestbodemsanering projectmatig onderzoek en saneringen uit. Het vastgestelde programma loopt van 2024-2030. Voor de gemeente zijn hieraan geen kosten verbonden, alleen herinrichtingskosten van een perceel zijn voor rekening van de eigenaar van het perceel.
Specifiek voor het onderwerp PFAS is via de Provincie historisch onderzoek uitgevoerd naar mogelijke verontreinigingen binnen de gemeente. Eventuele bronnen worden op basis van risico nader onderzocht. Voor Twenterand zijn er momenteel geen gevolgen en is uit onderzoek naar voren gekomen dat er geen groot risico bestaat.
Visie op bodem en grond is verantwoordelijkheid van gemeente en ontbreekt, evenals aanpak voor bijv. bodemdalingen..
11. Ruimtelijke ontwikkelingen – Invoering Omgevingswet (Ow) en Wet Kwaliteitsborging Bouw.
De (nieuwe) Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden en brengt risico's met zich mee, zoals digitaliseringsproblemen (functioneel of financieel) en tekortschietend omgevingsinstrumentarium (omgevingsplan / omgevingsvisie). De wettelijke grondslag wijzigt dusdanig dat we onze bedrijfsprocessen ingrijpend hebben moeten aanpassen. Landelijk heeft dat inmiddels voor problemen gezorgd (na meerdere keren uitstel van invoering van de wet), waardoor we niet tot weinig mogelijkheden hebben gehad om te oefenen en te checken of alles gereed is. Bovendien hebben de processen de komende periode voortdurend fijn afstemming nodig als ook de rollen van de medewerkers. Daarnaast moeten de komende periode nieuwe kengetallen per product ontstaan om correct op productniveau te kunnen monitoren en de capaciteit op efficiënte wijze te verdelen. De uitdagingen zijn groot omdat capaciteit en werkvoorraad niet in balans zijn en er te weinig tijd rest om de kennis op peil te houden. Dat knaagt aan de wettelijke kwaliteitseisen en dus aan de dienstverlening. Op 1 januari 2024 is ook de Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB) in werking getreden. Met de WKB zijn taken van gemeenten overgedragen aan externe marktpartijen. Welke risico's deze overdracht met zich meebrengt in het geval van calamiteiten en bij verantwoordelijkheidsvraagstukken is nog onduidelijk, maar zijn wel aanwezig. Deze risico's zijn op dit moment niet goed in te schatten met dien verstande dat het toezicht op de bouwactiviteiten naar verwachting zal verminderen en op de ruimtelijke activiteit zal toenemen.
De Omgevingswet en de WKB vragen ook een aanpassing van de leges. In monitoren we de opbrengsten in hoeverre deze overeenkomen met de begrote opbrengsten en welke aanpassingen dit vraagt naar de toekomst.
Tenslotte is het goed aan te geven dat de woningbouwambities van Twenterand substantieel zijn en een lange periode vergen. Dat maakt dat het voortvarend oppakken ervan ook risico's met zich meebrengt.

12. Niet voldoen aan BIO/ AVG en Wpg

Dit risico bestaat eruit dat niet wordt voldaan aan vereisten uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheden (BIO), de Europese privacyregels o.g.v. de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) niet worden nageleefd en de verplichtingen die voorvloeien uit de Wet politiegegevens (Wpg) niet worden opgevolgd. We voldoen aan de minimum vereisten vanuit de BIO en AVG. Voor de Wpg geldt dit nog niet. Er is een verbeterplan, waarin per kwartaal de opvolging van de aanbevelingen wordt gemonitord met als doel om alsnog te voldoen aan de normen uit de Wpg. De beheersing van dit risico bestaat uit periodiek evalueren en acteren op de uitkomsten hiervan. Vanwege de cruciale rol die bewustzijn hier speelt wordt hieraan voortdurend aandacht besteed. I.p.v. een cyberverzekering heeft Twenterand gekozen voor een Incident Respons Retainer contract die veel servicecomponenten bevat bij NFIR. Dit is een partij die ook proactief meekijkt hoe we onze omgeving in moeten richten om risico's proactief te voorkomen. Het doel van het IR Retainer contract is om de organisatie zo snel en efficiënt mogelijk bij te staan in het geval van een cyberincident. Het contract biedt geen financiële schadevergoeding. In het algemeen is preventie de beste verzekering dat er niets misgaat.

13. Hack
Dit is het risico dat onbevoegden zoals bijv. criminelen toegang krijgen tot (delen van) onze systemen waardoor systemen niet meer werken, bijvoorbeeld door data te versleutelen. Ondanks alle beveiligingsmaatregelen (zie ook risico 13) kan dit niet worden uitgesloten.

14. BBV, gemeentefonds, verdeelmodellen en overige financiële regelgeving.
Het grootste risico hier blijft de onzekerheid als gevolg van de onvoorspelbaarheid van het rijksbeleid. Dat manifesteert zich in onzekerheid over de continuïteit van onze doelrealisatie en dienstverlening en het vormt een risico voor een solide financieel beleid.
In algemene zin blijft de financiële doorwerking van modellen voor Twenterand vaak niet op maat en ervaren wij ons als nadeelgemeente. Inzake beheersing hierover het volgende: aan de voorkant (inzet VNG-commissie, lobby, internetconsultaties) en wanneer zich dit gaat voordoen: integraal advies n.a.v. calculaties financiën. Voor het sociaal domein zijn er bijvoorbeeld rond de hervormingsagenda en het afschaffen van het abonnementstarief zorgen over de financiële doorwerking.
Per 2023 is een nieuw verdeelmodel voor de herverdeling van het gemeentefonds ingevoerd. Twenterand was hierin een nadeelgemeente. Fondsbeheerders hebben destijds besloten tot een ingroeipad, hiermee werd ons nadeel afgetopt, omdat de effecten van de herverdeling niet altijd goed uitlegbaar bleken. Momenteel lopen die onderzoeken nog steeds. Het risico bestaat dat na afronding van de onderzoeken de bijdrage uit het gemeentefonds voor Twenterand nog lager uitpakt dan we nu voorzien.

15. Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen.
Er is en wordt veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Toch blijkt het op orde krijgen en houden van informatiebeheer dat voldoet aan alle relevante wettelijke eisen (o.a. Archiefwet) een grote uitdaging. Daarom blijft de kans bestaan dat er nog iets opduikt wat gevolgen kan hebben.

16. Personeel gerelateerde risico’s.
Twenterand beschikt over een krap personeelsbestand voor de uitvoering van alle taken. In dit verband speelt een aantal risico’s. Er komen regelmatig opgaven/taken bij zonder dat de daarvoor benodigde middelen in voldoende mate beschikbaar worden gesteld. Daarbij vragen verantwoordingstaken en audits steeds meer tijd wat de disbalans groter maakt. Naast hogere uitstroom door vrijwillig ontslag zullen de komende 10 jaar ruim 70 medewerkers uitstromen i.v.m. pensionering. De krappe arbeidsmarkt maakt het lastig(er) om snel voldoende gekwalificeerde nieuwe medewerkers aan te trekken. Enerzijds kan dit leiden tot instroom van medewerkers die nog niet beschikken over de ervaring en vakvolwassenheid die nodig is, waardoor er extra tijd nodig is voor opleiding en de inzet minder productief. Ook leidt een stagnerende adequate invulling van reguliere en tijdelijke functies tot hogere werkdruk en meer verloop en hogere kosten wanneer overgegaan wordt tot inhuur. Op de inhuurmarkt is eveneens sprake van krapte voor een aantal cruciale functies. Dit geheel kan leiden tot spanning tussen beschikbare en benodigde formatie/inzet, achterblijvende realisatie van beleid en doelen, kortom tot gevolgen voor onze dienstverlening.
Het functiehuis kan een risico vormen, met een slechtere concurrentiepositie met verdere uitstroom tot gevolg. Qua beheersing kan gedacht worden aan aanpassingen in de arbeidsmarktbenadering en van het arbeidsvoorwaardenbeleid.
Het afscheid nemen van personeel kan aanleiding zijn tot het sluiten van zogenaamde

vaststellingsovereenkomsten met financiële verplichtingen. De reorganisatie en de organisatieontwikkeling, waarbij ook inspelen op achterstallig onderhoud (scholing, gesprekscyclus, dossiervorming) aan de orde is, vragen veel inzet op gebied van P&O. Het hiervoor onvoldoende ruimte vrij spelen is eveneens een risico.

17. Humanitaire ontwikkelingen.
De inval in Oekraïne door Rusland heeft grote impact. Naast economische gevolgen zijn er ook humanitaire gevolgen waarbij een groot beroep wordt gedaan op ons gemeentelijk en maatschappelijk vermogen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, voor een periode van ongewisse duur. Op grond van bestaande regelgeving is het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de kosten die dit voor gemeenten met zich meebrengt. De financieringsregeling, die van toepassing is tot 31 december 2024, is kostendekkend en de aanname is dat dit ook zo blijft wanneer de huidige status van deze groep vluchtelingen wijzigt. Gemeenten moeten vanaf verantwoording afleggen over de werkelijk gemaakte kosten die uitgegeven zijn aan de opvang van ontheemden Oekraïne. Hoe dit vanaf 2025 geregeld gaat worden is nog niet bekend.
Inmiddels heeft het Rijk de Spreidingswet vastgesteld met als doel een evenwichtig opvang van asielzoekers over Nederland te realiseren. Dat deze wet risico's met zich kan meebrengen voor onze interne bedrijfsvoering (capaciteit) en voor aanpalende terreinen als wonen, ruimte, zorg, welzijn, ontspanning, etc. is niet geheel ondenkbaar. De uitvoering van deze wet is momenteel landelijk en lokaal onderwerp van discussie.
Daarnaast is sprake van een verhoging van de taakstelling vanuit het rijk tot huisvesting van het aantal statushouders Dat laatste tekent zich al concreet af en daarbij gaat het om een lichte stijging ten opzichte voorgaande jaren. Daarbij hebben we bovendien te maken met een achterstand in de te realiseren taakstelling. Inmiddels heeft het nieuwe kabinet de plannen bekend gemaakt dat statushouders geen voorrang meer krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning. Dit zal effect hebben op de uitvoering van ons beleid.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt € 6.605.000 en de beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 14.409.647. De dekkingsratio bedraagt hiermee 2,2 en ligt ver boven de norm van 1. Dit geeft een positief beeld, maar moet worden beschouwd in de context van de financiële problematiek die op gemeenten afkomt. Dan denken we bijvoorbeeld aan alle complexe taken die naar gemeenten toekomen en de naderende ravijnjaren.

Kengetallen

M.i.v. 2016 is een aantal kengetallen voorgeschreven om de inzichtelijkheid en de transparantie van de jaarstukken te vergroten. Deze kengetallen beogen inzicht te geven in hoe solide de financiële positie van de gemeente is.
De kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en worden onderstaand toegelicht en geduid. Bij de duiding wordt gebruik gemaakt van het GTK 2020 (Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader), opgesteld door de twaalf provincies.
De kengetallen zijn weergegeven in bijgaande tabel.
Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen
De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Bij de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen gaat het om schulden exclusief doorgeleende gelden (aan bijv. een woningbouwcorporatie die jaarlijks aflost). De netto schuldquote bedraagt 35,67% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van (de signaleringswaarden van) het GTK 2020.
Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen weer als percentage van het totale vermogen en hierbij geldt hoe hoger dit percentage, hoe beter de gemeente in staat is haar verplichtingen op de lange termijn te voldoen. De solvabiliteitsratio bedraagt 41,07% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2020.
Grondexploitatie
Grondexploitatie geeft de grondpositie (waarde van de grond) weer als percentage van de totale geraamde baten. Voor deze ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie bedraagt 9,73% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van het GTK 2020.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is. Het beeld van deze structurele exploitatieruimte is voor 2024 1,56% en daarmee valt Twenterand in de minst risicovolle categorie, op basis van het GTK 2020.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de van de woonlasten van een gezin weer als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Dit percentage bedraagt 98,35% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2020.

	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote	21,24%	45,75%	35,67%	45,12%	43,99%	40,19%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	11,11%	32,31%	24,07%	33,22%	32,27%	29,20%
Solvabiliteitsratio	46,79%	37,54%	41,07%	37,61%	37,78%	38,41%
Structurele exploitatieruimte	2,10%	1,73%	1,56%	-2,30%	-3,80%	-4,06%
Grondexploitatie	0,65%	2,82%	9,73%	14,83%	20,09%	18,98%
Belastingcapaciteit	103,97%	102,22%	98,35%	98,56%	98,80%	99,10%

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk kapitaal en verdienen daarom zorgvuldig beheer. De kwaliteit en het onderhoud van deze goederen bepalen het serviceniveau voor de inwoners en beïnvloeden de jaarlijkse kosten. Het is daarom essentieel dat openbare voorzieningen en gebouwen goed onderhouden worden en dat er heldere onderhoudsplannen zijn.
Beleid
De kapitaalgoederen van de gemeente omvatten diverse onderdelen zoals groenvoorzieningen, speelplekken, gebouwen, wegen en riolering. Voor al deze onderdelen wordt de onderhoudsbehoefte vastgesteld op basis van beheerssystemen die door de gemeenteraad zijn goedgekeurd. Medewerkers brengen waar nodig, op basis van visuele inspecties, aanpassingen aan in deze planningen.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen / verharding	Areaal
Lengte wegen	436 km
Oppervlakte verharding	237 ha

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald op basis van de kwaliteit. In 2023 is een nieuw beheerplan vastgesteld voor Wegen.
De benodigde onderhoudsmaatregelen zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden alle verhardingen zoals rijbanen, trottoirs, fietspaden en parkeerplaatsen verstaan.
De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.
Afgevlakte planning:
De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in één jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.
Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.
Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering. waardoor de kosten van herstel fors toenemen.
In de post onderhoud wegen worden ook de aanleg en het onderhoud van grasbetonstenen en bermbeton meegenomen. Indien er budget beschikbaar komt voor het verbeteren van landbouwroutes zullen deze worden uitgevoerd in bermbeton.

Financieel overzicht: Wegen

Omschrijving	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Onderhoud	1.125.873	1.153.162	1.198.042	1.225.003	1.249.502	1.278.240
Afschrijvingen	255.912	498.613	335.866	503.683	517.348	530.862
Totaal	1.381.784	1.651.775	1.533.908	1.728.686	1.766.850	1.809.102

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt de jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

Openbare Verlichting	Areaal
Lichtmasten/armaturen	7.320 stuks

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen voor vervanging van lichtmasten en armaturen. Daarbij wordt niet uitgegaan van de theoretische afschrijving van respectievelijk 40 en 20 jaren, maar van de daadwerkelijke onderhoudstoestand. In het beleidsplan 'Zo verlichten wij in Overijssel - Twenterand 2024-2034' , dat eind 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld, is ook beoordeeld of de beschikbare financiële middelen in de pas lopen met de kosten voor onderhoud en vervanging.

Financieel overzicht: Openbare verlichting

Omschrijving	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Onderhoud	104.212	101.146	109.824	112.021	114.261	116.889
Afschrijvingen	63.600	79.436	93.715	100.917	108.053	115.122
Totaal	167.813	180.582	203.539	212.938	222.314	232.011

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt driejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en zesjaarlijks van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea). Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld. In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten. De gemeente heeft de volgende aantallen accommodaties/gebouwen en civieltechnische kunstwerken in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal
aantal accommodaties/gebouwen	52
Civieltechnische kunstwerken	Areaal
aantal kunstwerken	57

Financieel overzicht: Gebouwen

Omschrijving	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Onderhoud	410.416	315.765	541.410	407.904	414.402	421.824
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	305.019	1.332.345	809.630	743.061	540.510	466.929
Kapitaallasten	1.028.381	1.847.126	1.479.329	1.484.584	1.774.593	1.675.380
Totaal	1.743.816	3.495.236	2.830.369	2.635.549	2.729.505	2.564.133

Financieel overzicht: Bruggen en kunstwerken

Omschrijving	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Onderhoud	3.496	18.254	18.711	19.085	19.466	19.914
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	134.786	86.132	64.881	63.627	46.234	64.457
Afschrijvingen	14.779	14.663	14.547	14.431	14.316	14.200
Totaal	153.061	119.049	98.139	97.143	80.016	98.571

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard is in 2023 een beheerplan opgesteld voor Groen . Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Sweco zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (wijziging regelgeving, verbod op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen, areaaluitbreiding en prijsindexatie). Geprobeerd wordt de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven. Daarbij kan het voorkomen, dat die onderhoudsniveaus niet in de volle breedte worden gehaald b.v. in een warm en nat jaar. Mutaties in het areaal worden op structurele wijze bijgehouden en verwerkt.
Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen	Areaal
Bomen	25.271 stuks
Hagen	16,5 km
Oppervlakte openbaar groen	156 ha

Financieel overzicht: Openbaar groen

Omschrijving	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Onderhoud	1.775.793	1.772.262	1.838.680	1.874.122	1.914.739	1.972.606
Afschrijvingen	2.074	19.251	2.035	16.191	28.190	42.777
Totaal	1.777.867	1.791.513	1.840.715	1.890.313	1.942.929	2.015.383

Grondwater

Het hoge grondwaterbeheer is opgenomen in Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan, dat eind 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Voor zover bekend zijn binnen de gemeentegrenzen geen gebieden met grote problemen. Mochten zich toch problemen voor doen, dan zijn gelden beschikbaar binnen het product Riolering om de oorzaak van de problemen te onderzoeken en zo nodig maatregelen te treffen.

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
Vrij verval riolering	231 km

(mini)gemalen	760 stuks

In december 2023 is een nieuw Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2024-2028 vastgesteld en is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de komende planperiode van 5 jaar. In de eerste 5 jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten bepaald. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GWR 2024-2028 is verder ingespeeld op klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie houdt in dat we de meest nadelige effecten van klimaatverandering willen verminderen. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar uit modelberekeningen is gebleken, dat daar bij extremere hoeveelheden neerslag problemen kunnen optreden. De gemeente Twenterand gaat in deze GWR-periode verder met risico gestuurd rioolbeheer. Door verbetering van methodieken kunnen wij nauwkeuriger bepalen hoe lang een riool meegaat en wat de gevolgen van bepaalde schades zijn. Door risico gestuurd rioolbeheer blijven de kosten maatschappelijk aanvaardbaar. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GWR als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van enkele overstorten en gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Sweco.

Financieel overzicht: Riolering

Omschrijving	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Onderhoud	192.626	323.000	331.075	337.697	344.451	315.444
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	2.235	1.100	1.150	5.278	320	320
Afschrijvingen	558.854	746.556	635.365	928.862	1.043.598	1.105.559
Totaal	753.715	1.070.656	967.590	1.271.837	1.388.369	1.421.323

Kaderplan speelruimte

Voor het kaderplan speelruimte (door de Raad vastgesteld in 2018) is jaarlijks gemiddeld € 76.000,- nodig. Dit is meegenomen in de begroting 2020 en verder. Alle centrale plekken en steunplekken blijven hiermee ingericht.

Speeltoestellen	Areaal
Aantal speeltoestellen	569 stuks

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen hebben blijvend aandacht nodig in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Paragraaf Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:
A. de kasgeldlimiet;
B. de renterisiconorm;
C. een overzicht van verstrekte geldleningen.

Paragraaf financiering

Algemene ontwikkelingen
De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt wat de beleidsvoornemens zijn ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.
Om volledig te voldoen aan de wetgeving op het gebied van treasury heeft de gemeente Twenterand een treasurystatuut. In dit treasurystatuut zijn de uitgangspunten, de doelstellingen, de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief het toezicht op de uitvoering van de treasury) voor de treasuryfunctie vastgelegd. De wet FIDO definieert treasury als volgt: “het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s”.
Treasurybeleid
De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico’s.
Renterisico’s
Een hoofddoel van treasury is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden.
Met het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continue geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico, eventueel ondersteund door een liquiditeitsprognose.
Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte-termijnfinancieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen.
Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt voor het gehele begrotingsjaar aangehouden de omvang van de jaarbegroting per 1 januari van het betreffende jaar. Op grond hiervan is de door het rijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet voor 2025 vastgesteld op 8,5% van € 121.845.436 = € 10.356.862. Dit betekent dat de gemeente Twenterand door het jaar heen tot het hierboven berekende bedrag met kort geld mag financieren (ook investeringen). Wanneer de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, moeten langlopende leningen (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar) aangetrokken worden. Tot maximaal het bedrag van de kasgeldlimiet loopt de gemeente renterisico, gebaseerd op leningen met een termijn van korter dan een jaar.
Met betrekking tot gelden in rekening-courant/kort geld loopt er met onze huisbankier een overeenkomst waarin is afgesproken dat deze dagelijks de saldi in rekening-courant in daggeld uitzet of aanvult. Daarnaast wordt, indien noodzakelijk, kasgeld aangetrokken c.q. gelden via schatkistbankieren weggezet voor periodes variërende van 1 week tot 1 jaar afhankelijk van geldbehoefte en mogelijkheden op de geldmarkt.

Renterisiconorm
In de wet FIDO is door het rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze

renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.
Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande leningen te voldoen. Renteaanpassing doet zich voor wanneer de geldgever het rentepercentage van een lening gedurende de looptijd herziet.
De doelstelling van de renterisiconorm is in feite dat bij een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig deel van de leningenportefeuille geherfinancierd hoeft te worden, het renterisico op de vaste schuld over de jaren gespreid wordt. De renterisiconorm is door het rijk vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2025 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:
Begrotingstotaal 2025: € 121.845.436
Renterisiconorm voor 2025 bedraagt 20% = € 24.369.087
Onderstaand de berekening van het renterisico op de vaste schulden voor het jaar 2025:

1.	Begrotingstotaal	€ 121.845.436
2.	Wettelijk percentage	20%
3.	Renterisiconorm (1x2)	€ 24.369.087
4.	Renteherzieningen	€ 0
5.	Aflossingen	€ 3.546.039
6.	Bedrag van renterisico (4+5)	€ 3.546.039
7.	Ruimte onder renterisiconorm	€ 20.823.048

Rentetoerekening en kredietrisico's

Rentetoerekening
Rente wordt op basis van het rente-omslagpercentage doorberekend aan de taakvelden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat voor het grondbedrijf een ander percentage wordt berekend op de in het BBV voorgeschreven wijze. De rente wordt samen met de afschrijvingslasten middels de kapitaallasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente toegerekend.
Kredietrisico’s
Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente.

Omschrijving	**Leningbedrag per 1-1-2025**
Lening Zonnepark BV	4.733.333
Lening Activiteitencentrum	3.973.855
BAGL GR Vechtdal	932.591
Lening Den Ham FC Twente Madness	5.070
Lening Triangel	154.941
Startersleningen	672.563
Hypotheekverstrekkingen ambtenaren	2.083.564
Lening korfbalvereniging TOP	8.750
Lening St.Kulturhus De Klaampe	51.750
Lening IKB/Stadsbank	52.622
Duurzaamheidsleningen	3.055
Achtergestelde lening het Punt	25.067
Lening de Groene Jager	22.217
Lening Enexis Tranche B	142.372
Totaal	**€ 12.861.750**

Financieringspositie en -behoefte

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de

leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zullen per begin 2025 naar verwachting als volgt gefinancierd zijn:

Boekwaarde vaste activa		€ 99.471.396
Vaste financieringsmiddelen		
Reserves	€ 54.442.117	
Voorzieningen	€ 17.668.044	
Langlopende leningen	€ 32.461.869	
Totaal financieringsmiddelen		€ 104.572.031
Gefinancierd met vlottende middelen		**€ 0**

Mutaties leningenportefeuille

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille (exclusief leningen ten behoeve van woningbouw) voor het begrotingsjaar 2025 weergegeven:

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem.rente
Stand per 1 januari 2025	**€ 32.461.869**	1,129%	
Nieuwe leningen	€ 0		
Reguliere aflossingen	€ 3.546.039		-0,138%
Vervroegde aflossingen	€ 0		
Stand per 31 december 2025	**€ 28.915.830**	1,268%	

Renteverwachting

Voor het begrotingsjaar 2025 is rekening gehouden met de volgende percentages:
Voor aan te trekken kort geld 0,5%
Voor aan te trekken lang geld (met looptijd van 10 jaar) 3%
De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Het (rente)omslagpercentage dat gehanteerd wordt in deze begroting is 1%.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering omvat het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies. Het betreft Personeel en Organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursadvies en -ondersteuning van B&W, Planning & Control, Financiën , Informatisering & Automatisering, Bodediensten en Bestuurlijk Juridische zaken.

Communicatie en participatie

Op het gebied van inwonersparticipatie wordt de functie adviseur inwonersbetrokkenheid tijdelijk, voor de duur van 1 jaar, ingevuld. Binnen dat jaar zal vanuit deze functie ook worden zorggedragen voor een evaluatie. De uitkomsten daarvan zullen naar verwachting in 2025 resulteren in een beeld van de structurele behoefte en hoe deze rol het beste kan worden vormgegeven.

I&A

We noemen hier vijf aandachtspunten, zoals bij de kadernota 2025 al op de agenda.
Pilot DGW
In 2025 start een driejarige pilot DGW (datagedreven werken) gericht op het verhogen van de kwaliteit van de registratie en gebruikte data in onze gemeentelijke applicaties. Dit zal een positief effect hebben op onze besluitvorming door deze mede te baseren op inzichten verkregen uit deze kwalitatief betere en betrouwbare data. Twenterand heeft de eerste stappen gezet – in het sociaal domein – en uit de raadsinformatiebijeenkomst van 29 januari 2024 is gebleken dat het ook voor andere domeinen als toegevoegde waarde wordt gezien. De pilot bestaat uit drie fasen:
standaardiseren, verdiepen en verbreden.
E-depot
E-depot staat voor een digitale voorziening voor het bewaren en beschikbaar stellen van wettelijk blijvend te bewaren informatie. Samen met een 7-tal andere Twentse gemeenten is gekozen voor een e-depot van een ervaren provinciale archiefinstelling, vooralsnog voor een proefperiode van 2 jaar, waarna een definitief besluit valt.
Corsa
Corsa is een zogenaamd DMS (document management systeem), een digitaal systeem voor het archiefwaardig (duurzaam en toegankelijk) opslaan en bewaren van digitale stukken. Twenterand werkt inmiddels met Djuma en het overzetten van nog Corsa opgenomen dossiers naar Djuma is het sluitstuk van de overgang naar Djuma. Daarmee geven we invulling aan wet- en regelgeving die ons verplicht deze data te bewaren en te kunnen ontsluiten, tot aan de termijn van archiefvernietiging.
Cloudontwikkelingen
T.a.v. software is ons beleid om noodzakelijke software zoveel als mogelijk in de cloud te hebben om de beheerkosten van software te beperken. Daarnaast spelen factoren als modernisering/bijblijven van de IT-omgeving, beveiliging en continuïteit, flexibiliteit en schaalbaarheid ook een rol. Dit is een voortgaand proces.
Elektronisch ondertekenen
Het digitaliseren van werkprocessen gaat steeds verder en dat geldt ook voor onze communicatie met inwoners en organisaties. Met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv; inwerkingtreding naar verwachting 1 januari 2025) krijgt de burger het recht op digitaal zakendoen met de overheid. Dat vraagt om het elektronisch ondertekenen van documenten.

P&O

Als gevolg van de herinrichting van het gemeentehuis en om in te spelen op de huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt wordt er toenemend plaats- en tijdonafhankelijk (hybride) gewerkt. Hierbij is de werkgever vanuit Arbowetgeving en goed werkgeverschap verplicht zorg te dragen voor een gezonde en ergonomische werkplek thuis. Daarvoor is een regeling opgesteld waarbij medewerkers een maximale vergoeding kunnen ontvangen voor het inrichten van de thuiswerkplek en ICT voorzieningen en die wordt in 2025 verder uitgevoerd.
Bij de behandeling van de kadernota 2025 is een verhoging van het opleidingsbudget geamendeerd, maar indien het volgen van noodzakelijke of dringend gewenste opleidingen toch nodig is en zal leiden tot een overschrijding van het budget komen we hier bij uw raad op terug.

Energie

Elektra en gas zijn opnieuw aanbesteed en de prijzen bevinden zich op substantieel hoger niveau dan in 2021 toen voor het laatst is 'geclickt'. Clicken houdt in dat een deel van het volume wordt vastgezet/ingekocht op een moment dat dit op grond van het koersverloop van de prijs gunstig wordt geacht. Ook bijkomende kosten zoals bijv. netwerkkosten stijgen sterk. Verder is BTW deels niet meer compensabel. Voor de begroting 2025 ramen wij een verhoging van € 250.000 per jaar.

Verbouw en herinrichting gemeentehuis

In 2025 gaan we verder met de verbouw en herinrichting van het gemeentehuis. De geraamde opbrengst van verhuur aan derden is hierop aangepast.

Organisatieontwikkeling

In de huidige fase van de organisatieontwikkeling staat het verder inrichten en door ontwikkelen van de organisatie, de teams en onze professionals centraal. Vanuit continu experimenteren, optimaliseren, leren en verbeteren werken we aan een goede dienstverlening.
Een goed georganiseerde gemeentelijke dienstverlening zorgt ervoor dat inwoners sneller en gemakkelijker toegang hebben tot de diensten die zij nodig hebben. Een wendbare dienstverlening vergemakkelijkt ook de interactie tussen gemeenten en hun inwoners. Dit kan leiden tot een grotere betrokkenheid, waarbij we beter in staat zijn onze dienstverlening aan te passen aan de behoeften van onze inwoners, zelfs in uitdagende tijden.
Een wendbare organisatie begint met de basis op orde
De huidige organisatieontwikkeling geeft invulling aan de doelstellingen van de houtskoolschets ‘Gemeente Twenterand ontwikkelt door’. Er wordt gewerkt aan een goede dienstverlening, strategische doelen worden geprioriteerd en de sturing en structuur van de organisatie zijn ondersteunend aan de opgaven.

Bestuurlijk juridische zaken

Belangrijke ontwikkeling hier is de Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Voor meer toelichting wordt verwezen naar de (verplichte) paragraaf openbaarheid Woo.

Fraude

Binnen ons risicobeleid gaan we toenemend expliciet aandacht besteden aan frauderisico's en de beheersing daarvan. Op basis van een jaarlijks geactualiseerde frauderisicoanalyse richten we ons op beheersing van dergelijke risico's langs de drie lijnen van de fraudedriehoek: gelegenheid, rationalisatie en druk.

Paragraaf Openbaarheid Woo

Wet open overheid (Woo)

Vanaf 1 mei 2022 geldt de Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie voor iedereen beter toegankelijk wordt, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar is. Deze wet geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie en verplicht overheden om meer publieke informatie actief openbaar te maken. Voor het publiceren de verschillende wettelijke verplichte informatiecategorieën geldt een fasering van enkele jaren. Voor de eerste vijf categorieën van informatiebronnen geldt vanaf 1 november 2024 een actieve openbaarmakingsplicht. Vanuit het Rijk zijn incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld en uitgangspunt is dat deze toereikend zijn voor een adequate implementatie van deze nieuwe wet.

Actieve openbaarmaking

Voor dit onderwerp zetten wij in op ambitieniveau twee wat inhoudt dat wij de wettelijke fasering volgen en dat bij elke fase de documenten uit de betreffende categorie vanaf de wettelijk verplichte datum actief openbaar worden gemaakt.
Er is een projectorganisatie ingericht die de implementatie van de Woo ter hand heeft genomen. De Woo-coördinator/jurist is de projectleider en ook de Woo-contactpersoon maakt onderdeel uit van de projectgroep. Daarnaast verzorgt de Woo-contactpersoon de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie. Via de teamleiders worden de medewerkers op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom de Woo en wat dit betekent voor het dagelijks werk. Voor dit onderwerp zetten wij in op ambitieniveau twee wat inhoudt dat wij de wettelijke fasering volgen en dat bij elke fase de documenten uit de betreffende categorie vanaf de wettelijk verplichte datum actief openbaar worden gemaakt.
Er is een projectorganisatie ingericht die de implementatie van de Woo ter hand heeft genomen. De Woo-coördinator/jurist is de projectleider en ook de Woo-contactpersoon maakt onderdeel uit van de projectgroep. Daarnaast verzorgt de Woo-contactpersoon de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie. Via de teamleiders worden de medewerkers op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom de Woo en wat dit betekent voor het dagelijks werk.

Passieve openbaarmaking

De Woo-coördinator/jurist is belast met het afdoen van Woo verzoeken. Het afhandelproces van Woo-verzoeken is vastgelegd in het zaaksysteem, waarbij het ook mogelijk is een Woo-verzoek in te dienen via een digitaal formulier. De Woo-verzoeken worden in verband met de korte wettelijke beslistermijn zoveel mogelijk in ambtelijk mandaat afgedaan. Het afhandelen van Woo-verzoeken is met name door het anonimiseren van documenten en het ontdoen van persoonlijke beleidsopvattingen zeer arbeidsintensief.

Verbeteren van de informatiehuishouding

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een verplichting die voortkomt uit de Archiefwet. Vanuit de zorgplicht is dus al (doorlopend) aandacht voor de goede, geordende en toegankelijke staat van de informatie. In het Woo-meerjarenplan van de VNG is vastgelegd aan welke eisen de gemeentelijke informatiehuishouding moet voldoen. Aansluiting wordt gezocht bij de informatie categorieën van de actieve informatieplicht. Per informatiecategorie wordt het op orde brengen van de informatiehuishouding getoetst op een aantal aspecten, zoals een informatiebeheerplan, anonimiseren, het behoud van geanonimiseerde documentversies, de kwaliteit van de zaakdossiers en van de onderliggende processen.

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarstukken aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stem-recht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.
Wat willen we bereiken
Twenterand wil participeren in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, welke de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.
Wat doen we daarvoor
De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de gemeenteraad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.
De verbonden partijen van de gemeente Twenterand zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:
A. Gemeenschappelijke regelingen
SamenTwente (GGD, OZJT, VTT)
Veiligheidsregio Twente
GR Stadsbank Oost Nederland
Omgevingsdienst Twente
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo
Recreatieschap Twente
B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's) en coöperaties
Cogas N.V.
Twence B.V.
N.V. Rova Holding
Wadinko N.V.
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Enexis
Zonnepark Oosterweilanden
C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen
Dimpact
Euregio
P-10 (plattelandsgemeenten)
VNG
VNG Overijssel
Twentse Koers
Eventuele risico's rondom de verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

SamenTwente

Programma:
De samenwerking in Twente levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:
Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aangesloten (14) gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De regionale samenwerking wordt op een breed terrein verricht: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme.
De transitie van de Regio Twente is afgerond. Er staat een nieuwe structuur voorzien met meer focus en eenvoud in regionale samenwerking. De 'oude' organisatie Regio Twente is opgesplitst in vier verschillende onderdelen:
SamenTwente: een organisatie voor gezondheid, veiligheid en vitaliteit, met daarin de GGD, OZJT, Veilig Thuis Twente en Kennispunt Twente. SamenTwente is gastheer van Samen14.
Twente Board: een organisatie waarin 3 o's, onderwijs, ondernemers en overheid, samenwerken aan de sociaaleconomische structuurversterking. De inbreng vanuit Twenterand wordt ingebracht via het Bestuurlijk Overleg sociaaleconomische structuurversterking. De gemeenteraad van Twenterand heeft ingestemd met deelname aan de Agenda voor Twente, de investeringsagenda geïnitieerd door Twente Board, in de periode 2023 tot en met 2025. In het laatste jaar wordt deze deelname geëvalueerd.

Coalitions of the willing: vrijwillige samenwerkingen op het gebied van Milieu, Duurzaamheid en Afval (MDA) en RES en Twentse Kracht.
Resttaken: samenwerking op de onderwerpen Mobiliteit en Arbeidsmarktregio.
Financiële relatie / financieel belang:
De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van bovengenoemde samenwerkingsvormen in Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen.
De bijdrage aan de regionale samenwerking in Twente is in 2025 ruim € 2,4 miljoen.

Veiligheidsregio Twente, Enschede

Programma:
Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De basis voor de ambtelijke organisatie van de VRT wordt gevormd door de volgende organisatieonderdelen: 'Veiligheidsbureau', 'Brandweer Twente', 'GHOR' (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) en 'Gemeenten'. Deze organisatieonderdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken en werken onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur VRT multidisciplinair samen.
Doelstelling:
Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent meerdere programma's, waaronder:
- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer
- GHOR
- Gemeenten

In de programmabegroting van de VRT staat per programma benoemd wat de doelstellingen zijn en wat hier voor gedaan gaat worden.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.
Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de Twentse gemeenten. Sinds 2016 wordt hierbij gebruik gemaakt van de Cebeon-verdeelsystematiek (Cebeon is het bureau dat de verdeelsystematiek voor het gemeentefonds periodiek onderhoudt.). De gemeente Twenterand draagt in 2025 ruim 2,6 miljoen bij aan de VRT. Dit bedrag wordt grotendeels gedekt uit de bijdrage die de gemeente Twenterand ontvangt vanuit het Gemeentefonds (cluster Openbare Orde en Veiligheid, subcluster Brandweer en Rampenbestrijding).
Beleidsvoornemens:
'Stabiele factor in tijden van verandering'. Dat is de rode draad van de koers voor de komende jaren.

We leven in een wereld waarin ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Dit biedt kansen, tegelijkertijd stelt het ons voor een aantal uitdagingen. De Veiligheidsregio Twente focust de komende jaren op:
- Continuïteit en stabiliteit; het goed blijven doen, zoals we dat nu doen, met voldoende mensen en middelen
- Aansluiting blijven vinden en behouden bij de Twentenaren.
- Technologische veranderingen: kansen benutten en proactief reageren op potentiële bedreigingen.
- Anticiperen op crisistypen gerelateerd aan klimaatverandering
- Anticiperen op de wijziging van meerdere wetten die invloed hebben op onze taken

Stadsbank Oost Nederland, Enschede

Programma:
Sociaal Domein
Doelstelling:
De Stadsbank is een kredietbank zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank biedt schuldhulpverlening, beschermingsbewind en sociale kredietverlening.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De GR wordt gevormd door 21 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.
Financiële relatie/financieel belang
De begrote bijdrage voor 2025 bedraagt € 305.000. De Stadsbank heeft momenteel een ander dienstverlenings- en bekostigingsmodel ontwikkeld. Hierdoor nemen de jaarlijkse kosten toe, ondanks onze preventieve activiteiten vanuit het Meldpunt Geldzorgen en dat we minder dienstverlening van de Stadsbank afnemen.
Beleidsvoornemen:
In juli 2023 heeft het college de bestuursopdracht vastgesteld om in Q4 2023 en Q1 2024 onderzoek te doen naar de meest optimale inrichting van schuldhulpverlening in de gemeente de komende jaren. De rol van de Stadsbank zal in dit onderzoek een belangrijke rol spelen. Dit onderzoek is inmiddels afgerond. In Q4 2024 zal aan de raad de uitkomsten van het onderzoek worden gepresenteerd.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente, Hengelo

Programma:
Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van Bedrijfsvoering.
Doelstelling:
Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Het GBTwente wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.
Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De begrote bijdrage voor 2025 is € 871.043
Beleidsvoornemens:
Het GBTwente anticipeert de komende jaren op het nieuwe strategieplan 2023-2026. "Met elkaar en voor elkaar" als basis. Het strategieplan is gericht op ‘koersvastheid, stabiliteit, duidelijkheid en transparantie voor gemeenten en inwoners’. De geformuleerde missie, visie, kernwaarden en doelen zijn richtinggevend voor de komende jaren.
De gekozen strategie blijft van kracht richt zich op de volgende twee pijlers:
1. Dienstverlening op maat [wat];
a. Persoonlijk
b. Begrijpelijk
2. Optimale Uitvoering [hoe]
Het werkproces van GBTwente is zorgvuldig, transparant, van hoge kwaliteit en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Daarbij is het proces gericht op:

a. Betrokken en trotse medewerkers
b. Effectieve processen
c. Tevreden klanten (opdrachtgevers en inwoners)
d. Efficiënte inzet van financiële middelen
De organisatie is stabiel, voert een heldere koers, werkt continu verder aan procesverbetering en is financieel gezond.
GBTwente neemt zich voor te blijven investeren in het bouwen van bruggen met haar inwoners en opdrachtgevers. Verhoging van acceptatiegraad bij inwoners door focus op uitlegbaarheid van de dienstverlening en door inwoners meer te laten participeren bij het verzamelen van kenmerken van woningen zijn daarvan concrete ideeën. Richting de opdrachtgevende gemeenten zal het GBTwente als kennisorganisatie nog meer haar rol pakken door hen frequent via informatiebulletins en kennissessies te informeren over de (on)mogelijkheden binnen het gemeentelijke belastingdomein.

Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo

Programma:
Sociaal Domein
Doelstelling:
Op basis van de norm van opdrachtgeverschap is de gemeente Almelo namens de regio (Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen Wierden en Twenterand) gemandateerd voor het uitvoeren van het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De portefeuillehouder maatschappelijke ondersteuning heeft zitting in de stuurgroep die minimaal twee keer per jaar samenkomt. Op de agenda staan zonder meer de financiële verantwoording en de dienstverleningsovereenkomst (dvo).
Financiële relatie / financieel belang:
Centrumgemeente Almelo ontvangt jaarlijks het budget voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Eventuele overschotten of tekorten worden naar rato verdeeld over de regio. Er ligt een wetvoorstel voor een nieuw financieel verdeelmodel inclusief woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen waarbij de financiële middelen ook gedecentraliseerd worden. Het is nog geen gelopen koers dat het wetvoorstel wordt aangenomen, het wetvoorstel is na de val van het kabinet controversieel verklaard en wordt voorlopig dus niet behandeld.
Beleidsvoornemens:
Met het nieuwe financiële verdeelmodel en ook de inhoudelijke decentralisatie van beschermd wonen (beschermd wonen in de eigen stad/dorp/wijk/huis) wordt de betrokkenheid van de regio gemeenten groter. Uitdaging bij de inhoudelijke decentralisatie is vooral de beschikbaarheid van betaalbare woningen (woonopgave).

Recreatieschap Twente

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van verschillende doelstellingen uit het programma Economie en Vrijetijdsbesteding.
Doelstelling:
Het Recreatieschap is een uitvoeringsorganisatie welke zorgdraagt voor de drie Twentse recreatieparken (het Hulsbeek, het Rutbeek en het Lageveld) alsmede routenetwerken (bewegwijzering, informatieborden e.d.) en onderhoud aan toeristische fietspaden. Hiermee wordt laagdrempelig recreëren in de eigen leefomgeving voor inwoners bevorderd.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Alle 14 Twentse gemeenten zijn deelnemer in deze verbonden partij en alle verantwoordelijk portefeuillehouders hebben zitting in het Algemeen Bestuur. Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur, waarvan de verantwoordelijk portefeuillehouder van Twenterand voorzitter is.
Recreatieschap Twente:
een lichte samenwerkingsvorm waarin recreatieparken, recreatieve routes en fietspaden voor inwoners van Twente worden beheerd en onderhouden. Het strategisch beleid op dit gebied ligt bij de Twente Board.
Financiële relatie / financieel belang:
Alle 14 deelnemers dragen naar rato van het aantal inwoners bij aan deze verbonden partij. Naast de bijdrage van de verschillende partners - wat wordt gezien als een investering met openbaar belang voor het Twentse recreatief product - kent het Recreatieschap Twente zelf ook een (gering) inkomen

uit (bijv.) parkeeropbrengsten bij de recreatieparken. De afgelopen jaren is flink bezuinigd op de bedrijfsvoering door zo efficiënt mogelijk te werk te gaan.
Beleidsvoornemens:
Er wordt op dit moment een onderzoek opgestart naar de financieringssytematiek van het Recreatieschap Twente om te zien of de kosten en baten voor elke gemeente wel eerlijk zijn verdeeld op dit moment. Twenterand is hier nauw bij betrokken. Het is nog onduidelijk wanneer dit proces afgerond en door het AB bestuur vastgesteld is, maar de verwachting is dat er in de netto bijdrage geen aanzienlijke veranderingen zullen zijn.

Omgevingsdienst Twente

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van programma Ruimte en heeft raakvlakken met bijna alle doelenbomen binnen dit programma. Primair gaat het om de uitvoering van alle milieutaken, maar ook milieu gerelateerde taken zoals: duurzaamheid en de invoering van de Omgevingswet.
Doelstelling:
Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en prettige regio.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De deelnemende Twentse gemeenten (14) zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Ook de provincie Overijssel is deelnemer. De werkzaamheden worden milieu breed of wel omgevingsbreed verricht. Belangrijke thema's betreffen, volksgezondheid, milieu en ruimtelijke ordening.
Financiële relatie / financieel belang:
De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Omgevingsdienst Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is bijdrage van de provincie. Deze bijdrage is gerelateerd aan de grootste gemeente binnen de regio Twente. De komende periode gaat hier verandering in komen. De Omgevingsdienst Twente stapt namelijk over naar outputfinanciering. Dat betekent dat de vaste bijdrage per deelnemer/gemeente wordt verlaten en dat per geleverde dienst door de ODT moet worden betaald. Daartoe is de afgelopen periode een traject van herijking financiering ODT afgerond ter voorbereiding van de Programmabegroting ODT 2023 en ODT 2024. Hierin kwamen de eerste tekenen van outputfinanciering in beeld en wordt verder ontwikkeld om het in 2024 af te ronden. De kosten per gemeente zullen naar verwachting de komende jaren aanzienlijk stijgen. De redenen daartoe zijn de ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen, zoals de realiseren van bestemmingsplannen/omgevingsplannen met als gevolg meer nieuwbouw ten behoeve van wonen en bedrijven. Maar ook diverse ontwikkelingen in wet- en regelgeving, een overspannen arbeidsmarkt, het blijvend kunnen voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria, een toename in taken, meer adviesverzoeken van de gemeente aan de ODT vanwege bijvoorbeeld omgevingsplannen, geluid, bodem (PFAS) en lucht (stikstof). Een toename van de kosten met de omvang van 2.5 fte is absoluut realistisch.
Beleidsvoornemens:
De gemeente Twenterand neemt deel aan de ontwikkeling van beleidsregels voor alle VTH-Taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Primair zijn deze gericht op de milieutaken, maar dezen worden zodanig lokaal 'ingekleurd' dat ze ook voor de niet milieutaken toegepast kunnen worden. Te denken valt aan Risicoanalyses waarmee op basis van risico's bij niet naleving geprioriteerd uitvoering kan worden gegeven aan de VTH-taken. VTH-beleid betreffende kwaliteitsnormen en bodemkwaliteitskaarten. De gemeente Twenterand is vertegenwoordigd in het Portefeuillehoudersoverleg VTH en het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Twente.

Cogas, Almelo

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Duurzaamheid.
Doelstelling:
Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie-en machtigingsgebieden. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Cogas. Oorspronkelijk doel van de Cogas N.V. was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende

gemeenten. Momenteel zijn het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen belangrijke doelen geworden.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.
Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand bezit 558 aandelen à €454,-; totale (nominale) waarde van €253.332,-. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. De dividenduitkering aan Twenterand wordt voor 2025 geraamd op € 1.116.000 .
Door de verkoop van aandelen Cogas Kabel Infra in 2019 door Cogas, heeft Twenterand in 2021 een extra dividend van € 3.290.000 ontvangen. Daar staat tegenover dat vanaf 2026 de uitkering van het jaarlijkse dividend zal dalen met € 558.000.
Beleidsvoornemens: Het is de ambitie van Cogas, naast uitstekend netbeheer van bestaande netwerken, te investeren in de aanleg van nieuwe energie-infrastructuren, zoals warmte- en biogasnetwerken, om daarmee de verduurzaming van de warmtevoorziening mogelijk te maken en de energietransitie in de regio te faciliteren. Cogas wil een bijdrage leveren aan en positie nemen in de Energietransitie en is partner in de RES Twente.

Twence Holding BV, Hengelo

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.
Doelstelling:
Het Strategisch Beleidsplan 2024-2027 van Twence heeft de volgende twee strategische lijnen:
I. Een actieve en substantiële bijdrage leveren aan de duurzame regionale energievoorziening.
II. Meer waardevolle grondstoffen uit afval en biomassa produceren om daarmee de grondstofkringlopen te sluiten.
Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
Behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven.
In stand houding van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.
We stemmen alleen in met extra investeringen of strategieën als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand.
Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.
Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand bezit 43.909 aandelen (5,17 %) ter waarde van €43.909.- (nominale waarde), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De verwachte dividenduitkering is circa € 345.000.-.
Beleidsvoornemens:
In 2025 werkt Twence aan een aantal projecten die een bijdrage leveren aan de twee eerder genoemde doelen. In 2025 zal het regionale warmtenet Twente (RWT) verder worden ontwikkeld en een nieuwe installatie worden gerealiseerd voor het winnen van groen gas uit GFT-afval.
Twenterand is in onderhandeling over de verkoop van aandelen. Indien dit proces slaagt zullen de aandelen worden overgedragen en en kan het contract voor het verwerken van afval worden opgezegd bij het aflopen van het huidige afval verwerkingscontract.

N.V. Rova Holding, Zwolle

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.
Doelstelling:
Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende

overheden.
Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
- het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners
- het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
ROVA is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van ROVA telt 23 gemeenten in Midden en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken.
Twenterand bezit 335 aandelen (3 %) ter waarde van €38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2025 €100.000,-. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen.
Beleidsvoornemens:
In 2024 heeft ROVA zijn strategie geactualiseerd voor 2025 tot en met 2030. Deze nieuwe strategie leidt niet tot een grote koerswijziging. De strategie houdt nog steeds in dat afval als grondstof wordt gezien, hiervoor is een Programma Kwaliteit Grondstoffen ontwikkeld door ROVA. Ook streeft ROVA ernaar om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte en dit beter in te bedden in de organisatie.

Wadinko N.V., Zwolle

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrijetijdsbesteding.
Doelstelling:
Wadinko is een regionale participatiemaatschappij. In wordt gezet op het bevorderen van bedrijvigheid en werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Zo kan Wadinko bijdragen aan de sociaaleconomische versterking van Twenterand. Daarnaast wordt jaarlijk dividend uitgekeerd aan de verbonden partijen. Op dit moment heeft Wadinko nog geen participaties in Twenterand. Inzet is dat er meer participaties komen in Twenterand.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.
Financiële relatie / financieel belang:
Voor 2025 en verder is € 42.500,- begroot aan dividend.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Deze deelneming levert een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.
Doelstelling:
BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:
- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap. Met een relatief aandelenbezit van 0,04% beschouwt Twenterand BNG als een beleidsarme verbonden partij.
Financiële relatie / financieel belang:
De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is € 59.670,- (23.868 aandelen à € 2,50). Voor 2025 wordt een dividend geraamd van € 24.000,-.

Enexis

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan de doelrealisatie op het beleidsveld Duurzaamheid en een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:
Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Twenterand bezit medio 2020 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal. Vanwege deze geringe relatieve omvang beschouwt Twenterand Enexis als een beleidsarme verbonden partij.
Financiële relatie / financieel belang:
Voor 2025 en verder is € 29.000,- begroot aan dividend.

Zonnepark Oosterweilanden BV, Vriezenveen

Programma:
Zonnepark Oosterweilanden B.V. wekt duurzame energie op d.m.v. zonnepanelen en levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Doelstelling:
Het doel van Zonnepark Oosterweilanden B.V. is het opwekken van duurzame energie en het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:
De gemeente Twenterand is 100% aandeelhouder van Zonnepark Oosterweilanden B.V.

Financiële relatie/financieel belang: Twenterand verwacht van Zonnepark Oosterweilanden BV in 2025 een dividenduitkering van € 300.000.

Beleidsvoornemens:
Productie van duurzame energie.

Dimpact, Enschede

Dimpact is een coöperatieve vereniging van, voor en door gemeenten. De leden zijn de eigenaar van de coöperatie en sturen de ontwikkelingen aan. De governance structuur van de coöperatie borgt invloed van alle lid gemeenten in de vereniging. Elke lid heeft een gelijke stem, ongeacht het aantal inwoners.
De 42 leden hebben een gedeelde ambitie: oplossingen initiëren en realiseren voor de publieke dienstverlening van morgen. Dimpact heeft tot doel om ‘excellente publieke dienstverlening en interactie met burgers, bedrijven en instellingen’ mogelijk te maken voor gemeenten. De klant centraal stellen en de nieuwe informatie-architectuur, spelen daarin een prominente rol. De coöperatie heeft geen winstoogmerk. De leden sturen gezamenlijk de ontwikkelingen aan. Samenwerking, kennisdeling en hergebruik van oplossingen zijn daarbij de basis. Doel is om gezamenlijk toe te werken naar een digitale innovatie van dienstverlening aan inwoners en bedrijven en een moderne informatiehuishouding.
Dimpact zet zich o.a. sterk en overtuigend in voor de landelijke Common Ground ontwikkeling. Hoewel gemeente Twenterand de Common Ground gedachte omarmd hebben we gekozen om niet aan te haken bij het geambieerde tempo van Dimpact als het gaat om implementatie van deze ontwikkelingen. Als lid van Dimpact kunnen we, ook op termijn, gebruik maken van de Dimpact-innovatieaanpak en inzichten. Lidmaatschap levert Gemeente Twenterand op dit moment de relevante en zinvolle voordelen als kennisdeling en architectuurvorming op en - niet te vergeten- de mogelijkheid om van dichtbij de Common Ground ontwikkelingen te volgen, als bouwsteen voor een excellente dienstverlening!
Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:
De coöperatieve vereniging Dimpact heeft in 2024 een ledenbestand van 42 gemeenten, 18 jaar ervaring en vertegenwoordigd 3 miljoen inwoners.
Dimpact kent de volgende officiële (statutair vastgelegde) besluitvormende organen:
- Algemene Leden Vergadering;
- Raad van Commissarissen;
- Bestuur en directie.

Financiële relatie/financieel belang:
Gemeente Twenterand betaald in 2025 € 6.804 contributie aan vereniging Dimpact (indexatie van 5% ten opzichte van 2024).

Euregio, Gronau

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.
Doelstelling:
De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.
Financiële relatie / financieel belang:
Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner.
Beleidsvoornemens:
De Euregio werkt vanuit drie inhoudelijke commissies op de terreinen Maatschappelijke ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt en Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling.

P-10 (Plattelandsgemeenten)

Doelstelling:
De P10 bestaat uit 32 grote plattelandsgemeenten in Nederland die een aantal kenmerken delen: veel oppervlakte, kleine kernen en een lage bevolkingsdichtheid. Zij hebben veel dezelfde ambities c.q. opgaven en werken samen aan uitdagingen en oplossingen voor het platteland en brengen in gezamenlijk verband hun ambities en beleidsvoornemens onder de aandacht bij de landelijke en Europese politiek.
Belangrijke thema's zijn:
1. Leefbaarheid (bereikbaarheid van voorzieningen en bedrijven, zowel fysiek als digitaal)
2. Maatwerk in financiële en wettelijke regelingen voor gemeenten met relatief weinig inwoners en een grote oppervlakte
3. Duurzaam platteland
4. Bereikbaar en toegankelijk eerste en tweede lijnszorg en onderwijs.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De gemeente Twenterand wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder plattelandsontwikkeling.
Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand betaalt een jaarcontributie van circa € 15.000.
Beleidsvoornemens:
Opkomen voor de gedeelde belangen van de gemeente aangesloten bij P-10.

Twentse Koers

Programma: Sociaal Domein
Doelstelling: De Twentse Koers (voorheen: Samenwerkingsagenda Menzis) is een strategische domeinoverstijgende samenwerking tussen Samen Twente (GGD), coöperatie Menzis, provincie Overijssel en de 14 Twentse gemeenten op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Er wordt gewerkt volgens het principe van de 'coalition of the willing'. Dat betekent dat partijen binnen de agenda op projectniveau kunnen bepalen of ze meedoen of niet.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang: De Twentse Koers kent een Bestuurlijk Overleg. Hierin heeft de portefeuillehouder Wet maatschappelijke ondersteuning/publieke gezondheid zitting. Leden van het bestuurlijk overleg hebben geen mandaat voor beslissingen met financiële consequenties of van politieke/bestuurlijke lading.
Financiële relatie / financieel belang: de eigenaren betalen geen structurele financiële bijdrage aan de Twentse Koers. Financiering vindt projectmatig met externe middelen plaats. Gemeente Twenterand doet een incidentele bijdrage uit de lokale GALA-middelen.
Beleidsvoornemens: de vastgestelde strategische agenda en samenwerkingsovereenkomst van de Twentse Koers loopt nog tot 2026. De Twentse Koers wordt als goed voorbeeld in het land gezien, ook vanuit de doelstellingen van het Integraal ZorgAkkoord (IZA).

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Een van de middelen van een gemeente om haar ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid van de overheid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijke gewenste bestemming van de grond, middels een plan of besluit op basis van de Omgevingswet bepaald. De raad heeft een kader stellende en controlerende functie ten aanzien het gehanteerde grondbeleid en de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen.
Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt.

Hoofdlijnen van het grondbeleid

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om een actief grondbeleid te voeren (waarbij je zelf als gemeenten de gronden koopt en bouwrijp maakt) of een faciliterend (passief) grondbeleid (waarbij de bouwgrondproductie aan anderen wordt overgelaten). Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's. Deze liggen bij marktpartijen. Daar staat tegenover dat de gemeente minder sturingsmogelijkheden heeft. Voorts kan de gemeente bij faciliterend grondbeleid geen winst maken, omdat ze alleen kosten kan verhalen. Daardoor komen verlieslatende ruimtelijke ontwikkelingen niet of moeizaam van de grond, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt. Bij actief grondbeleid kunnen met de baten uit winstgevende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties worden bekostigd, waardoor er feitelijk financiële verevening tussen verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats kan vinden.
In juli 2023 heeft de gemeenteraad de nieuwe nota grondbeleid vastgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat de focus ligt op een situationeel grondbeleid. Waarbij afhankelijk van de noodzaak of ambitie er wordt gekozen voor actief grondbeleid.
Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening. Daarin wordt uitvoeriger ingegaan op de financiële positie van het grondbedrijf, de projectmatige complexen (= lopende grondexploitaties) en de functionele complexen (complex verspreide bezittingen en complex nog uit te voeren werken). In de paragraaf grondbeleid van de begroting wordt vooruit gekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van het grondbedrijf.
Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
De grondexploitaties zijn ingedeeld conform de voorschriften van het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in:
Bouwgrond In Exploitatie (BIE);
Gronden die onder de rubriek Materieel Vast Actief (MVA) op de balans worden verantwoord, voorheen het Complex Overige gronden.
Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties die zich (bijna) in de uitvoeringsfase bevinden. Onder BIE vallen gronden die in eigendom zijn van de gemeente en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit van de vaststelling. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (BIE) op de balans.
De gronden welke onder MVA worden geschaard zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden (nog) geen grondexploitatie vastgesteld door de Raad.
Deze (bouw)gronden kunnen in de toekomst alsnog worden overgeheveld naar BIE.
De Raad stelt op grond van haar budgetrecht kredieten beschikbaar voor de uitvoering van de grondexploitatiebegroting. Deze kredieten regelen de financiering en dekking van de uitvoeringskosten en zijn bestemd voor aankopen, wegenaanleg, groenaanleg, riolering, enzovoort.
Met de jaarlijkse vaststelling van de grondexploitatie autoriseert de gemeenteraad tevens de baten en lasten in de eerste jaarschijf van de grondexploitatie. De baten en lasten worden opgenomen in de gemeentelijke exploitatiebegroting.
Werklocaties en overige
De Regionale Afspraken Programmeren Bedrijventerreinen Twente uit 2023 vormen het uitgangspunt bij de fasering van de werklocaties. In de lopende grondexploitaties zijn de grondopbrengsten met betrekking tot de werklocaties gebaseerd op de uitgifte van ca 15 hectare in de komende 5 jaren.

Vanaf Q3 2023 wordt Oosterweilanden fase 4 benoemd in de visie op Vriezenveen-Zuid. Hierbij is de gemeente afhankelijk van de grondverwerving en de toestemming van de provincie.
Op de bedrijfslocaties is er met name aandacht voor de openbare inrichting en daarmee ook de afronding van de grondexploitaties. Almeloseweg en Garstelanden zijn in het geheel verkocht en ook de verkoop van Oosterweilanden fase 2 loopt gestaag.
Woninglocaties
Vriezenveen-Noord
In 2023 heeft de gemeente 4 ha aangekocht voor de ontwikkeling van ca. 70-100 woningen. De verwachting is dat het komende jaar wordt gebruikt om verdere invulling aan het plan in dit gebied te geven.
Vriezenveen-Zuid
Als onderdeel van de gebiedsvisie Vriezenveen Zuid zijn er meerdere woningbouwlocaties aangewezen. Dit betreft de ontwikkeling van een reguliere woonwijk en is er ook plek voor een villapark op de gronden van het oude zwembad gebouw alsmede het naastgelegen voetbalveld voorzien. Daarnaast is er ook een plek aangewezen waar alternatieve woonvormen kunnen worden ontwikkeld
In 2023 is de gebiedsvisie Vriezenveen-Zuid vastgesteld en op meerdere percelen wvg (wet voorkeursrecht gemeenten) gevestigd. Een aaneengesloten deel van deze percelen is inmiddels verworven door de gemeente Twenterand met als doel om dit gebied zelf actief te ontwikkelen tot een woonwijk. Er zal gewerkt worden aan een verdere uitwerking van de ontwikkeling van dit gebied, waarbij het nog vast te stellen Masterplan Vriezenveen Zuid als basis zal dienen.

Geactualiseerde exploitatieopzetten

Per 1 januari 2023 kende het Grondbedrijf 8 lopende grondexploitaties, waarvan 2 complexen volledig zijn verkocht maar nog wachten op het woonrijp maken van het laatste deel . Dat zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B&W waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Tevens fungeert de grondexploitatiebegroting als een ‘voorspelling’ van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.
Voor verlieslatende grondexploitaties dient een voorziening te worden getroffen ter dekking van het begrote tekort. Hiervan is op dit moment geen sprake.
Bij winstgevende grondexploitaties moet, na rato van de voortgang, geleidelijk winst worden genomen. Daarmee mag niet worden gewacht tot het moment waarbij het project (bijna) geheel is gerealiseerd.
De geactualiseerde geconsolideerde (samengevoegde) begroting van de 8 lopende grondexploitaties ziet er als volgt uit:

Complex	Boekwaarde	Reeds genomen winst	nog te verwachten inkomsten	nog te verwachten uitgaven	Winstverwachting totaal
Woningbouw	€ -1.166.461	€1.595.277	€ 6.915.881	€ 5.022.856	€ 3.059.486
Bedrijventerreinen	€ -1.162.053	€ 1.532.726	€ 6.994.221	€ 5.237.246	€ 2.919.029
Totaal	€ -2.328.514	€ 3.128.003	€ 13.910.103	€ 10.260.102	€ 5.978.515

De reserve grondbedrijf heeft een stand van € 843.224,=. Deze mag maximaal € 1 mln bedragen. Als de reserve meer bedraagt dan het maximum dan wordt het meerdere toegevoegd aan de ARR.
Voor het woonrijp maken van volledig afgewerkte complexen is nog een bedrag beschikbaar van € 198.472 in de voorziening.

Paragraaf Lokale Heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van de gemeente Twenterand. Hierbij wordt met name ingegaan op de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, de begraafrechten en de toeristen- en forensenbelasting.

Lokale Heffingen

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in de laatste raadsvergadering van 2024.
De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (zoals OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.
Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.
Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende de lokale heffingen tenminste te bevatten:
a. de geraamde inkomsten;
b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

	2023		2024	2025
Omschrijving	**Raming**	**Realisatie**	**Raming**	**Raming**
Afvalstoffenheffing	€ 2.551.634	€ 2.602.622	€ 2.515.114	€ 2.499.132
Begraafplaatsrechten	€ 580.000	€ 732.828	€ 650.000	€ 650.000
Forensenbelasting	€ 5.180	€ 8.864	€ 5.511	€ 5.649
Leges burgerzaken	€ 435.190	€ 423.088	€ 482.819	€ 536.394
Leges omgevingsvergunning	€ 852.017	€ 971.606	€ 906.492	€ 929.154
OZB eigenaren woning	€ 5.723.135	€ 5.732.511	€ 5.834.690	€ 5.947.695
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.576.922	€ 1.610.676	€ 1.576.922	€ 1.828.460
OZB gebruikers niet-woning	€ 1.281.086	€ 1.345.692	€ 1.281.086	€ 1.586.708
Rioolheffing	€ 3.732.291	€ 3.935.456	€ 3.825.598	€ 3.921.238
Toeristenbelasting	€ 76.620	€ 76.627	€ 79.601	€ 80.841
	€ 16.814.075	**€ 17.439.970**	**€ 17.157.833**	**€ 17.985.271**

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Landelijk
Hervorming lokaal belastinggebied.
In het hoofdlijnenakkoord, zoals deze door de verschillende formerende partijen is gepresenteerd in

mei 2024, zijn ook een aantal maatregelen opgenomen die betrekking hebben op lokale belastingen. Hieronder hebben we enkele maatregelen uitgelicht.

Planbatenheffing of vergelijkbaar systeem
Ten behoeve van de aanpak van de volkshuisvesting en woningnood wordt erop ingezet dat gemeenten een planbatenheffing kunnen gaan invoeren. De planbatenheffing ziet op een belasting voor onbebouwde grond met een woningfunctie. Hierbij wordt waarschijnlijk de bestemmingsplanwijziging belast voor de eigenaar, waarbij de gemeente een gemaximeerde mogelijkheid krijgt om hiertoe planbatenheffing te innen.
Hoewel de exacte kaders voor deze heffing nog niet bekend zijn, is een aandachtspunt dat gemeenten die een dergelijke planbatenheffing gaan invoeren moeten bekijken hoe de baten en toerekening van lasten van de grondexploitatie verloopt.
De opbrengsten van deze heffing zijn beklemd en dienen volledig te worden aangewend voor de bereikbaarheid van de wijk en het bouwen van betaalbare huur- en koopwoningen.

Amendement Omtzigt
De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen.
In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven kunnen gelden, maar het woningtarief. In de OZB-verordening van een gemeente kan (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken. De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk. Het GBTwente volgt samen met Twenterand de ontwikkelingen en zolang er geen duidelijkheid is, is het advies vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Op 30 november 2020 heeft minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van het gesprek met de VNG over de toepassing van artikel 220f Gemeentewet (amendement Omtzigt). De minister schrijft in een brief aan de Tweede Kamer dat deze wettelijke bepaling voor gemeenten niet toepasbaar is. Om de bedoeling van de bepaling wel mogelijk te maken kan onderzocht worden hoe de gedachte achter de wettelijke bepaling het beste uitgevoerd kan worden. De minister is bereid om dit onderzoek op te starten. Dit onderzoek kan leiden tot een aanpassing van artikel 220f Gemeentewet (of een alternatieve bepaling of instrument die het doel beter bereikt). De keuze hiertoe is voorbehouden aan een nieuw kabinet. Op 30 mei 2022 heeft minister Bruins Slot (BZK) in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat een lager ozb-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en andere sociaal belang behartigende instellingen moeilijk is te realiseren via een wettelijke regeling. Uit overleg met gemeenten is geconstateerd dat er bij deze fiscale mogelijkheid zwaarwegende praktische uitvoerings- en toepassingsvraagstukken spelen, met betrekking tot de afbakening, die niet eenvoudig op te lossen zijn. Daarom gaf de minister destijds opdracht tot een extern onderzoek. Uit het onderzoek blijkt dat geen van de onderzochte aanpassingen van/of alternatieven voor de regeling leidt tot een volledig bevredigende oplossing voor de uitvoerings- en toepassingsvraagstukken. En dat gemeenten aangaven dat ze de regeling overbodig vinden, omdat ze al over voldoende instrumenten beschikken om te regelen wat artikel 220f lid 2 Gemeentewet mogelijk maakt. De minister van BZK heeft destijds in een brief aan de Tweede Kamer laten weten dat het onderwerp controversieel is verklaard. De Tweede Kamer is nu aan zet.
Het GBTwente volgt de ontwikkelingen en zolang er geen duidelijkheid is, is het advies van het GBTwente om vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Waterzorgheffing
Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen

profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading
Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de publieke ruimte. Gemeenten moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Jurisprudentie Hoge Raad procesrecht Wet WOZ
Op 12 juli 2024 heeft de Hoge Raad beslist dat in belastingzaken het lagere tarief voor proceskosten voor rechtsbijstand in bezwaar (€ 310 per procespunt) buiten toepassing moet blijven vanwege mogelijk discriminerend onderscheid met andere bestuursrechtelijke zaken waarvoor het hogere tarief geldt (€ 624).
Eerder dit jaar concludeerde advocaat-generaal mr. R.J. Koopman dat het lagere tarief goed onderbouwd is en geen motiverings- of zorgvuldigheidsfouten bevat. Koopman vindt dat belastingzaken echter vergelijkbaar zijn met andere bestuursrechtelijke zaken waarvoor het hogere tarief geldt, en dat er geen objectieve rechtvaardiging is voor het tariefverschil. De besluitgever (van het Besluit proceskosten bestuursrecht) heeft de werkelijke kosten in andere bestuursrechtelijke zaken niet voldoende onderzocht om dit tariefverschil te rechtvaardigen. Koopman concludeert dat het tariefverschil in strijd is met het discriminatieverbod.
De Hoge Raad volgt de conclusie van de advocaat-generaal in zoverre dat hij beslist dat in deze specifieke zaak bij gebrek aan informatie niet kan worden beoordeeld of de gemiddelde kosten van rechtsbijstand in de bezwaarfase in alle andere bestuursrechtelijke in relevante mate afwijken van de gemiddelde kosten daarvan in belastingzaken. Er kan dus niet beoordeeld worden of het tariefverschil in strijd is met het discriminatieverbod, maar dit valt niet uit te sluiten. De Hoge Raad acht het daarom aangewezen dat de verwijzingsrechter de regeling in zoverre buiten toepassing laat. In feite nodigt de Hoge Raad met zijn arrest de besluitgever van het Besluit proceskosten bestuursrecht uit om de gemiddelde kosten in andere bestuursrechtelijke zaken dan belastingzaken te onderzoeken. Als uit dit onderzoek een objectieve en redelijke rechtvaardiging voor het tariefverschil blijkt, is het lagere tarief voor belastingzaken niet in strijd met het discriminatieverbod (en kan het weer worden toegepast). Inmiddels zijn de ministeries van Justitie en Veiligheid (besluitgever) en Financiën verzocht om zo spoedig mogelijk werk te maken van een dergelijk onderzoek.
We hebben daarom in 2024 te maken met de realiteit dat het lagere tarief buiten toepassing moet blijven in belastingzaken. Voor procedures waarbij in de bezwaarfase rechtsbijstand door een gemachtigde wordt/is verleend wordt door de VNG het volgende geadviseerd:
• Voor lopende bezwaarprocedures wordt geadviseerd deze aan te houden tot in ieder geval Prinsjesdag, als het Belastingplan 2025 wordt gepresenteerd en mogelijke reparaties worden voorgesteld.
• Voor recent afgehandelde bezwaarprocedures waarvan de beroepstermijn nog niet is verstreken wordt geadviseerd de proceskostenvergoeding met spoed aan te vullen tot het hogere bedrag. Dit ter voorkoming van beroepsprocedures die alleen vanwege de hoogte van de proceskostenvergoeding worden ingesteld.
• Voor lopende beroepsprocedures die alleen zijn ingesteld vanwege de hoogte van de proceskostenvergoeding (bijvoorbeeld vanwege de eerdere conclusie van de advocaat-generaal) wordt geadviseerd de proceskostenvergoeding met spoed aan te vullen tot het hogere bedrag. Dit om ervoor te zorgen dat er geen belang meer is om verder te procederen.
Inmiddels i het Belastingplan 2025 gepresenteerd. Het Kabinet heeft voorgesteld om de factor van 0,25 uit artikel 30a van de Wet WOZ aan te passen naar 0,125. Dit wordt gezien als een reparatie die volgt op het arrest van de Hoge Raad van 12 juli 2024.
Door deze aanpassing van de factor komt de proceskostenvergoeding in WOZ-zaken weer op het niveau dat de wetgever voor ogen had per 1 januari 2024. Immers, gemeenten moeten in WOZ-zaken bij de berekening van de proceskostenvergoeding uitgaan van het hoge bedrag van € 624, maar omdat daar nu een lagere factor op los wordt gelaten blijft het bedrag onder aan de streep nagenoeg gelijk aan het niveau dat gold per 1 januari 2024.
Dit voorstel moet nog wel beoordeeld worden door Raad van State, Tweede Kamer en Eerste Kamer. Bij akkoord treedt de wijziging in werking per 1 januari 2025. Zonder overgangsrecht en dus met

onmiddellijke werking. In komende maanden geeft de Raad van State advies en wordt het in de Tweede Kamer behandeld. De Eerste Kamer beslist ergens in december 2024.
Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb
De Wet versterking waarborgfunctie Awb is een wetsvoorstel dat beoogt de Algemene wet bestuursrecht (Awb) aan te passen. Het doel van deze aanpassing is om de overheid te stimuleren besluiten voor burgers begrijpelijker te maken, zich bij de uitvoering van taken meer in de burger te verplaatsen en zich minder formeel op te stellen. Kortom, het beoogt een meer empathische en toegankelijke benadering van de burger in procedures van besluitvorming en rechtsbescherming. Twee onderdelen uit het wetsvoorstel springen er qua gevolgen uit nl.:
1. Volledige heroverweging bestreden besluit.
2. Verplichte afdoenings-overleg bij ieder bezwaar.

Dit betekent dat we in (WOZ)bezwaar niet alleen de aangedragen bezwaargronden moeten beoordelen maar altijd alle kenmerken en referenties kenbaar moeten heroverwegen. Daarbij moeten we altijd in overleg met belanghebbende en met mede-belanghebbenden zoals mede-eigenaren en (ver)huurders over de afhandeling van het bezwaar. Ook als het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is. Dit zal meer capaciteit vragen.
De VNG staat achter dit doel maar vreest voor meer juridisering en plaatst vraagtekens bij de uitvoerbaarheid. Het wetsvoorstel bevat te veel open normen. Het gevaar bestaat dat rechters hierover duidelijkheid moeten geven, terwijl het maken van duidelijke en uitvoerbare wetgeving nu juist een taak van de wetgever is.
Een aantal wijzigingen in het wetsvoorstel, zoals begrijpelijke motivering, de toepassing van het evenredigheidsbeginsel en passend contact, zijn ook nu al belangrijke noties voor gemeenten bij het nemen van besluiten en dienstverlening aan burgers en bedrijven. De rechtspraak versterkt de aandacht hiervoor. De VNG geeft er de voorkeur aan deze cultuurverandering te versterken in plaats van een vergaande formele juridische verankering.
Verder wijst de VNG op de grote consequenties voor de huidige, van de Awb afwijkende, regimes in bijzondere wetten zoals de Invorderingswet (voor gemeentelijke belastingen) en de wetgeving in het fysiek domein. Bij gemeentelijke belastingen, zoals de OZB, zullen vooral de no-cure-no-paybureaus voordeel hebben van dit wetsvoorstel. In het fysiek domein wordt het moeilijker en tijdrovender om een besluit te kunnen nemen, bijvoorbeeld over woningbouw en stedelijke infrastructurele ontwikkelingen. De VNG wil daarom de afwijkende regimes gehandhaafd zien.
De VNG heeft het ministerie van BZK op 31 juli een consultatiereactie op het wetsvoorstel gestuurd.

Tweejaarlijkse herwaardering Wet WOZ
De gemeenten Katwijk en Gouda hebben een motie ingediend bij de VNG om in nauwe samenspraak met de uitvoering, vertegenwoordigd door de LVLB (Landelijke Verenigingen voor Lokale Belastingen) en in afstemming met de betrokken ministeries op korte termijn een onderzoek te starten naar de mogelijkheden van een tweejaarlijkse
herwaardering waarbij ook betrokken wordt wat de gevolgen zijn voor andere belastingen of instrumenten waarvoor de WOZ-waarde wordt benut. Op de ledenvergadering van de VNG is de motie met ruim 90% aangenomen. De VNG is druk bezig om uitwerking van deze motie op te pakken. Het idee is om eerst een onderzoek te laten uitvoeren naar de mogelijkheden en knelpunten van een tweejaarlijkse herwaardering en om het bredere gebruik van de WOZ-waarde goed in kaart te brengen. Voor ons als uitvoerders is het van groot belang om de gevolgen van het bredere gebruik voor onze gemeenten en samenwerkingsorganisaties, zoals bijvoorbeeld de daarmee gemoeide capaciteit en kosten in kaart te brengen. De VNG heeft het voornemen om een stuurgroep in te stellen met een vertegenwoordiging vanuit de LVLB. De directeur van GBTwente heeft zitting in het bestuur van deze landelijke vereniging en is vanuit de vereniging aangewezen als deelnemer in de VNG-stuurgroep. We volgen de ontwikkelingen op de voet.

Lokaal

Ontwikkeling tarieven
De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking.
Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet.
Naast belastingen, heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De

opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt. De opbrengsten van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedraagt voor 2025 2,5%.
De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2025 in de gemeente Twenterand worden geheven zijn:
Ongebonden belastingen
Forensenbelasting
Op grond van artikel 223 van de Gemeentewet kunnen gemeenten forensenbelasting heffen. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Met de forensenbelasting kunnen gemeenten de kosten van bepaalde voorzieningen ook verhalen op mensen die niet in de gemeente wonen, maar wel gebruik maken van de voorziening. De forensenbelasting wordt door Nederlandse gemeenten alleen geheven van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning ter beschikking houden.
Toeristenbelasting
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet kunnen gemeenten Toeristenbelasting heffen voor overnachtingen van personen binnen de gemeente die niet als ingezetene in de gemeente zijn ingeschreven. Voor zover de belasting wordt geheven van degene die gelegenheid tot verblijf biedt, is deze bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene ter zake van wiens verblijf de belasting verschuldigd wordt.
De doelstelling is hetzelfde als bij forensenbelasting, namelijk dat de kosten van bepaalde voorzieningen worden omgeslagen naar personen die er wel gebruik van maken, maar niet in de gemeente wonen.
Onroerendezaakbelastingen
Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.
De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.
Belastingplichtige
- eigenaren van woningen;
- eigenaren van niet-woningen;
- gebruikers van niet-woningen.
Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.
Grondslag onroerendezaakbelastingen
De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.
De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.
Gebonden belastingen
Afvalstoffenheffing
De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer.
Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt sinds 2002 uitgevoerd door ROVA. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Belastingplichtige
Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.
Grondslag
De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. De gemeente Twenterand hanteert als grondslag een vast bedrag plus een opslag op basis van het aantal aanbiedingen.
Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€3.249.050). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval en de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing. Daarnaast begroten wij € 470.000 voor overheadkosten. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.
Voor het vastrecht wordt voor 2025 een tarief voorgesteld van €120,84 (€ 115,22 in 2024). Voor de aanbiedingstarieven wordt een tarief voorgesteld van € 13,50 voor een 240 l. restafvalcontainer, € 8,15 voor een 140 l. restafvalcontainer. Deze variabele tarieven zijn niet verhoogd ten opzichte van voorgaand jaar.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Afvalstoffenheffing	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*BTW*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.3 Afval	2.310.362	470.000	468.688	3.249.050	2.507.050	822.000	3.329.050	102,46%
6.3 Inkomensregelingen	80.000			80.000				-2,46%
Totaal	**2.390.362**	**470.000**	**468.688**	**3.329.050**	**2.507.050**	**822.000**	**3.329.050**	**100,00%**

Leges en rechten

Leges
De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.
Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel bezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen.
In totaal verwachten we het komende jaar € 693.561 aan kosten te maken om onze zorgplichten na te komen. De totale baten voor 2025 zijn € 693.561.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Begraafrechten	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*Mutatie reserves*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kostendekkendheid*
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	428.561	265.000		693.561	650.000	43.561	693.561	100,00%
Totaal	**428.561**	**265.000**	**-**	**693.561**	**650.000**	**43.561**	**693.561**	**100,00%**

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.
Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.
De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. De gemeente Twenterand hanteert één rioolheffing voor alle watertaken.
Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen.
Verwachte kosten
In totaal verwachten we het komende jaar € 3.942.658 aan kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.
Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering (€ 3.627.968). De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en in de kosten voor heffing en invordering van de rioolheffing. Door machinaal te vegen worden onze straten gereinigd en wordt voorkomen dat het riool dichtslibt en bovenmatig slijt door (veeg)zand. De kosten van het vegen worden daarom deels (60% : € 49.698,-) ten laste van het riool gebracht.
Daarnaast begroten wij € 762.479 voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Aan de raad wordt voorgesteld om het tarief voor rioolrechten voor 2025 te verhogen met 2,5% tot € 285,72 (was € 278,76).

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Rioolheffing	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*BTW*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.2 Riolering	1.787.709	762.479	1.077.780	3.627.968	3.921.238	20.270	3.941.508	108,64%
0.8 Overige baten en lasten				-		1.150	1.150	0,03%
2.1 Verkeer en vervoer	49.698			49.698			-	-1,37%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	93.355		19.605	112.960			-	-3,11%
6.3 Inkomensregelingen	152.032			152.032			-	-4,19%
Totaal	**2.082.794**	**762.479**	**1.097.385**	**3.942.658**	**3.921.238**	**21.420**	**3.942.658**	**100,00%**

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot een aanpassing van de woonlasten.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de lastendruk van een inwoner van onze gemeente die in het kader van de afvalstoffenheffing in 2025 1 restcontainer van 240 liter in gebruik heeft, welke 6 keer geleegd wordt. De bedragen in onderstaand overzicht zijn bedragen per maand.

Eigen woning: € 203.000	2024	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing, vast deel	€ 9,60	€ 10,07	€ 10,54	€ 10,97	€ 11,42
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64
OZB	€ 21,47	€ 20,92	€ 21,33	€ 21,75	€ 22,25
Totaal lastendruk	**€ 61,06**	**€ 61,55**	**€ 63,02**	**€ 64,48**	**€ 66,06**

Eigen woning: € 240.000	2024	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	€ 9,60	€ 10,07	€ 10,54	€ 10,97	€ 11,42
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64
OZB	€ 25,39	€ 24,75	€ 25,25	€ 25,75	€ 26,25
Totaal lastendruk	**€ 64,97**	**€ 65,38**	**€ 66,94**	**€ 68,48**	**€ 70,06**

Eigen woning: € 386.500	2024	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	€ 9,60	€ 10,07	€ 10,54	€ 10,97	€ 11,42
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64
OZB	€ 40,89	€ 39,92	€ 40,67	€ 41,50	€ 42,33
Totaal lastendruk	**€ 80,47**	**€ 80,55**	**€ 82,36**	**€ 84,23**	**€ 86,14**

Huurwoning:	2024	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	€ 9,60	€ 10,07	€ 10,54	€ 10,97	€ 11,42
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 23,81	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64
Totaal lastendruk	**€ 39,58**	**€ 40,63**	**€ 41,69**	**€ 42,73**	**€ 43,81**

Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzen gemaakt:
- Voor de ozb (voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen), riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten 2023-2025

Omschrijving programma/doelenboom	Werkelijk 2023			Raming 2024			Raming 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
Sociale zaken	21.481.117	23.955.691	-2.474.574	7.873.604	17.220.081	-9.346.477	16.465.668	21.461.452	-4.995.784
Maatschappelijke ondersteuning	356.633	13.067.839	-12.711.206	6.246.115	14.246.691	-8.000.576	351.104	15.015.176	-14.664.072
Gezondheidszorg	455.521	2.646.749	-2.191.228	0	951.330	-951.330	0	2.671.323	-2.671.323
Onderwijs	1.241.054	4.703.471	-3.462.417	1.091.725	4.835.640	-3.743.915	1.095.574	5.177.523	-4.081.949
Jeugd	2.130.834	17.446.602	-15.315.768	708	20.268.275	-20.267.567	725	20.321.484	-20.320.759
2. Ruimte									
Openbare orde en veiligheid	86.776	2.553.564	-2.466.788	0	2.748.750	-2.748.750	0	2.967.197	-2.967.197
Openbare ruimte en verkeer	5.478.630	10.692.968	-5.214.338	4.975.680	12.371.288	-7.395.608	4.554.721	12.025.318	-7.470.597
Duurzaamheid, Milieu en VTH	4.554.774	5.687.336	-1.132.562	3.114.239	4.074.199	-959.960	3.321.132	4.647.835	-1.326.703
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	6.775.644	9.019.298	-2.243.654	7.576.162	11.391.849	-3.815.687	5.295.903	9.151.493	-3.855.590
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
Cultuur en recreatie en toerisme	641.074	2.689.252	-2.048.178	251.611	3.240.184	-2.988.573	294.788	3.239.518	-2.944.730
Economie en werkgelegenheid	196.882	858.695	-661.813	6.622	1.238.835	-1.232.213	199.100	1.924.122	-1.725.022
Sport	921.418	3.537.401	-2.615.983	736.964	3.283.363	-2.546.399	1.036.327	4.132.315	-3.095.988
4. Bedrijfsvoering									
Dienstverlening en klantcontact	775.158	1.196.770	-421.612	839.320	1.247.694	-408.374	957.468	1.470.185	-512.717
Bedrijfsvoering	919.038	14.184.872	-13.265.834	139.679	13.529.927	-13.390.248	674.067	14.443.223	-13.769.156
Subtotaal programma's	*46.014.553*	*112.240.508*	-66.225.955	*32.852.429*	*110.648.106*	-77.795.677	34.246.577	118.648.164	-84.401.588
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	8.688.879	0	8.688.879	8.692.698	0	8.692.698	9.362.863	0	9.362.863
Algemene uitkering	64.106.097	0	64.106.097	66.680.277	0	66.680.277	69.763.826	0	69.763.826
Dividend	2.504.121	0	2.504.121	1.957.343	0	1.957.343	1.957.343	0	1.957.343
Saldo financieringsfunctie	292.993	403.498	-110.505	366.897	464.729	-97.832	282.563	366.518	-83.955
Overige algemene dekkingsmiddelen	757.892	0	757.892	655.853	0	655.853	775.999	0	775.999
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	*76.349.982*	*403.498*	75.946.484	*78.353.068*	*464.729*	77.888.339	82.142.594	366.518	81.776.076
Overhead (*)	0	7.335.064	-7.335.064	0	7.218.460	-7.218.460	0	8.321.887	-8.321.887
Onvoorzien	0	0	0	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	*122.364.535*	*112.644.006*	9.720.529	*111.205.497*	*111.113.835*	91.662	116.389.171	119.015.682	-2.626.512
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									

1. Sociaal domein	1.798.862	3.164.742	-1.365.880	286.160	0	286.160	528.864	0	528.864
2. Ruimte	1.355.468	622.627	732.841	550.100	25.000	525.100	2.392.958	25.000	2.367.958
3. Economie en vrijetijdsbesteding	1.440.722	6.105	1.434.617	1.785.980	0	1.785.980	1.737.422	0	1.737.422
4. Bedrijfsvoering	741.193	4.651.108	-3.909.915	645.252	3.290.507	-2.645.255	797.021	2.335.463	-1.538.442
Totaal mutaties reserves	*5.336.245*	*8.444.582*	-3.108.337	*3.267.492*	*3.315.507*	-48.015	5.456.265	2.360.463	3.095.802
Gerealiseerd resultaat	**127.700.780**	**121.088.588**	**6.612.192**	**114.472.989**	**114.429.342**	**43.647**	**121.845.436**	**121.376.145**	**469.290**

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Overzicht van baten en lasten 2026-2028

Omschrijving programma/doelenboom	Raming 2026			Raming 2027			Raming 2028		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
Sociale zaken	15.819.696	21.071.724	-5.252.029	15.383.309	21.374.213	-5.990.904	15.038.321	21.810.879	-6.772.557
Maatschappelijke ondersteuning	356.099	15.761.327	-15.405.228	361.244	16.312.243	-15.950.999	375.665	16.917.155	-16.541.491
Gezondheidszorg	306.205	3.014.262	-2.708.057	0	2.491.117	-2.491.117	0	2.548.291	-2.548.291
Onderwijs	1.098.725	5.211.523	-4.112.798	1.101.939	5.336.522	-4.234.583	1.105.710	5.418.568	-4.312.858
Jeugd	740	21.099.896	-21.099.156	755	21.949.866	-21.949.111	772	22.813.550	-22.812.778
2. Ruimte									
Openbare orde en veiligheid	0	3.028.618	-3.028.618	0	3.094.675	-3.094.675	0	3.169.431	-3.169.431
Openbare ruimte en verkeer	4.655.131	12.160.563	-7.505.432	4.758.037	12.639.509	-7.881.472	4.863.813	12.848.876	-7.985.063
Duurzaamheid, Milieu en VTH	3.394.694	4.787.940	-1.393.246	3.462.974	4.897.706	-1.434.732	3.532.949	5.059.973	-1.527.024
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	3.550.125	6.921.903	-3.371.778	3.577.580	7.106.830	-3.529.250	8.472.370	11.299.703	-2.827.333
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
Cultuur en recreatie en toerisme	491.186	3.206.876	-2.715.690	305.207	2.868.697	-2.563.490	311.378	2.936.974	-2.625.595
Economie en werkgelegenheid	199.163	1.538.434	-1.339.271	199.228	1.444.895	-1.245.667	199.385	1.360.377	-1.160.992
Sport	1.133.384	4.078.132	-2.944.748	1.087.179	3.771.921	-2.684.742	1.101.817	3.651.443	-2.549.627
4. Bedrijfsvoering									
Dienstverlening en klantcontact	987.017	1.599.748	-612.731	1.018.561	1.655.344	-636.783	1.058.801	1.715.940	-657.139
Bedrijfsvoering	680.669	14.938.755	-14.258.086	687.402	15.689.083	-15.001.681	692.926	16.266.965	-15.574.038
Subtotaal programma's	*32.672.834*	*118.419.702*	-85.746.867	*31.943.415*	*120.632.620*	-88.689.206	36.753.907	127.818.125	-91.064.217
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	9.484.960	0	9.484.960	9.609.500	0	9.609.500	9.736.530	0	9.736.530
Algemene uitkering	68.751.807	0	68.751.807	71.015.910	0	71.015.910	73.660.382	0	73.660.382
Dividend	1.399.343	0	1.399.343	1.399.343	0	1.399.343	1.399.343	0	1.399.343
Saldo financieringsfunctie	282.563	367.582	-85.019	282.563	374.070	-91.507	282.563	354.326	-71.763
Overige algemene dekkingsmiddelen	788.202	0	788.202	783.466	0	783.466	805.266	0	805.266
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	80.706.875	367.582	80.339.293	83.090.782	374.070	82.716.712	85.884.084	354.326	85.529.758
Overhead (*)	0	8.337.434	-8.337.434	0	9.036.914	-9.036.914	0	9.467.421	-9.467.421
Onvoorzien	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	113.379.709	118.788.284	-5.408.574	115.034.197	121.007.690	-5.973.494	122.637.991	128.173.451	-5.535.460
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									

1. Sociaal domein	480.458	0	480.458	228.267	0	228.267	254.556	0	254.556
2. Ruimte	1.512.880	25.000	1.487.880	967.753	25.000	942.753	159.557	25.000	134.557
3. Economie en vrijetijdsbesteding	1.133.709	0	1.133.709	635.375	0	635.375	432.008	0	432.008
4. Bedrijfsvoering	623.432	980.394	-356.962	499.323	1.031.394	-532.071	383.568	1.082.394	-698.826
Totaal mutaties reserves	3.750.479	1.005.394	2.745.085	2.330.718	1.056.394	1.274.324	1.229.689	1.107.394	122.295
Gerealiseerd resultaat	**117.130.188**	**119.793.678**	**-2.663.489**	**117.364.915**	**122.064.084**	**-4.699.170**	**123.867.680**	**129.280.845**	**-5.413.165**

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Toelichting bij financieel overzicht "baten en lasten per programma"

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoorden Provincies en Gemeenten (BBV), is het verplicht de gemeenteraad een begroting aan te bieden die is geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Dit is het zogenaamde resultaat voor bestemming. Vervolgens dient aangegeven te worden welke bedragen aan welke reserves moeten worden onttrokken dan wel worden toegevoegd en voor welke programma's dit dan moet. Na deze toevoegingen en onttrekkingen (de resultaatbestemming) volgt het resultaat na bestemming. Op deze manier wordt voor de raad inzichtelijk gemaakt hoeveel aan reserves wordt toegevoegd en onttrokken, zonder dat dit hun budgetrecht aantast. De ramingen op zowel programma- als op doelenboomniveau zijn dus exclusief de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaatbestemming

Het inzichtelijk maken van deze regelgeving voor wat betreft de resultaatbestemming is door ons opgenomen onder het financiële overzicht "baten en lasten per programma". Zoals uit betreffende overzicht blijkt, sluit de begroting 2024, geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves, met een positief saldo van € 91.662 Dit noemen we het resultaat voor bestemming.

Berekening:

Lasten	€ 119.015.682
Baten	€ 116.389.171
Resultaat voor bestemming	**€ -2.626.512**

Resultaat na bestemming

Door de reguliere stortingen in en onttrekkingen aan de reserves middels resultaatbestemming weer toe te voegen is er voor 2025 sprake van een begroting met een overschot van € 469.290
De specificatie van de verschillende stortingen in en onttrekkingen aan de reserves, onder de noemer resultaatbestemming, kunt u terugvinden in de Staat van reserves en voorzieningen die in de toelichting bij deze programmabegroting is gevoegd.

Berekening:

Resultaat voor bestemming	**-2.626.512**	
Resultaatbestemming:		
Stortingen in reserves	2.360.463	
Onttrekkingen aan reserves	5.456.265	
Resultaat na bestemming	**469.290**	**voordelig**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ingevolge artikel 17 sub b van het Besluit Begroting en Verantwoording (B.B.V.) dient in de begroting een overzicht met toelichting van de geraamde algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de middelen die vrij besteedbaar zijn. Het betreft met name de O.Z.B. en de uitkering uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lokale heffingen (O.Z.B.)	8.693	9.363	9.485	9.610	9.737
Gemeentefonds (algemene uitkering)	67.626	69.764	68.752	71.016	73.660
Dividenden	1.957	1.957	1.399	1.399	1.399
Saldo financieringsfunctie	-173	-84	-85	-92	-72
Overige middelen	656	776	788	783	805
Totaal	**78.759**	**81.776**	**80.339**	**82.717**	**85.530**

Algemene uitkering gemeentefonds

Algemeen
De in de begroting 2025 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2024. Deze circulaire stelt de raming voor de

gemeentefondsuitkering voor 2024 bij en geeft een raming voor 2025. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2026 tot en met 2028. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.
Op basis van de meicirculaire 2024 is het effect, na verrekening van de zogenaamde taakmutaties en integratie- en decentralisatie uitkeringen (geld voor speciale extra taken waar ook uitgaven tegenover staan), ten opzichte van de raming zoals opgenomen in de kadernota licht voordelig. Echter koersen we nog steeds af op tekorten vanaf 2026. Het college wil voorkomen dat er een basisgemeente overblijft die slechts voldoet aan haar wettelijke verplichtingen. Als we rekening houden met de opgaven die op de lokale overheid afkomen (klimaat, verduurzaming maatschappelijke gebouwen, vergrijzing, etc.)
zullen we moeten anticiperen op de magere jaren (ook wel “ravijnjaren” genoemd). Vooral als we als gemeente ook willen blijven investeren op de domeinen die we belangrijk vinden.
Accres
De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. De nieuwe financieringssystematiek betekent dat het gemeentefonds wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) in plaats van de voormalige trap-op-trap-af systematiek. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgt. De volumeontwikkeling van het gemeentefonds wordt daarbij gebaseerd op een (8-jarig) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar (prijsdeel). De nieuwe financieringssystematiek leidt tot lagere accressen en daardoor tot een negatieve bijstelling van de algemene uitkering.
Het negatieve effect van bovenstaande systematiek wordt deels opgevangen door (incidentele) compensatie vanaf 2024 en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026. Deze korting is in het verleden opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Ondanks de compensatie blijft een negatieve bijstelling zichtbaar in 2025.
Het effect van de meicirculaire over 2024 t/m 2028 wordt daarnaast veroorzaakt door de actualisatie van verdeelmaatstaven specifiek voor Twenterand. In de afgelopen jaren is meerdere malen gebleken dat de eindafrekening van de algemene uitkering over een bepaald jaar hoger was dan de raming. De oorzaak hiervan lag onder andere in afwijkende aantallen bij de verdeelmaatstaven die gebruikt worden voor de berekening van de algemene uitkering. Hierop is een analyse op de aantallen uitgevoerd, waarna de aantallen voor Twenterand voor de raming van de algemene uitkering zijn bijgesteld. Hierbij valt te denken aan het aantal inwoners, aantal woningen, aantal inwoners met een laag inkomen, aantal eenpersoonshuishoudens en aantal bedrijfsvestigingen.
De algemene uitkering wordt voor het jaar 2025 geraamd op € 69.764.000

Dividenden

De gemeente Twenterand ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit. De ramingen betreffen conform het B.B.V. de te verwachten dividenden over het jaar 2024 die in 2025 ontvangen worden.

Aandelen:

Cogas
558 aandelen x € 454 = € 253.332.
Van de nominale waarde is 25% gestort.
Dividend 558 aandelen à € 2.000 € 1.116.000

Enexis
64.662 aandelen x € 1 = € 64.662
Dividend 64.662 aandelen € 29.000

Bank Nederlandse Gemeenten
23.868 aandelen x € 2,50 = € 59.670
Dividend € 24.000

Wadinko
85 aandelen
Dividend 85 aandelen x € 500 € 42.500

ROVA
335 aandelen
(Norm) dividend € 100.000

Zonnepark Oosterweilanden BV
100% aandeelhouder
Dividend € 300.000

Twence BV
Jaarlijks wordt een dividenduitkering ontvangen, die gebaseerd is op een vaste uitkering en een bepaald deel van de winst.
Deze bedragen worden toegerekend naar het inwoneraantal.
Dividend € 345.843

Totaal dividend € 1.957.343

Saldo van de financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie wordt verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen. Het geraamde saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 83.955 negatief, waarvan de specificatie als volgt luidt:

A.	Rente leningen:	€ 366.518
B.	Ontvangen rente:	€ 282.563
	Per saldo	-€ 83.955

Financieringspositie

De financieringsstructuur van de gemeente wordt bepaald door:
- De boekwaarde van de investeringen;
- De financiering van de boekwaarde door middel van reserves, voorzieningen en vaste geldleningen;
- Het financieringstekort;
- Het rente omslagpercentage (1%).

Het is in het belang van de gemeente, dat er gezond wordt gefinancierd, dat wil zeggen dat de kapitaaluitgaven in principe met vaste geldleningen worden gefinancierd, en dat er een zekere afstemming bestaat tussen de afschrijvingsduur van de kapitaaluitgaven en de looptijden van de aangetrokken geldleningen. De geraamde afschrijving voor 2025 bedraagt € 3.428.589 en de aflossing van vaste geldleningen € 3.546.039

Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige rente reserves/voorzieningen	
Bespaarde rente reserves en voorzieningen	€ 689.509
Overige algemene dekkingsmiddelen	
Forensenbelasting	€ 5.649
Toeristenbelasting	€ 80.841
totaal	**€ 775.999**

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2025 is voor onvoorzien een bedrag geraamd van € 1.000. Deze post kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

	2025	2026	2027	2028
Programma Sociaal Domein				
Lasten				
Acties toegankelijkheid	15.000	15.000		
AED voorlichting en training	15.000			
bijdrage stichting Speelgoedbank Twenterand	10.000			
Verstrekken gratis krant	10.000			
Verhogen gemeentelijke bijdrage samen twente	250.000	255.000		
Programma Ruimte				
Lasten				
Kanaal Almelo-de Haandrik	155.000	-		
Begraafplaatsen	30.872	38.257	45.338	47.534
Tractie	0	49.792	69.197	99.274
Woonopgaven	100.000			
Uitvoeringsbudget groenstr.plan en groene loper	20.000			
Programmaplan woningbouw	1.150.000	830.000	830.000	
Ontwikkeling gebeidsvisie EDV en perspectie landbouw oostzijde	35.000			
Onderhoud Noorderweg	300.000			
Onderhoud wegen Hammerflier	500.000	500.000		
Incidentele energiemaatregelen ODT	26.000	27.000		
Baten				
Tractie	6.069			
Duurzaamheidsfonds Twenterand, storting reserve	25.000	25.000	25.000	25.000
Programma Economie en vrije tijdsbesteding				
Lasten				
Agenda van Twente	315.000			
Investeringsbudget promotie	25.000			
Basisvaardigheden	45.000			
Centrummanager	85.000	85.000		
Voorbereidingskrediet Zandstuve	150.000			
Uitbr en verbering dorpsommetjes en wandelroutes	20.000			
Ondernemershuis Twenterand	70.000	60.000	50.000	
Watertappunten in elke kern (4x € 5.000)	20.000			
Stimuleren biobased teelten	10.000	10.000	10.000	
Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	15.000	15.000	15.000	
Organiseren landbouwbeleefdag	10.000	10.000	10.000	
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente	17.000	21.500		
Uitvoering Cultuurakkoord	25.000	25.000		
Uitbreiding subsidieregeling culturele evenementen	25.000	25.000		
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering	10.000	10.000		
Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden	15.000			
Ontwikkelen visie landelijk gebied	25.000	25.000		
Bedrijfsvoering				
Lasten				
Lokale omroep	102.500	104.550		
Tijdelijke uitbreiding personeel leerplicht, inwonerinitiatieven en fondsenwerver	169.890	127.264		
Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis	50.000	50.000	50.000	
Tijdelijke uitwijk trouwlocatie tijdens verbouw	10.000			
Pilot datagedreven werken	100.000	104.800	110.878	
Uitfasering Corsa, eenmalige kosten	100.000			
Totaal incidentele lasten programma's	4.031.262	2.388.163	1.190.413	146.808

Totaal incidentele baten programma's	31.069	25.000	25.000	25.000
Saldo incidenteel	**4.000.193**	**2.363.163**	**1.165.413**	**121.808**
Resultaatbestemming				
Baten				
Progr.1: Sociaal Domein	350.000	320.000	50.000	50.000
Progr.2: Ruimte	3.209.133	2.269.487	1.549.029	695.944
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	882.000	286.500	85.000	0
Progr.4: Bedrijfsvoering	532.390	386.614	160.878	0
Lasten				
Progr.1: Sociaal Domein	0	-	-	-
Progr.2: Ruimte	960.463	1.005.394	1.056.394	1.107.394
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	0	-	-	-
Progr.4: Bedrijfsvoering	1.400.000	-	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen	4.973.523	3.262.601	1.844.907	745.944
Totaal incidentele toevoegingen	2.360.463	1.005.394	1.056.394	1.107.394
Totaal resultaatbestemming	**2.613.060**	**2.257.207**	**788.513**	**-361.450**

Structurele mutaties reserves

	2025	2026	2027	2028
Onttrekkingen				
Kapitaallasten Gymlokaal Weemelanden	31.842	31.842	31.842	31.842
Kapitaallasten Kulturhus	35.792	35.792	35.792	35.792
Kapitaallasten Sportaccommodatiebeleid	81.242	81.242	81.242	81.242
Kapitaallasten Brede school De Smithoek	75.000	75.000	75.000	75.000
Kapitaallasten Brede school Westerhaar	57.323	57.323	57.323	57.323
Kapitaallasten Gemeentewerf Vroomshoop	50.938	50.938	50.938	50.938
Kapitaallasten Centralisatie gemeentehuis	100.605	98.539	96.473	94.407
Kapitaallasten Brede School Vroomshoop	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal structurele onttrekkingen	**442.742**	**440.676**	**438.610**	**436.544**

Financiële positie

Uitgangspunten samenstelling begroting 2025

De hoofddoelstelling met betrekking tot de ramingen voor het begrotingsjaar 2025 is, evenals voorgaande jaren, te komen tot het opstellen van een evenwichtige begroting. Daarvoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Basis

De basis voor de begroting 2025 wordt gevormd door:
de ramingen en budgetten van de goedgekeurde begroting 2024 en de wijzigingen daarop;
de meerjarenramingen 2025-2027;
de jaarrekening 2023;
de berap 2024;
de kadernota 2025;

Loonontwikkeling
Bij de berekening van de loonkosten 2025 is rekening gehouden met een stijging van 5,4%.
Prijspeil
Voor 2025 is bij het samenstellen van de begroting 2025 rekening gehouden met een prijsstijging van 2,5% voor kosten derden. Voor subsidies is rekening gehouden met een stijging van 2,8%. Voor sociaal domein is rekening gehouden met een stijging van 4,04%. Voor de OZB is rekening gehouden met een opbrengststijging van 2% voor zowel woningen als niet-woningen. Daarnaast is het investeringsfonds (€ 400.000) als meeropbrengst verwerkt bij de OZB opbrengst niet-woningen. De opbrengst rioolrechten wordt in 2025 verhoogd met 2,5%.
Volume-effecten
Voor zover daarvan sprake is of zou kunnen zijn, is rekening gehouden met uit aanvaard en bestaand beleid voortvloeiende financiële gevolgen van voor 2025 verwachte volume effecten. De volume-effecten kunnen zich onder andere voordoen bij budgetten welke (mede) gebaseerd zijn op het aantal inwoners woonruimte, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, lengtes van wegen en oppervlakte groen. Voor de inkomstenramingen, zoals ten aanzien van huren en pachten, leges en andere rechten, belastingen, uitkeringen en bijdragen is er eveneens uitgegaan van volume-effecten.
Gemeenschappelijke regelingen
Voor de ramingen van het aandeel in het nadelige saldo van de gemeenschappelijke regelingen zijn de door die regelingen in hun begroting opgenomen bijdragen als uitgangspunt opgenomen of als daar sprake van is de afspraken in regionaal verband.
Algemene uitkering uit het gemeentefonds
De in de begroting 2025 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2024. Deze circulaire stelt de raming voor de gemeentefondsuitkering voor 2024 bij en geeft een raming voor 2025. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2026 tot en met 2028. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.
Op basis van de meicirculaire 2024 is het effect, na verrekening van de zogenaamde taakmutaties en integratie- en decentralisatie uitkeringen (geld voor speciale extra taken waar ook uitgaven tegenover staan), ten opzichte van de raming zoals opgenomen in de kadernota licht voordelig. Echter koersen we nog steeds af op tekorten vanaf 2026. Het college wil voorkomen dat er een basisgemeente overblijft die slechts voldoet aan haar wettelijke verplichtingen. Als we rekening houden met de opgaven die op de lokale overheid afkomen (klimaat, verduurzaming maatschappelijke gebouwen, vergrijzing, etc.)
zullen we moeten anticiperen op de magere jaren (ook wel “ravijnjaren” genoemd). Vooral als we als gemeente ook willen blijven investeren op de domeinen die we belangrijk vinden.
Het effect van de meicirculaire over 2024 t/m 2028 wordt onder andere veroorzaakt door de actualisatie van verdeelmaatstaven specifiek voor Twenterand. In de afgelopen jaren is meerdere malen gebleken dat de eindafrekening van de algemene uitkering over een bepaald jaar hoger was dan de raming. De oorzaak hiervan lag onder andere in afwijkende aantallen bij de verdeelmaatstaven die gebruikt worden voor de berekening van de algemene uitkering. Hierop is een analyse op de aantallen uitgevoerd, waarna de aantallen voor Twenterand voor de raming van de algemene uitkering zijn bijgesteld. Hierbij valt te denken aan het aantal inwoners, aantal woningen, aantal inwoners met een laag inkomen, aantal eenpersoonshuishoudens en aantal bedrijfsvestigingen.

Onvoorzien
Als budget voor onvoorziene uitgaven éénmalig is een bedrag van € 1.000 opgenomen.

Stand en verloop van reserves

Voor de stand van de reserves wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen begroting 2025 - 2028 (in de bijlage).

EMU-Saldo

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomende en uitgaande geldstromen die in het kalenderjaar 2025 plaatsvinden minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Dit is de wijze waarop de landen in de Euro-zone hun EMU-saldo berekenen en waarover ook begrotingsafspraken zijn gemaakt.
Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal, naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het is van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het ‘gemodificeerde stelsel van baten en lasten’. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.
Voor een overzicht van het EMU-saldo verwijzen wij u naar de bijlage 'EMU-saldo begroting 2025'

Geprognosticeerde balans

Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de overige verplichte kengetallen (zoals de solvabiliteitsratio) geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. Voor een overzicht van de geprognosticeerde balans verwijzen wij u naar de bijlage 'geprognosticeerde balans 2025-2028'.

Meerjarenraming 2026-2028

Inleiding

Ter voldoening aan het gestelde in de Gemeentewet en in hoofdstuk III van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten leggen wij aan u de meerjarenramingen 2026 t/m 2028 voor. De meerjarenraming bevat een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar, waaronder de baten en lasten van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De toelichting op de meerjarenraming bevat tenminste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar. Door onder andere hiermee rekening te houden kan de meerjarenbegroting uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenraming

De begroting 2025 als basis:

De meerjarenramingen zijn opgesteld met als uitgangspunt voor inflatiestijging kosten derden: 2% voor 2026, 2% voor 2027 en 2,3% voor 2028.

Voor subsidies is een stijging meegenomen van 3,45% voor 2026, 4,18 % voor 2027 en 3,58% voor 2028.
Voor uitgaven sociaal domein is voor 2026 een stijging meegenomen van 4% en voor 2027 en 2028 en stijging van 3,99%.
Voor salarissen is een stijging meegenomen van 4,80% voor 2026, 5,8 % voor 2027 en 5% voor 2028 (inclusief periodieke verhogingen).

Algemene uitkering gemeentefonds
De in de meerjarenbegroting opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2024. Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds zijn vooral de volgende punten van belang;
- De ontwikkeling van het aantal decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen naast de algemene uitkering;
- De gevolgen van de ontwikkelingen van het accres;
In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. De nieuwe financieringssystematiek betekent dat het gemeentefonds wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) in plaats van de voormalige trap-op-trap-af systematiek. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgt. De volumeontwikkeling van het gemeentefonds wordt daarbij gebaseerd op een (8-jarig) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar (prijsdeel). De nieuwe financieringssystematiek leidt tot lagere accressen en daardoor tot een negatieve bijstelling van de algemene uitkering.
Het negatieve effect van bovenstaande systematiek wordt deels opgevangen door (incidentele) compensatie vanaf 2024 en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026. Deze korting is in het verleden opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Ondanks de compensatie blijft een negatieve bijstelling zichtbaar in 2025.
- Vrijval Btw-compensatiefonds;
In de meicirculaire vindt altijd de afrekening met het Btw-compensatiefonds over het voorgaande jaar plaats. Het geld dat in het compensatiefonds achterblijft, omdat gemeenten minder BTW hebben gedeclareerd dan in het compensatiefonds aan middelen zit, wordt dan aan het gemeentefonds toegevoegd.
Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2023, mag in de begroting 2025 een structurele stelpost worden opgenomen. Het ministerie van BZK adviseert, gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte, om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel. Dit is de reden dat Twenterand hiervoor jaarlijks een bedrag van € 500.000 geraamd heeft (waarbij structureel maximaal € 950.000 was toegestaan door de toezichthouder).
- Vervallen extra korting op jeugd;
In het coalitieakkoord Rutte IV is in aanvulling op de afspraken van de hervormingsagenda jeugd een

besparing oplopend naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027 opgenomen. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Om die reden wordt in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. De reeks van € 511 miljoen vanaf 2026 is nog wel opgenomen in de gemeentefondsbegroting en daarmee in de berekening van de algemene uitkering voor Twenterand.
- Hoeveelheidsverschillen in de maatstaven;
Bij de berekening van de algemene uitkering voor de periode 2025-2028 zijn verdeelmaatstaven voor Twenterand geactualiseerd. In de afgelopen jaren is meerdere malen gebleken dat de eindafrekening van de algemene uitkering over een bepaald jaar hoger was dan de raming. De oorzaak hiervan lag onder andere in afwijkende aantallen bij de verdeelmaatstaven die gebruikt worden voor de berekening van de algemene uitkering. Hierop is een analyse op de aantallen uitgevoerd, waarna de aantallen voor Twenterand voor de raming van de algemene uitkering zijn bijgesteld. Hierbij valt te denken aan het aantal inwoners, aantal woningen, aantal inwoners met een laag inkomen, aantal eenpersoonshuishoudens en aantal bedrijfsvestigingen.

Investeringen

Uit de in de begroting opgenomen investeringslijsten voor de periode 2026 t/m 2028 blijkt dat voor deze jaren de volgende investeringen worden geraamd, te weten:
2026 € 5.132.219
2027 € 2.570.564
2028 € 3.744.344
Berekende / geraamde budgetprognose 2025 t/m 2028
De resultaten van vorenstaande leidt tot de resultaten zoals eerder vermeld in het hoofdstuk "Overzicht van baten en lasten"

Bijlagen

Investeringslijsten 2025-2028

Jaarschijf 2025

Jaarschijf 2025	Afschr. termijn	Investeringen 2025	2026	2027	2028
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer					
Openbare verlichting	20	**133.600**	**8.016**	**7.949**	**7.882**
Renovatie wegen	20	**300.000**	**18.000**	**17.850**	**17.700**
Vervanging riool	60	**4.236.061**	**112.962**	**112.256**	**111.550**
Volkswagen crafter	8	**45.000**	**6.075**	**6.019**	**5.963**
Volkswagen crafter	8	**45.000**	**6.075**	**6.019**	**5.963**
Schliesing houtversnipperaar	8	**40.000**	**5.400**	**5.350**	**5.300**
Schliesing houtversnipperaar	8	**40.000**	**5.400**	**5.350**	**5.300**
Bladblazer Roberine 1504	8	**25.000**	**3.375**	**3.344**	**3.313**
Veenhuis kipwagen	8	**50.000**	**6.750**	**6.688**	**6.625**
Hogedrukreiniger	8	**18.000**	**2.430**	**2.408**	**2.385**
		4.932.661	***174.483***	***173.231***	***171.980***
Themagroep: Cultuur, recreatie en toerisme					
John Deere 1504-camping	8	**50.000**	**6.750**	**6.688**	**6.625**
John Deere 2140-camping	8	**60.000**	**8.100**	**8.025**	**7.950**
		110.000	***14.850***	***14.713***	***14.575***
Totaal investeringen 2025		**5.042.661**	**189.333**	**187.944**	**186.555**

Jaarschijf 2026

Jaarschijf 2026	Afschr. termijn	Investeringen 2026	Kapitaallasten 2027	Kapitaallasten 2028
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer				
Openbare verlichting	20	**133.600**	**8.016**	**7.949**
Renovatie wegen	20	**300.000**	**18.000**	**17.850**
Vervanging riool	60	**4.541.619**	**121.110**	**120.353**
Case CX35B	8	**35.000**	**4.725**	**4.681**
Volkswagen T6, storingbus	8	**32.000**	**4.320**	**4.280**
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	**45.000**	**6.075**	**6.019**
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	**45.000**	**6.075**	**6.019**
		5.132.219	***168.321***	***167.151***
Totaal investeringen 2026		**5.132.219**	**168.321**	**167.151**

Jaarschijf 2027

Jaarschijf 2027	Afschr. termijn	Investeringen 2027	Kapitaallasten 2028
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer			
Openbare verlichting	20	**133.600**	**8.016**
Renovatie wegen	20	**300.000**	**18.000**
Vervanging riool	60	**1.791.964**	**47.786**
Trilo bladzuigwagen	8	**65.000**	**8.775**
MAN TGL vrachtauto	8	**165.000**	**22.275**
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	**45.000**	**6.075**
Hitachi ZX17U-3	8	**35.000**	**4.725**
VW Crafter PU DC	8	**35.000**	**4.725**
		2.570.564	***120.377***
Totaal investeringen 2027		**2.570.564**	**120.377**

Jaarschijf 2028

Jaarschijf 2028	Afschr. termijn	Investeringen 2028
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer		
Openbare verlichting	20	**133.600**
Renovatie wegen	20	**300.000**
Vervanging riool	60	**2.767.244**
Frees Imants overtop JNOC OTL	8	**7.500**
Kubota STW 37 fronthef	8	**35.000**
Kubota STW 37	8	**35.000**
MAN TGS 430 8x2-6	8	**99.000**
Palfinger Q170Z95TR + T26A knik-haak	8	**77.000**
Container Mollen	8	**16.500**
Volvo EWR 150E	8	**258.500**
Veenhuis oprijwagen	8	**15.000**
		3.744.344

EMU-saldo begroting 2025

EMU-saldo begroting 2025

Omschrijving	2024 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	2025 x € 1.000 Volgens begroting 2025	2026 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2025	2027 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2025	2028 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	92	-2.627	-5.409	-5.973	-5.535
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-3.048	12.113	8.365	-684	-1.011
3. Mutatie voorzieningen	578	63	-214	368	94
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-706	-256	-1.671	-767	-329
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa					
Berekend EMU-saldo	**4.424**	**-14.420**	**-12.317**	**-4.155**	**-4.101**

Beeld structureel begrotingssaldo

Beeld structureel begrotingssaldo

	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Totaal lasten (excl. Toevoegingen reserves)	119.015.682	118.788.284	121.007.690	128.173.451
Subtotaal lasten (excl. Reserves)	**119.015.682**	**118.788.284**	**121.007.690**	**128.173.451**
Totaal toevoegingen reserves	2.360.463	1.005.394	1.056.394	1.107.394
Subtotaal mutaties toevoegingen	**2.360.463**	**1.005.394**	**1.056.394**	**1.107.394**
Totaal lasten in begroting (incl. mut. reserves)	**121.376.145**	**119.793.678**	**122.064.084**	**129.280.845**
Baten				
Totaal baten (excl. Onttrekkingen reserves)	116.389.171	113.379.709	115.034.197	122.637.991
Subtotaal baten (excl. Reserves)	**116.389.171**	**113.379.709**	**115.034.197**	**122.637.991**
Totaal onttrekkingen reserves	5.456.265	3.750.479	2.330.718	1.229.689
Subtotaal mutaties onttrekkingen	**5.456.265**	**3.750.479**	**2.330.718**	**1.229.689**
Totaal baten in begroting (incl. mut. reserves)	**121.845.436**	**117.130.188**	**117.364.915**	**123.867.680**
Totaal saldo na bestemming	**469.290**	**-2.663.489**	**-4.699.170**	**-5.413.165**
Incidentele baten	31.069	25.000	25.000	25.000
Incidentele lasten	4.031.262	2.388.163	1.190.413	146.808
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	4.973.523	3.262.601	1.844.907	745.944
Incidentele toevoegingen aan de reserves	2.360.463	1.005.394	1.056.394	1.107.394
Incidenteel saldo	**-1.387.133**	**-105.956**	**-376.900**	**-483.258**
Structureel saldo	**1.856.423**	**-2.557.533**	**-4.322.270**	**-4.929.907**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2025-2028

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2025

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2025	Onttrekkingen 2025	Toevoegingen 2025	Saldo 31-12-2025
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	8.511.808	2.075.500	250.000	6.686.308
	Totaal algemene reserves	**8.511.808**	**2.075.500**	**250.000**	**6.686.308**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve Wegvallen dividend Vitens	800.000	40.000		760.000
3	Reserve Minimabeleid	146.103			146.103
	Reserve Brede scholen	0			0
4	Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
5	Reserve Sociaal Domein	6.775.651	41.640		6.734.011
6	Reserve Cultuurnota	22.738			22.738
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.385.459	30.872		1.354.587
8	Reserve Stado centrum Vriezenveen	487.391	15.000		472.391
9	Reserve Risico's grondbedrijf	843.225			843.225
10	Reserve Tractiemiddelen	844.237		6.069	850.306
11	Reserve Beheer openbaar groen	285.884	2.750		283.134
12	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	4.760.362	874.511	929.394	4.815.245
13	Reserve Uitvoering nota platteland	35.000	35.000		0
14	Reserve Agenda van Twente	35.499			35.499
15	Reserve Omgevingswet	653.579			653.579
16	Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
17	Reserve Duurzaamheid	642.823			642.823
18	Reserve Speelruimte	60.000			60.000
19	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	1.188.165	800.000		388.165
20	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	559.301		25.000	584.301
21	Reserve corona	460.435			460.435
22	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
23	Reserve vangnet energie	250.000			250.000
24	Reserve personeel	544.114	128.250		415.864
25	Reserve Engbertsdijkvenen	1.000.000			1.000.000
26	Behoedzaamheidsreserve	4.250.000		1.150.000	5.400.000
	Totaal bestemmingsreserves	**28.178.196**	**1.968.023**	**2.110.463**	**28.320.636**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
27	Reserve Gymlokaal Weemelanden	593.309	31.842		561.466
28	Reserve Kulturhus	680.053	35.792		644.261
29	Reserve Sportaccommodatiebeleid	244.520	81.242		163.278
30	Reserve Brede school De Smithoek	2.025.000	75.000		1.950.000
31	Reserve Brede school Westerhaar	1.547.730	57.323		1.490.407
32	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.018.775	50.938		967.837
33	Reserve Centralisatie gemeentehuis	851.023	100.605		750.418
34	Reserve Brede School Vroomshoop	330.000	10.000		320.000
35	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
36	Reserve grote projecten	7.178.914			7.178.914
37	Reserve pumptrackbaan	0		180.000	180.000
38	Reserve versnellen woonopgaven	3.060.000	1.150.000		1.910.000
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**17.752.114**	**1.592.742**	**180.000**	**16.339.371**

	Voorzieningen				
39	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.047.161			1.047.161
40	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.238.101**	**0**	**0**	**1.238.101**
41	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.393.714			3.393.714
42	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
43	Voorziening Riolering *	10.546.991		283.058	10.830.049
44	Voorziening Afvalverwerking	1.035.194	220.000		815.194
45	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
46	Voorziening spaarverlof 2022	223.609			223.609
47	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	992.463			992.463
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**16.429.943**	**220.000**	**283.058**	**16.493.001**
	Totaal Staat van reserves en voorzieningen	**72.110.161**	**5.856.265**	**2.823.521**	**69.077.417**

Toelichting

Algemene reserves

1. Algemene risicoreserve

Doel: reserve is ingesteld om de risico's af te kunnen dekken die in de begroting, in de paragraaf weerstandsvermogen, worden vermeld.Deze reserve kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien dezeonvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Voeding: ingebracht wordt € 125,-- per inwoner.

Tevens wordt de reserve op niveau gehouden door voordelige resultaten van de jaarrekening hiervoor te bestemmen en/of door toevoeging van incidentele inkomsten, winstafdrachten uit bestemmingsplannen, samenwerkingsovereenkomsten etc.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			8.511.808
Bij:	Versterken weerstandsvermogen	250.000	
Af:	Innovatiefonds	50.000	
	Acties toegankelijkheid	15.000	
	Lokale omroep	102.500	
	Agenda van Twente	315.000	
	Stimuleren biobased teelten	10.000	
	Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	15.000	
	Organiseren landbouwbeleefdag	10.000	
	Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente	17.000	
	Uitvoering Cultuurakkoord	25.000	
	Uitbreiding subsidieregeling culturele evenementen	25.000	
	Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering	10.000	
	Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden	15.000	
	Ontwikkelen visie landelijk gebied	25.000	
	Tijdelijke uitwijk trouwlocatie tijdens verbouw	10.000	
	Pilot datagedreven werken	100.000	
	Uitfasering Corsa, eenmalige kosten	100.000	
	Onderhoud Noorderweg	300.000	
	Onderhoud wegen Hammerflier	500.000	
	Kosten tbv kanaal Almelo-de Haandrik	155.000	
	Incidentele energiemaatregel ODT	26.000	
	Verhogen gemeentelijke bijdrage samen twente	250.000	
Saldo per 31-12-2025			6.686.308

Bestemmingsreserves

2. Reserve Wegvallen dividend Vitens

Doel: opvangen van de lagere reguliere dividenduitkering in de komende jaren.

Voeding: eenmalige storting deel rekeningsaldo 2006.

Looptijd: tot en met 2026

Saldo per 1-1-2025			800.000
Af:	Wegv.dividend Vitens/aflossing	40.000	
Saldo per 31-12-2025			760.000

3. Reserve Minimabeleid

Doel: reservering ter dekking van de kosten van het minimabeleid. Gezien het open-einde karakter van deze regeling dient deze reserve ook als risicodekking.

Voeding: eventueel overschot jaarlijks budget minimabeleid.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			146.103
Saldo per 31-12-2025			146.103

4. Reserve Integraal genotsmiddelenbeleid

Doel: reservering ter dekking van de kosten opgenomen in de Kadernota Integraalgenotsmiddelenbeleid (conform B&W-besluit 20-12-2011).

Voeding: eenmalige storting vanuit het rekeningsaldo 2008 en niet-bestede middelen van het jaarlijks budget in de gewone dienst.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			56.815
Saldo per 31-12-2025			56.815

5. Reserve Sociaal Domein

Doel: reservering ter dekking van de kosten Sociaal Domein.

Voeding: eenmalige storting vanuit reserve Participatie en reserve Decentralisatie WMO/Jeugd.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			6.775.651
Af:	Uitbreiding leerplicht	41.640	
Saldo per 31-12-2025			6.734.011

6. Reserve Cultuurnota

Doel: reservering ter dekking van de kosten van de cultuurnota die niet worden gedekt in de begroting of door bijdragen derden (B&W-besluit 31-5-2011), kosten van co-financiering voor het waarborgen van provinciale middelen, kosten van de combinatiefunctionarissen en het activiteitenbudget en kosten van het plan van aanpak Kwartiermaker, Impuls Brede Scholen, sport en cultuur en het Nationaal/Actieplan Sport en bewegen

Voeding: eventuele overschotten van het budget in de gewone dienst

Looptijd: afhankelijk van plaatsing kunstwerk

Saldo per 1-1-2025			22.738
Saldo per 31-12-2025			22.738

7. Reserve Exploitatie begraafplaatsen

Doel: reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de Algemene risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			1.385.459
Af:	Mutatie begraafplaatsen 2024	30.872	
Saldo per 31-12-2025			1.354.587

8. Reserve Stado Centrum Vriezenveen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoeringswerken in verband met centrumvorming in Vriezenveen.

Voeding: diverse subsidies en bijdragen uit de exploitatie.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			487.391

Af:	Kosten stado 2025	15.000	
Saldo per 31-12-2025			472.391

9. Reserve Risico's grondbedrijf

Doel: reservering ten behoeve van risicoafdekking voor bestemmingsplannen binnen het grondbedrijf.

Voeding: winsten bestemmingsplannen tot een maximum van € 1.000.000,--.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			843.225
Saldo per 31-12-2025			843.225

10. Reserve Tractiemiddelen

Doel: reservering ten behoeve van het opvangen van fluctuaties in kapitaallasten van de tractiemiddelen.

Voeding: voordelig saldo van het verschil in kapitaallasten en het vastgestelde kostenniveau.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			844.237
Bij:	Mutatie tractie 2025	6.069	
Saldo per 31-12-2025			850.306

11. Reserve Beheer openbaar groen

Doel: egalisatiereserve ten behoeve van renovatiekosten die nodig zijn voor het vervangen van met name groenvoorzieningen na een bepaalde omloopperiode. Aangezien er een aantal grote projecten gepland staat en het jaarlijkse budget minimaal is, zal deze reserve hiervoor aangesproken dienen te worden.

Voeding: niet bestede middelen van het vastgestelde budget voor openbaar groen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			285.884
Af:	Kosten picknicktafels	2.750	
Saldo per 31-12-2025			283.134

12. Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken

Doel: reservering ten behoeve van dekking kosten meerjarig onderhoudgemeentelijke gebouwen, bruggen en kunstwerken.

Voeding: samenvoeging van reserve Onderhoud gebouwen en reserve Bruggen en kunstwerken. Bijdrage uit de gewone dienst op basis van het onderhoudsplan.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			4.760.362
Bij:	Storting 2025	929.394	
Af:	meerjarig onderhoud 2025	874.511	
Saldo per 31-12-2025			4.815.245

13. Reserve Uitvoering nota platteland

Doel: reserve ten behoeve van dekking kosten uitvoering Nota platteland voor deperiode 2013 -2025.

Voeding: dotatie reserve Grote projecten (bij begroting 2008).

Looptijd: tot en met 2025.

Saldo per 1-1-2025			35.000
Af:	Ontwikkelen perspectief voor landbouw oostzijde EDV	5.000	

	Ontwikkelen gebiedsvisie EDV	30.000
Saldo per 31-12-2025		0

14. Reserve Agenda van Twente

Doel: reserve ten behoeve van dekking kosten Agenda van Twente.
Voeding: eenmalige voeding uit Cogas-gelden in 2017.
Looptijd: 2018 tot en met 2022

Saldo per 1-1-2025	35.499
Saldo per 31-12-2025	35.499

15. Reserve Omgevingswet

Doel: Reserve ten behoeve van dekking invoeringskosten omgevingswet
Voeding: omzetting reserve PMJP en, indien van toepassing, jaarlijkse overschotten in jaarrekening
Looptijd: tot en met 2021

Saldo per 1-1-2025	653.579
Saldo per 31-12-2025	653.579

16. Reserve Prestatieafspraken wonen

Doel: dekking van kosten voor realisatie ven herstructurering- en transformatieprojecten binnen de bebouwde kom om woningtypen te realiseren waar behoefte aan is.
Voeding: provinciale subsidie in het kader van Prestatieafspraken wonen.
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	19.257
Saldo per 31-12-2025	19.257

17. Reserve Duurzaamheid

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.
Voeding: budget SLOK.
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	642.823
Saldo per 31-12-2025	642.823

18. Reserve Speelruimte

Doel: dekking van de kosten van speeltoestellen
Voeding: voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen en storting begroting 2017.
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	60.000
Saldo per 31-12-2025	60.000

19. Reserve uitwerking coalitieakkoord

Doel: Uitwerking coalitieakkoord van de huidige coalitie
Voeding: Vanuit reserve ARR, reserve uitwerking bestuursakkoord en jaarreking 2018

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			1.188.165
Af:	Woonopgaven (M93 begr. 2023)	100.000	
	M15 Uitbr. en verbetering dorpsommetjes en wandelroutes	20.000	
	M17 Pumptrackbaan	180.000	
	M18 voorber.krediet Zandstuve	150.000	
	M20 Bijdrage aan speelgoed Stichting Speelgoedbank	10.000	
	M21 Ondernemershuis Twenterand	70.000	
	M24 Watertappunten in elke kern (4x € 5.000)	20.000	
	M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis	50.000	
	M39 Verstrekken gratis krant	10.000	
	M44 Centrummanager	85.000	
	Uitv.budget groenstr.plan en groene loper (M94 begr. 2023)	20.000	
	AED voorlichting en training	15.000	
	Investeringsbudget promotie	25.000	
	Basisvaardigheden 2024-2025	45.000	
Saldo per 31-12-2025			388.165

20. Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.
Voeding: opbrengsten zonnepark
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			559.301
Bij:	Storting opbrengst zonnepark	25.000	
Saldo per 31-12-2025			584.301

21. Reserve Corona

Doel: dekking van uitgaven in verband met corona
Voeding: gelden vanuit de rijksoverheid
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	460.435
Saldo per 31-12-2025	460.435

22. Reserve Riolering

Doel: reserve ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering
Voeding: overboeking van voorziening riolering
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025	2.072.158
Saldo per 31-12-2025	2.072.158

23. Reserve vangnet energie

Doel: bedoeld als vangnet van energietekorten
Voeding: uit berapsaldo 2022
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			250.000
Saldo per 31-12-2025			250.000

24. Reserve personeel

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van de organisatieontwikkeling èn voor personeelskosten ivm doorgeschoven taken
Voeding: uit onderuitputting salarissen
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			544.114
Af:	Aanstellenfondsenwerving	80.000	
	Kwartiermaker participatie en inw.init.	48.250	
Saldo per 31-12-2025			415.864

25. Reserve Engbertsdijkvenen

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van de organisatieontwikkeling èn voor personeelskosten ivm doorgeschoven taken
Voeding: uit onderuitputting salarissen
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			1.000.000
Saldo per 31-12-2025			1.000.000

26. Behoedzaamheidsreserve

Doel: reserve om de financiële nadelen van accresbijstellingen in de circulaires van het gemeentefonds (deels) te dekken.
Voeding: gemeentefonds
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			4.250.000
Bij:	Dotatie	1.150.000	
Saldo per 31-12-2025			5.400.000

Bestemmingsreserves (economisch nut)

27. Reserve Gymlokaal Weemelanden

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: eenmalige dotatie uit de reserve Grote projecten.
Looptijd: tot en met 2044.

Saldo per 1-1-2025			593.309
Af:	Dekking kapitaallasten	31.842	
Saldo per 31-12-2025			561.466

28. Reserve Kulturhus

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten, een toevoeging vanuit de exploitatie van KOP Westerhaar en verkoop "oude" Klaampe.
Looptijd: tot en met 2044. Onttrekking wordt aangepast na duidelijkheid over bestemming Marijkestraat.

Saldo per 1-1-2025			680.053

Af:	Dekking kapitaallasten	35.792	
Saldo per 31-12-2025			644.261

29. Reserve Sportaccommodatiebeleid

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten.
Looptijd: tot en met 2027.

Saldo per 1-1-2025			244.520
Af:	Dekking kapitaallasten	81.242	
Saldo per 31-12-2025			163.278

30. Reserve Brede School De Smithoek

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten.
Looptijd: tot en met 2022.

Saldo per 1-1-2025			2.025.000
Af:	Dekking kapitaallasten	75.000	
Saldo per 31-12-2025			1.950.000

31. Reserve Brede School Westerhaar

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: eenmalige dotatie vanuit diverse reserves en dotaties vanuit het grondbedrijf.
Looptijd: tot en met 2050.

Saldo per 1-1-2025			1.547.730
Af:	Dekking kapitaallasten	57.323	
Saldo per 31-12-2025			1.490.407

32. Reserve Gemeentewerf Vroomshoop

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten en boekwinsten op de verkoop van de oude werven.
Looptijd: tot en met 2046.

Saldo per 1-1-2025			1.018.775
Af:	Dekking kapitaallasten	50.938	
Saldo per 31-12-2025			967.837

33. Reserve Centralisatie gemeentehuis

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: dotatie vanuit de reserve Grote projecten, niet geraamde dividenduitkeringen en de boekwinst door de verkoop van het gemeentehuis in Den Ham.
Looptijd: tot en met 2047.

Saldo per 1-1-2025			851.023
Af:	Dekking kapitaallasten	100.605	

Saldo per 31-12-2025			750.418

34. Reserve Brede School Vroomshoop

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.
Voeding: Overboeking vanuit de Reserve Brede Scholen
Looptijd: t/m 2047

Saldo per 1-1-2025			330.000
Af:	Dekking kapitaallasten	10.000	
Saldo per 31-12-2025			320.000

35. Reserve Integraal Huisvestingsplan

Doel: reserve ter dekking van kosten voortkomend uit het Integraal Huisvestingsplan
Voeding: storting vanuit reserve brede school Vroomshoop zorgcomponent
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			222.790
Saldo per 31-12-2025			222.790

36. Reserve grote projecten

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van diverse grote projecten
Voeding: uit rekeningsaldo 2022
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			7.178.914
Saldo per 31-12-2025			7.178.914

37. Reserve pumptrackbaan

Doel: reservering ter dekking van de jaarlijkse afschrijving van de pumptrackbaan.
Voeding: storting vanuit reserve coalitieakkoord
Looptijd: 20 jaar

Saldo per 1-1-2025			0
Bij:	overboeking van reserve coalitieakkoord	180.000	
Saldo per 31-12-2025			180.000

38. Reserve Versnellen Woonopgaven

Doel: betere afstemming op de woningvraag, het vergroten van het woningaanbod en een passend woningaanbod voor specifieke doelgroepen
Voeding: storting positief saldo jaarrekening 2023
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2025			3.060.000
Af:		1.150.000	
Saldo per 31-12-2025			1.910.000

Voorzieningen

39. Voorziening Dubieuze debiteuren

Doel: het afdekken van toekomstige risico's met betrekking tot dubieuze debiteuren. Hierin zit ook de BAGL aan de Larcom vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening.

Voeding: het jaarlijks opnemen van verwachte dubieuze vorderingen.

Looptijd: tot en met afwikkeling complexen grondbedrijf.

Saldo per 1-1-2025	1.047.161
Saldo per 31-12-2025	1.047.161

40. Voorziening Vordering Vennootschap BV

Doel: voorziening ten behoeve van risico lening Vennootschap BV. Deze lening is door RWE bedongen ter verzekering van betaling van eventuele schadeclaims. Vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening moet hiervoor een voorziening worden gevormd.

Voeding: verkoop aandelen Essent.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	190.940
Saldo per 31-12-2025	190.940

41. Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

Doel: (verplichte) afdekking risico's wachtgeld- en pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: overdracht van de pensioenverplichtingen voormalige werkgever(s) en jaarlijkse dotatie ten laste van de gewone dienst tot een maximum van de verplichtingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	3.393.714
Saldo per 31-12-2025	3.393.714

42. Voorziening Woonrijpmaken afgew. Bestemmingsplannen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoering laatste werken woonrijpmaken bestemmingsplannen

Voeding: bijdragen uit exploitatie van bestemmingplannen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	198.472
Saldo per 31-12-2025	198.472

43. Voorziening Riolering

Doel: voorziening ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering.

Voeding: overboeking van reserve Onderhoud/vervanging riolering.Overschotten op het product rioolbeheer.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			10.546.991
Bij:	Storting vanuit product riool 2025	283.058	
Saldo per 31-12-2025			10.830.049

44. Voorziening Afvalverwerking

Doel: voorziening met betrekking tot de kosten van afvalinzameling en -verwerking.

Voeding: eventuele jaarlijkse overschotten op het product huisvuil.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025			1.035.194
Af:	Ontrekking vanuit product afval 2025	220.000	
Saldo per 31-12-2025			815.194

45. Voorziening BBZ leningen

Doel: het afdekken van toekomstig risico met betrekking tot BBZ leningen.

Voeding: deel van de te ontvangen rijksbijdrage (gemeenten ontvangen in jaar t+1 100% van kapitaalverstrekkingen. Dit wordt in de komende jaren tot 75% ingehouden

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	39.500
Saldo per 31-12-2025	39.500

46. Voorziening spaarverlof 2022

Doel: (verplichte) afdekking risico's opgebouwd spaarverlof gemeenteambtenaren, ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: uit voordelig saldo jaarrekening 2022

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	223.609
Saldo per 31-12-2025	223.609

47. Voorziening bovenwettelijk verlof 2022

Doel: (verplichte) afdekking risico's opgebouwd bovenwettelijk verlof gemeenteambtenaren, ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: uit voordelig saldo jaarrekening 2022

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2025	992.463
Saldo per 31-12-2025	992.463

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2026

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2026	Onttrekkingen 2026	Toevoegingen 2026	Saldo 31-12-2026
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	6.686.308	1.197.850	0	5.488.458
	Totaal algemene reserves	**6.686.308**	**1.197.850**	**0**	**5.488.458**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve Wegvallen dividend Vitens	760.000	40.000		720.000
3	Reserve Minimabeleid	146.103			146.103
	Reserve Brede scholen	0			0
4	Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
5	Reserve Sociaal Domein	6.734.011	43.264		6.690.747
6	Reserve Cultuurnota	22.738			22.738
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.354.587	38.257		1.316.330
8	Reserve Stado centrum Vriezenveen	472.391	15.000		457.391
9	Reserve Risico's grondbedrijf	843.225			843.225
10	Reserve Tractiemiddelen	850.306	49.792		800.514
11	Reserve Beheer openbaar groen	283.134	2.750		280.384
12	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	4.815.245	806.688	980.394	4.988.951
13	Reserve Uitvoering nota platteland	0			0
14	Reserve Agenda van Twente	35.499			35.499
15	Reserve Omgevingswet	653.579			653.579
16	Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
17	Reserve Duurzaamheid	642.823			642.823
18	Reserve Speelruimte	60.000			60.000
19	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	388.165	195.000		193.165
20	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	584.301		25.000	609.301
21	Reserve corona	460.435			460.435
22	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
23	Reserve vangnet energie	250.000			250.000
24	Reserve personeel	415.864	84.000		331.864
25	Reserve Engbertsdijkvenen	1.000.000			1.000.000
26	Behoedzaamheidsreserve	5.400.000		0	5.400.000
	Totaal bestemmingsreserves	**28.320.636**	**1.274.751**	**1.005.394**	**28.051.279**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
27	Reserve Gymlokaal Weemelanden	561.466	31.842		529.624
28	Reserve Kulturhus	644.261	35.792		608.469
29	Reserve Sportaccommodatiebeleid	163.278	81.242		82.036
30	Reserve Brede school De Smithoek	1.950.000	75.000		1.875.000
31	Reserve Brede school Westerhaar	1.490.407	57.323		1.433.084
32	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	967.837	50.938		916.899
33	Reserve Centralisatie gemeentehuis	750.418	98.539		651.879
34	Reserve Brede School Vroomshoop	320.000	10.000		310.000
35	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
36	Reserve grote projecten	7.178.914			7.178.914
37	Reserve pumptrackbaan	180.000	7.200		172.800
38	Reserve versnellen woonopgaven	1.910.000	830.000		1.080.000
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**16.339.371**	**1.277.876**	**0**	**15.061.495**
	Voorzieningen				
39	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.047.161			1.047.161
40	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940

	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.238.101**	**0**	**0**	**1.238.101**
41	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.393.714			3.393.714
42	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
43	Voorziening Riolering *	10.830.049		5.724	10.835.773
44	Voorziening Afvalverwerking	815.194	220.000		595.194
45	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
46	Voorziening spaarverlof 2022	223.609			223.609
47	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	992.463			992.463
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**16.493.001**	**220.000**	**5.724**	**16.278.725**
	Totaal Staat van reserves en voorzieningen	**69.077.417**	**3.970.477**	**1.011.118**	**66.118.058**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2027

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2027	Onttrekkingen 2027	Toevoegingen 2027	Saldo 31-12-2027
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	5.488.458	195.878	0	5.292.580
	Totaal algemene reserves	**5.488.458**	**195.878**	**0**	**5.292.580**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve Wegvallen dividend Vitens	720.000	40.000		680.000
3	Reserve Minimabeleid	146.103			146.103
	Reserve Brede scholen	0			0
4	Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
5	Reserve Sociaal Domein	6.690.747			6.690.747
6	Reserve Cultuurnota	22.738			22.738
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.316.330	45.338		1.270.992
8	Reserve Stado centrum Vriezenveen	457.391	15.000		442.391
9	Reserve Risico's grondbedrijf	843.225			843.225
10	Reserve Tractiemiddelen	800.514	69.197		731.317
11	Reserve Beheer openbaar groen	280.384	2.750		277.634
12	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	4.988.951	586.744	1.031.394	5.433.601
13	Reserve Uitvoering nota platteland	0			0
14	Reserve Agenda van Twente	35.499			35.499
15	Reserve Omgevingswet	653.579			653.579
16	Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
17	Reserve Duurzaamheid	642.823			642.823
18	Reserve Speelruimte	60.000			60.000
19	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	193.165	100.000		93.165
20	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	609.301		25.000	634.301
21	Reserve corona	460.435			460.435
22	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
23	Reserve vangnet energie	250.000			250.000
24	Reserve personeel	331.864			331.864
25	Reserve Engbertsdijkvenen	1.000.000			1.000.000
26	Behoedzaamheidsreserve	5.400.000			5.400.000
	Totaal bestemmingsreserves	**28.051.279**	**859.029**	**1.056.394**	**28.248.644**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
27	Reserve Gymlokaal Weemelanden	529.624	31.842		497.782
28	Reserve Kulturhus	608.469	35.792		572.677
29	Reserve Sportaccommodatiebeleid	82.036	81.242		794
30	Reserve Brede school De Smithoek	1.875.000	75.000		1.800.000
31	Reserve Brede school Westerhaar	1.433.084	57.323		1.375.761
32	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	916.899	50.938		865.961
33	Reserve Centralisatie gemeentehuis	651.879	96.473		555.406
34	Reserve Brede School Vroomshoop	310.000	10.000		300.000
35	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
36	Reserve grote projecten	7.178.914			7.178.914
37	Reserve pumptrackbaan	172.800	7.200		165.600
38	Reserve versnellen woonopgaven	1.080.000	830.000		250.000
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**15.061.495**	**1.275.810**	**0**	**13.785.685**
	Voorzieningen				
39	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.047.161			1.047.161
40	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940

	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.238.101**			**1.238.101**
41	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.393.714			3.393.714
42	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
43	Voorziening Riolering *	10.835.773		588.204	11.423.977
44	Voorziening Afvalverwerking	595.194	220.000		375.194
45	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
46	Voorziening spaarverlof 2022	223.609			223.609
47	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	992.463			992.463
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**16.278.725**	**220.000**	**588.204**	**16.646.929**
	Totaal Staat van reserves en voorzieningen	**66.118.058**	**2.550.718**	**1.644.598**	**65.211.938**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2028

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2028	Onttrekkingen 2028	Toevoegingen 2028	Saldo 31-12-2028
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	5.292.580	50.000	0	5.242.580
	Totaal algemene reserves	**5.292.580**	**50.000**	**0**	**5.242.580**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve Wegvallen dividend Vitens	680.000	40.000	0	640.000
3	Reserve Minimabeleid	146.103			146.103
	Reserve Brede scholen	0			0
4	Reserve integraal genotsmiddelenbeleid	56.815			56.815
5	Reserve Sociaal Domein	6.690.747			6.690.747
6	Reserve Cultuurnota	22.738			22.738
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.270.992	47.534		1.223.458
8	Reserve Stado centrum Vriezenveen	442.391	15.000		427.391
9	Reserve Risico's grondbedrijf	843.225			843.225
10	Reserve Tractiemiddelen	731.317	99.274		632.043
11	Reserve Beheer openbaar groen	277.634	2.750		274.884
12	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.433.601	531.386	1.082.394	5.984.609
13	Reserve Uitvoering nota platteland	0			0
14	Reserve Agenda van Twente	35.499			35.499
15	Reserve Omgevingswet	653.579			653.579
16	Reserve Prestatieafspraken wonen	19.257			19.257
17	Reserve Duurzaamheid	642.823			642.823
18	Reserve Speelruimte	60.000			60.000
19	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	93.165			93.165
20	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	634.301		25.000	659.301
21	Reserve corona	460.435			460.435
22	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
23	Reserve vangnet energie	250.000			250.000
24	Reserve personeel	331.864			331.864
25	Reserve Engbertsdijkvenen	1.000.000			1.000.000
26	Behoedzaamheidsreserve	5.400.000			5.400.000
	Totaal bestemmingsreserves	**28.248.644**	**735.944**	**1.107.394**	**28.620.094**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
27	Reserve Gymlokaal Weemelanden	497.782	31.842		465.940
28	Reserve Kulturhus	572.677	35.792		536.885
29	Reserve Sportaccommodatiebeleid	794	81.242		-80.448
30	Reserve Brede school De Smithoek	1.800.000	75.000		1.725.000
31	Reserve Brede school Westerhaar	1.375.761	57.323		1.318.438
32	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	865.961	50.938		815.023
33	Reserve Centralisatie gemeentehuis	555.406	94.407		460.999
34	Reserve Brede School Vroomshoop	300.000	10.000		290.000
35	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
36	Reserve grote projecten	7.178.914			7.178.914
37	Reserve pumptrackbaan	165.600	7.200		158.400
38	Reserve versnellen woonopgaven	250.000	0		250.000
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**13.785.685**	**443.744**	**0**	**13.341.941**
	Voorzieningen				
39	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.047.161			1.047.161
40	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940

	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.238.101**			**1.238.101**
41	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.393.714			3.393.714
42	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
43	Voorziening Riolering *	11.423.977		313.632	11.737.609
44	Voorziening Afvalverwerking	375.194	220.000		155.194
45	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
46	Voorziening spaarverlof 2022	223.609			223.609
47	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	992.463			992.463
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**16.646.929**	**220.000**	**313.632**	**16.740.561**
	Totaal Staat van reserves en voorzieningen	**65.211.938**	**1.449.688**	**1.421.026**	**65.183.276**

Overzicht taakvelden

Overzicht taakvelden

Taakveld	Baten 2025	Lasten 2025	Baten 2026	Lasten 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Baten 2028	Lasten 2028
0.1 Bestuur	0	2.608.366	0	2.692.524	0	2.808.903	0	2.917.742
0.2 Burgerzaken	957.468	1.517.203	987.017	1.667.900	1.018.561	1.710.490	1.058.801	1.772.178
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	0	106.905	0	112.201	0	116.732	0	121.695
0.4 Overhead	0	8.321.887	0	8.337.434	0	9.036.914	0	9.467.421
0.5 Treasury	2.666.852	15.366	2.119.925	15.533	2.113.437	15.676	2.133.181	15.833
0.61 OZB woningen	6.230.941	874.376	6.355.561	904.543	6.482.672	937.686	6.609.865	970.843
0.62 OZB niet-woningen	3.415.168	2.251	3.418.311	2.362	3.421.518	2.458	3.424.788	2.562
0.64 Belastingen overig	70.000	0	70.000	0	70.000	0	70.001	0
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	76.275.118	1.601.525	74.614.751	1.095.592	76.437.890	1.001.663	78.715.083	947.815
0.8 Overige baten en lasten	320.821	755.724	321.757	1.329.806	322.712	1.529.997	324.803	1.561.965
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	10.250	0	10.455	0	10.664	0	10.909
0.10 Mutaties reserves	5.456.265	2.360.463	3.750.479	1.005.394	2.330.718	1.056.394	1.229.689	1.107.394
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	2.828.061	0	2.888.611	0	2.949.273	0	3.019.983
1.2 Openbare orde en veiligheid	10.043	771.514	10.224	804.477	10.408	833.685	10.624	865.767
2.1 Verkeer en vervoer	97.760	3.905.188	99.716	3.844.630	101.710	3.409.417	104.049	3.518.394
3.1 Economische ontwikkeling	192.400	1.388.050	192.400	1.107.826	192.400	1.027.860	192.400	994.918
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.663.290	1.665.023	1.203.500	1.206.178	1.042.297	1.043.287	1.042.297	1.043.385
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	6.700	287.350	6.763	248.523	6.828	226.812	6.985	170.484
3.4 Economische promotie	86.490	31.509	87.620	33.070	89.372	34.405	91.428	35.868
4.2 Onderwijshuisvesting	0	1.048.788	0	1.059.035	0	1.062.594	0	1.076.780
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.090.353	4.082.309	1.093.400	4.113.941	1.096.508	4.226.697	1.100.154	4.292.559
5.1 Sportbeleid en activering	12.898	711.051	35.157	741.333	13.242	525.998	13.242	450.662
5.2 Sportaccommodaties	1.023.429	3.425.791	1.098.227	3.344.170	1.073.937	3.251.282	1.088.575	3.206.137
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	0	589.074	191.240	700.913	0	439.795	0	451.392
5.4 Musea	15.395	268.146	15.703	111.775	16.017	99.005	16.385	166.842
5.5 Cultureel erfgoed	0	79.985	0	87.882	0	76.283	0	80.838
5.6 Media	34.286	1.234.311	34.286	1.227.021	34.286	1.165.785	34.286	1.204.812
5.7 Openbaar groen en recreatie	402.181	7.892.451	402.609	7.974.755	403.247	8.234.940	404.579	8.580.754
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	378.216	4.355.767	383.185	4.470.484	388.253	4.594.970	394.198	4.654.696
6.2 Wijkteams	0	701.743	0	720.284	0	739.405	0	758.108
6.3 Inkomensregelingen	9.208.498	11.159.171	9.208.498	11.199.199	9.208.498	11.243.729	9.208.498	11.242.664
6.4 Begeleide participatie	418.628	7.083.867	420.819	6.746.545	425.005	6.894.619	446.255	7.199.353
6.5 Arbeidsparticipatie	0	101.110	0	104.664	0	107.876	0	111.316
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	6.645.414	0	6.899.067	0	7.102.567	0	7.364.415

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	351.104	7.643.940	356.099	8.145.210	361.244	8.450.674	375.665	8.768.664
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	15.322.183	0	15.934.639	0	16.550.819	0	17.205.185
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	198.056	0	207.866	0	216.261	0	225.455
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	2.307.386	0	2.405.596	0	2.492.208	0	2.583.695
7.1 Volksgezondheid	0	2.235.314	306.205	2.575.205	0	2.042.141	0	2.092.174
7.2 Riolering	3.941.508	2.550.188	4.039.945	2.594.360	4.140.840	3.261.273	4.244.256	3.140.302
7.3 Afval	3.321.132	2.747.076	3.394.694	2.798.186	3.462.974	2.850.149	3.532.949	2.909.551
7.4 Milieubeheer	0	1.909.796	0	2.009.627	0	2.059.470	0	2.162.123
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	650.000	693.560	650.000	702.150	650.000	712.817	650.000	715.126
8.1 Ruimtelijke ordening	45.000	1.821.816	45.000	1.899.164	45.000	1.972.301	46.035	2.048.807
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	2.573.758	2.636.585	1.268.769	1.339.684	1.438.046	1.504.260	6.309.066	6.375.173
8.3 Wonen en bouwen	929.734	2.880.257	948.328	2.373.864	967.295	2.433.848	989.543	1.668.105
	121.845.436	**121.376.145**	**117.130.188**	**119.793.678**	**117.364.915**	**122.064.084**	**123.867.680**	**129.280.845**

Geprognosticeerde balans 2025 - 2028

Geprognosticeerde balans 2025-2028

(bedragen x € 1.000)	Prognose boekwaarde 1-1-2025	Prognose boekwaarde 31-12-2025	Prognose boekwaarde 31-12-2026	Prognose boekwaarde 31-12-2027	Prognose boekwaarde 31-12-2028
Immateriële vaste activa	18	17	150	120	90
Materiële vaste activa	85.527	97.640	105.872	105.219	104.238
Financiële vaste activa	13.927	13.298	13.289	13.279	13.270
Totaal vaste activa	**99.471**	**110.955**	**119.311**	**118.619**	**117.598**
Voorraden	83	-173	-1.844	-2.611	-2.940
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	10.000	6.000	4.000	2.000	1.000
Liquide middelen	250	250	250	250	250
Overlopende activa	9.500	8.000	7.500	7.000	7.000
Totaal vlottende activa	**19.833**	**14.077**	**9.906**	**6.639**	**5.310**
Totaal Activa	**119.304**	**125.032**	**129.217**	**125.258**	**122.908**
Eigen vermogen	54.442	51.346	48.601	47.327	47.205
Voorzieningen	17.668	17.731	17.517	17.885	17.979
Vaste schulden met een looptijd = 1 jaar	32.462	28.916	25.502	22.082	18.655
Totaal vaste passiva	**104.572**	**97.993**	**91.620**	**87.294**	**83.839**
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	1.232	13.539	24.097	24.464	25.570
Overlopende passiva	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
Totaal vlottende passiva	**14.732**	**27.039**	**37.597**	**37.964**	**39.070**
Totaal Passiva	**119.304**	**125.032**	**129.217**	**125.258**	**122.908**

Overzicht subsidies 2025 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

Overzicht subsidies 2025 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat subsidieverstrekking slechts kan geschieden op grond van een wettelijk voorschrift. Subsidie wordt in Twenterand dan ook verstrekt op grond van de Algemene subsidieverordening gemeente Twenterand 2017 (ASV) en de bijbehorende subsidieregelingen (nadere regels). Zonder een dergelijke grondslag kan er geen subsidie worden verstrekt.

Op deze regel bestaat een uitzondering. Wanneer in de begroting de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is vermeld, kan de begroting dienen als grondslag voor subsidieverstrekking.

Overzicht

BIJLAGE F begroting 2025-2028

	Organisatie	Doel	Maximaal bedrag 2025
1	Stichting Vizier	exploitatiebijdrage	€ 11.320
2	Delta FM	exploitatiebijdrage	€ 124.085
3	Avedan	huiselijk geweld	€ 35.065
4	Avedan	tijdelijk huisverbod	€ 33.835
5	Stichting Mee IJsseloevers	clientondersteuning	€ 330.082
6	Stichting Mee IJsseloevers	integrale vroeghulp	€ 4.262
7	St. Evenmens	exploitatiebijdrage	€ 41.360
8	St. OZO-Verbindzorg	exploitatiebijdrage	€ 10.764
9	Stichting Boot	exploitatiebijdrage	€ 16.070
10	Stichting Manna	exploitatiebijdrage	€ 15.320
11	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	activiteiten laaggeletterdheid	€ 44.601
12	Plaatselijk Belang De Pollen	activiteiten burgerparticipatie	€ 954
13	Dorpsraad Den Ham	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.630
14	St. Dorpsraad Vriezenveen	activiteiten burgerparticipatie	€ 2.645
15	St. Dorpsraad Vroomshoop	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.968
16	Plaatselijk Belang Westerhaar	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.292
17	Plaatselijk Belang Bruinehaar (nieuw)	activiteiten burgerparticipatie	€ 596
18	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	huurkosten Kulturhus	€ 61.869
19	St. ZorgSaam Twenterand	huurkosten Kulturhus	€ 8.887
20	Stichting De Klup	huurkosten Kulturhus	€ 9.304
21	Avedan	huurkosten Kulturhus	€ 11.850
22	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	huurkosten Het Punt	€ 25.920
23	St. ZorgSaam Twenterand	huurkosten Het Punt	€ 6.237
24	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	huurkosten Brede School Den Ham	€ 42.668
25	Museum oud Vriezenveen	huurkosten museum Oud V'veen	€ 8.511
26	Peddemorsboerderij	huurkosten Peddemorsboerderij	€ 7.131
27	Kulturhus de Klaampe	exploitatiebijdrage	€ 73.652
28	Acitiviteitencentrum Het Punt	exploitatiebijdrage	€ 294.606
29	IVT	vrijwilligerswerk	€ 50.730
30	St. ZorgSaam Twenterand	automaatje	€ 37.896
31	St. Investeringsfonds Twenterand i.o.	investering ondernemers	€ 400.000
32	St. Speelgoedbank Twenterand	exploitatiebijdrage	€ 10.000
	TOTAAL		**€ 1.315.112**

Lijst met verklarende afkortingen

Lijst met verklarende afkortingen

AED	Automatische externe defibrillator
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAC	Bestuurlijke Advies Commissie
BAG	Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BAS	Bureau asbestsanering
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
BCM	Bestandscontrolemodule
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BDU	Brede Doel Uitkeringen
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BHV	BedrijfsHulpVerlening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BOPZ	Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Begeleide OmgangsRegeling
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BW&RO	Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling
B&W	Burgemeester en wethouders
BW	Beschermd wonen
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CEP	Centraal Economisch Plan
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CKI	Centraal Krediet Informatiesysteem
CPB	Centraal Plan Bureau
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
DGW	
DHW	Drank- en Horecawet
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DOL	Digitaal Opkopers Loket
DOR	Digitaal Opkopers Register
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie
EVP	Extern veiligheidsplan
EZ	Economische Zaken
GALA	Gezond Actief Leven Akkoord
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGA-Stikstof	Gebiedsgericht Aanpak Stikstof - gestart in 2020

GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMP	Gemeentelijk Mobiliteits Plan
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GT	Gemeentelijke telecommunicatie
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
HTTV	Hammer Tafeltennis Vereniging
I&A	Informatisering & Automatisering
IBN	Integrale Beleidsnota Sociaal Domein
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IMGeo	Informatiemodel Geografie
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IKVO	Industriekring Vroomshoop & Omstreken
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal overleg
IPR	Internationaal Privaatrecht
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVT	Informatiepunt Vrijwilligerswerk Twenterand
IZA	Integraal Zorgakkoord
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KB	Koninklijk Besluit
KOP	Kernontwikkelingsplan
KVO-B	Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen
KRW	Kader Richtlijn Water
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
MDA	Milieu, duurzaamheid en afval
MER	Milieu Effect Rapportage
MEV	Macro Economische Verkenning
MFA	Multifunctionele accommodaties
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MO	Maatschappelijke opvang
MT	Management Team
NEO	Nieuwe Energie Overijssel
NMO	Natuur en Milieu Overijssel
NvO	Norm voor opdrachtgeverschap
ODT	Omgevingsdienst Twente
OMD	Ondersteuning maatschappelijke deelname
OM	Openbaar Ministerie
OOGO	Op Overeenstemming gericht Overleg
OOV	Openbare orde en veiligheid
OR&V	Openbare ruimte en verkeer
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
P&O	Personeel & Organisatie
P&C	Planning & Control
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PGB	Persoonsgebonden budget
PIOFACH	Personeel, Informatie, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting incl.Juridisch
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling

PO	Primair Onderwijs
POH Jeugd GGZ	Praktijk Ondersteuner Huisarts Jeugd geestelijke gezondheidszorg
PPS	Publiek Private Samenwerking
PSO	Prestatieladder Socialer Ondernemen
PW	Participatiewet
R&T	Recreatie & Toerisme
RES	Regionale Energie Strategie
RIEC ON	Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost Nederland
RIS	RaadsInformatieSysteem
RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
RO	Ruimtelijke Ordening
ROB	Raad voor Openbaar bestuur
RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
RUD	Regionale UitvoeringsDienst
RvC	Raad van Commissarissen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SCOPAFIJTH	Security, communicatie, organisatie, personeel, administratieve organisatie, financiën, informatievoorziening, juridisch, technologie, huisvesting
SEV	Sociaal Economische Visie
SKJ	Stichting Kwaliteitsregister Jeugd
SMART	Specifiek , Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SMI	Sociaal Medische Indicatie
SPP	Strategische PersoneelsPlanning
SOT	Schoolondersteuningsteam
SON	Stadsbank Oost Nederland
SOWECO	Sociaal Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel
SoZa	Sociale Zaken
SROI	Social return on Investment
SRT	Sociaal Recherche Twente
SSNT	Shared Services Netwerk Twente
START	Specifiek, Toetsbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SW	Sociale werkplaatsen
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
TDFG	Twenterand Duurzaam Financieel Gezond
UP	Uitvoeringsprogramma
UPN	Uitgangspuntennotitie
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTE	Vrijetijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTLB	Vrij Te Laten Bedrag
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VvG	Vereniging van Grondbedrijven
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WCK	Wet Consumenten Krediet
Wet BIBOB	De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet BOPZ	Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen

Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
Wet WIJ	Wet investeren in jongeren
Wgiw	Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
WKB	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet openbare overheid
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WT-4	West Twente 4 gemeenten
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW-uitkering	Werkloosheidsuitkering
Wwb	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg- en adviesteam
ZVW	Zorgverzekeringswet

Ondertekening Programmabegroting 2025

Ondertekening

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Twenterand in zijn openbare vergadering van 12 november 2024.

de griffier,

A.G.M. Krone MSc

de voorzitter,

mr. J.C.F. Broekhuizen